

คู่มือประกอบการศึกษา

หมวดวิชาที่ ๒

เสรีการกิจ

หลักสูตรเสรีการทหารเรือ

ฝ่ายวิชาการ

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

พ.ศ.๒๕๕๓

คำนำ

คู่มือประกอบการศึกษานี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการศึกษาและค้นคว้าของ นายทหารนักเรียนหลักสูตรเสนาธิการทหารเรือของหมวดวิชาเสนาธิการกิจในปีการศึกษา ๒๕๕๔ ที่ได้มีการ จัดทำขึ้นใหม่โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความสำคัญ ความมุ่งหมาย ขอบเขตการศึกษา สาระสังเขปการศึกษา และเอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติมในแต่ละหัวข้อวิชาเพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการศึกษาแบบ **Active Learning** ของนายทหารนักเรียนที่เป็นการศึกษาโดยเน้นการค้นคว้าด้วยตนเองเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้ได้รับทราบ ข้อมูลเพื่อเตรียมการก่อนเข้าชั้นเรียนและเตรียมการก่อนการแบ่งกลุ่มอภิปราย

การจัดทำคู่มือประกอบการศึกษาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความทันสมัยอยู่เสมอตามห้วง ระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับงานทางด้านวิชาการและวิวัฒนาการด้านอื่นๆ ของโลก ที่เปลี่ยนแปลงไป และตามคำแนะนำที่ผู้ใช้เอกสารฉบับนี้จะได้กรุณาแจ้งให้ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษา ทหารเรือ ทราบต่อไปจักขอบคุณยิ่ง

กองวิชาเสนาธิการกิจ

ฝ่ายวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
หมวดวิชา เสนาธิการกิจ.....	๑
รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาเสนาธิการกิจ.....	๖
ตอนที่ ๑ การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ.....	๘
ชุดวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการใน ทร.	๘
หัวข้อวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทย.....	๑๐
หัวข้อวิชา การกำลังพล	๑๒
หัวข้อวิชา การข่าว	๑๔
หัวข้อวิชา การยุทธการ.....	๑๖
หัวข้อวิชา การส่งกำลังบำรุง.....	๑๘
หัวข้อวิชา การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์	๒๑
หัวข้อวิชา การกิจการพลเรือน	๒๓
ชุดวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ	๒๖
หัวข้อวิชา การคิดอย่างมีเหตุผล	๒๘
หัวข้อวิชา การคิดอย่างเป็นระบบ	๓๐
หัวข้อวิชา แก่ปัญหาเป็นคณะ การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างเป็นระบบ.....	๓๒
หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ	๓๓
หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการส่วนบุคคล (แถลงผล).....	๓๘
หัวข้อวิชา การเขียนหนังสือราชการ.....	๓๙
ชุดวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย.....	๔๑
หัวข้อวิชา ระเบียบวิธีวิจัย	๔๒
หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย	๔๗
หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (แถลงผล)	๕๑
ตอนที่ ๒ กรณีศึกษาจากการทำสงคราม	๕๒
ชุดวิชา แนวความคิดในการทำสงคราม	๕๔
หัวข้อวิชา แนวคิดทางยุทธศาสตร์ในการทำสงคราม.....	๕๕
หัวข้อวิชา หลักการทำสงคราม	๕๙
หัวข้อวิชา แก่ปัญหารายบุคคล ชุดวิชาแนวความคิดในการทำสงคราม.....	๖๒
ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม.....	๖๓
หัวข้อวิชา สงครามทางเรือที่สำคัญ	๖๔

หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาการนี้ศึกษาในการทำสงคราม.....	๖๖
ตอนที่ ๓ การวางแผนทางทหาร.....	๗๓
ชุดวิชา งานเสนาธิการกิจการวางแผนทางทหาร	๗๕
หัวข้อวิชา การประมาณการของฝ่ายอำนวยการด้านต่างๆ	๗๖
หัวข้อวิชา การเตรียมสนามรบด้านการข่าว.....	๘๒
ชุดวิชา การวางแผนทางทหาร.....	๘๖
หัวข้อวิชา หลักการวางแผนโดยทั่วไปและการวางแผนร่วม.....	๘๘
หัวข้อวิชา การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา	๙๓
หัวข้อวิชา การพัฒนาแผน การจัดทำเอกสารสั่งการ และการกำกับดูแล	๙๗
ตอนที่ ๔ การบริหารงานทางทหาร.....	๑๐๑
ชุดวิชา หลักการบริหารจัดการ.....	๑๐๓
หัวข้อวิชา จิตวิทยาและภาวะผู้นำ.....	๑๐๕
หัวข้อวิชา หลักการบริหาร.....	๑๐๗
หัวข้อวิชา การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.....	๑๑๐
หัวข้อวิชา เทคนิคการบริหารงานเชิงกลยุทธ์.....	๑๑๒
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ.....	๑๑๔
ชุดวิชา เทคนิคการบริหาร.....	๑๑๖
หัวข้อวิชา สารสนเทศเพื่อการจัดการ.....	๑๑๗
หัวข้อวิชา การบริหารโครงการและงบประมาณ.....	๑๑๘
หัวข้อวิชา การวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ.....	๑๒๐
หัวข้อวิชา การควบคุมข่ายงาน.....	๑๒๓
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาเทคนิคการบริหาร	๑๒๕

ตอนที่ ๑

การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ

(Royal Thai Armed Force Structure and Staff Function)

๓๑๐๓๐๑๐๐๐๐

(๑๒๐ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

วิชาการจัดโครงสร้างของกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ เป็นพื้นฐานของการเป็นนายทหารฝ่ายเสนาธิการที่จำเป็นต้องทราบ โดยการจัดโครงสร้างกองทัพไทยจะทำให้ทราบถึง การจัดหน่วยต่างๆ ในกองทัพไทยในภาพรวม อันได้แก่ บก.กองทัพไทย ทบ. ทร. ทอ. รวมทั้งสายการบังคับบัญชาทั้งในยามปกติและการอำนวยการยุทธ์ในสถานการณ์วิกฤตด้วย นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องศึกษาแนวความคิดในการปรับโครงสร้างกองทัพไทยในอนาคต ที่สอดคล้องกับแนวความคิดในการปฏิบัติการร่วม ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติการทางทหารในอนาคตนั้น จะไม่มีการปฏิบัติการแต่เพียงเหล่าทัพเดียวอีกต่อไป หากแต่เป็นการปฏิบัติการร่วมและผสม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาให้ถ่องแท้ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างกองทัพไทย ทั้งการปรับโครงสร้างในอดีต รวมถึงแนวความคิดในการปรับโครงสร้างใหม่ เพื่อให้การศึกษาครอบคลุมในทุกประเด็นที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ราชการของนายทหารนักเรียนภายหลังสำเร็จการศึกษา ส่วนหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการนั้น จะทำให้ทราบถึงการศึกษางานและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการศึกษาในเรื่องของงาน และหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการสาขาต่างๆ ทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการ จึงได้จัดให้มีการศึกษาควบคู่กันไป โดยได้เน้นถึงความสำคัญในเรื่องสายการบังคับบัญชาทั้งในยามสงบและในสถานการณ์วิกฤต

๒. ความมุ่งหมาย

ต่อนิวชาน์มีความมุ่งหมายที่จะให้นายทหารนักเรียนทราบถึงโครงสร้างและการจัดของกองทัพไทยในภาพรวม รวมทั้งให้มีทักษะในการคิด เขียน พูด และการบรรยายสรุป ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของนายทหารฝ่ายอำนวยการ นอกจากนี้ยังเพื่อให้ทราบและเข้าใจภารกิจ หน้าที่ และงานฝ่ายอำนวยการในด้านต่างๆ อันได้แก่ การกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ และการกิจการพลเรือนในยามสงบ รวมทั้งศึกษางานและหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการของเหล่าทัพอื่น ได้แก่ บก.กองทัพไทย กองทัพบก และกองทัพอากาศ ตลอดจนศึกษาโครงสร้างการจัดส่วนราชการของ ทร. ต่างประเทศด้วย

๓. คำแนะนำ

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง การจัดหน่วยต่างๆ ของกองทัพไทย และงานหลักของฝ่ายเสนาธิการของ ทร. ได้แก่ การกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการกิจการพลเรือน โดยมีชุดวิชาที่จะต้องศึกษา ๓ ชุดวิชาหลัก คือ ชุดวิชาโครงสร้างกองทัพไทย และหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ ชุดวิชาการพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ และชุดวิชาการเรียบเรียงเอกสารวิจัย ทั้งนี้ การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน มีดังนี้

- ๓.๑ อ่านตำราที่แจกก่อนการบรรยายของอาจารย์ และศึกษาด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ แก้ปัญหาเป็นคณะ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในหมวดวิชาเสนาธิการกิจ ประกอบด้วยการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

๔.๑ การบรรยาย คือ การอบรมทางทฤษฎี หลักการ หรือข้อมูลทางวิชาการ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมในชั้นเรียน โดยมีอาจารย์หรือวิทยากรเป็นผู้บรรยายและการตอบปัญหาแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งเนื้อหาการบรรยายตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในประมวลการศึกษาของหลักสูตร อันจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในการแบ่งกลุ่มอภิปราย หรือการฝึกปฏิบัติ รวมถึงการนำไปใช้งานจริงในการปฏิบัติราชการต่อไป

๔.๒ การอภิปรายเป็นคณะ คือ การที่นายทหารนักเรียนและอาจารย์ร่วมอภิปรายในประเด็นสำคัญ เพื่อเป็นการต่อยอดความรู้จากบทเรียนให้แตกฉานยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้นายทหารนักเรียนพัฒนาแนวคิดที่เป็นตัวของตนเอง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ แบบ คือ

๔.๒.๑ การอภิปรายเป็นคณะนี้จะเป็นการประชุมให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในคณะผู้อภิปรายตามประเด็นที่กำหนดในคู่มือการศึกษาหรือประเด็นที่อาจารย์หยิบยกขึ้นมาตามแต่กรณี ซึ่งจะประกอบด้วย คณะผู้อภิปราย ๔-๕ คน โดยมีผู้หนึ่งทำหน้าที่ดำเนินการอภิปราย ผู้เข้าร่วมประชุมที่เหลือเป็นผู้ฟัง โดยผู้อภิปรายแต่ละคนได้รับมอบหมายให้พูดในประเด็นและวาระต่างๆ กัน และในตอนท้ายผู้ดำเนินการอภิปรายอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้พูดและซักถามกับคณะผู้อภิปรายได้ตามความเหมาะสมแก่เวลา ก่อนที่จะจบการอภิปราย

๔.๒.๒ นอกจากนี้การอภิปรายเป็นคณะจะมีการนำเสนอผลงาน ภายหลังจากการแบ่งกลุ่มอภิปรายหรือแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติในการศึกษาหัวข้อวิชาหรือชุดวิชานั้นๆ ภายใต้อาจารย์ผู้ควบคุมของคณะอาจารย์ อันจะทำให้เกิดการถกแถลง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

๔.๓ การแบ่งกลุ่มอภิปราย เป็นการฝึกอบรมในห้องสัมมนาของแต่ละหลักสูตร โดยแบ่งนายทหารนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยที่แต่ละกลุ่มจะมีอาจารย์ประจำกลุ่มสัมมนา (DS) ให้ความรู้และกำกับดูแลการอภิปราย เพื่อทำการอภิปรายหัวข้อความรู้ที่ได้ศึกษามา หรือที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหลักสูตร ให้เกิดความแตกฉานมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในหัวข้อวิชานั้นๆ ด้วย อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยให้มีการศึกษา

ลึกลงในรายละเอียดของประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี โดยผู้ร่วมอภิปรายมีเสรีในการออกความคิดเห็น ในการถกแถลงปัญหาต่างๆ และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

๔.๔ การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ มีลักษณะการดำเนินการคล้ายกับการแบ่งกลุ่มอภิปราย แต่มุ่งเน้น การนำความรู้ที่ได้จากชั้นเรียนมาเสริมสร้างทักษะด้วยการฝึกคิดและปฏิบัติจนทำได้ด้วยตัวเองได้ หรือการ ประยุกต์ใช้ความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ทายาทหรือนักเรียนมุ่งแก้ปัญหาหรือแสวงหาคำตอบที่ถูกต้องตาม ใจหาย คำถามหรือข้อสงสัยที่มอบให้ในบางวิชา การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ อาจจำเป็นต้องดำเนินการจนได้ผลงาน หรือข้อสรุป โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการจัดทำเอกสารส่งอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มสัมมนา และมีการแถลง ผลรวมในชั้นเรียน

นอกจากนี้การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติยังรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ เช่น การแบ่งกลุ่มแก้ปัญหารายบุคคล การ ฝึกทักษะ การฝึกกีฬา และการฝึกยุทธกีฬา เป็นต้น

๔.๕ การค้นคว้า เป็นการศึกษาด้วยการอ่านและค้นคว้าวิชาล่วงหน้าด้วยตนเอง ตามเอกสารหรือ แนวทางที่อาจารย์มอบให้ เพื่อเตรียมการสำหรับการฟังบรรยาย การอภิปราย และการแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติต่อไป ซึ่งทายาทหรือนักเรียนจะต้องรับผิดชอบด้วยตนเองในการบริหารเวลาในส่วนนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ สามารถค้นคว้าได้ทันตามการจัดตารางการเรียน และการแบ่งกลุ่มอภิปราย/การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

๔. สารสำคัญ

๔.๑ ตอนที่ ๑ การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการ จัดโครงสร้างของกองทัพไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการจำเป็นต้องทราบ โดยเฉพาะการจัด หน่วยต่างๆ ในกองทัพไทยในภาพรวม อันได้แก่ บก.กองทัพไทย ทบ. ทร. ทอ. ทั้งนี้เนื่องจากการทำสงคราม ในปัจจุบันและในอนาคตนั้น จะไม่มีการปฏิบัติการเฉพาะเหล่าทัพใดเหล่าทัพหนึ่งอีกต่อไป หากแต่การ ปฏิบัติการจะเป็นไปในลักษณะการปฏิบัติการร่วมตั้งแต่ ๒ เหล่าทัพขึ้นไป อย่างไรก็ตาม การศึกษา แนวความคิดในการปรับโครงสร้างของกองทัพไทยในแต่ละยุคสมัย ตลอดจนข้อจำกัดและข้อจำกัดต่างๆ นั้น มีปัจจัยที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับภารกิจ ที่กองทัพจะต้องปฏิบัติในสภาวะแวดล้อมที่ต้องเผชิญในอนาคต นอกจากนี้ความเข้าใจโครงสร้างปฏิบัติงาน และสายการบังคับบัญชา รวมทั้งการสั่งการในยามสงบ ตลอดจนการอำนวยการยุทธ์ในสถานการณ์วิกฤต ก็มีอาจจะเลยได้ เนื่องจากเป็นความเข้าใจพื้นฐานที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการต้องทราบ เพื่อให้สามารถ มองเห็นภาพความเชื่อมโยงอันนำมาซึ่งการตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๔.๒ ตอนที่ ๒ กรณีศึกษาจากการทำสงคราม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพื้นฐานที่สำคัญในการ วางแผนยุทธศาสตร์ทหาร คือ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม ซึ่งมีที่มาจากการศึกษาแนวความคิดของ นักยุทธศาสตร์ หรือนักคิดที่มีชื่อเสียงในอดีตจนถึงปัจจุบัน นำมาศึกษาวิเคราะห์ นำไปใช้จริงและรวบรวม แนวความคิดที่ประสบความสำเร็จเพื่อยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ถึงแม้แนวความคิดส่วนใหญ่จะเกิดขึ้น มานานแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการทำสงครามในปัจจุบัน เช่น การกำหนดรูปแบบของสงคราม ลักษณะของสงคราม และนโยบายของการทำสงคราม โดยมีความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์และนโยบาย ซึ่งส่งผลในการกำหนดและการดำเนินการตามแผนทางทหารให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยง

๕.๓ ตอนที่ ๓ การวางแผนทางทหาร เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในต่อนวิชาที่ ๑ เรื่องการจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการไปปฏิบัติราชการในหน้าที่ของนายทหารเสนาราชการกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ และการกิจการพลเรือน ในระดับกองทัพเรือ และทัพเรือภาค รวมไปถึงในระดับกองเรือเฉพาะกิจ รวมทั้งสามารถนำความรู้ในต่อนวิชาที่ ๔ การบริหารงานทางทหาร มาประยุกต์กับรายละเอียดของต่อนวิชานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนายทหารนักเรียนต้องสามารถจัดทำเอกสารในหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการ โดยเฉพาะจะต้องสามารถทำการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา และประมาณการในงานฝ่ายเสนาราชการในสาขาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งประกอบด้วย ประมาณการกำลังพล ประมาณการข่าวกรอง ประมาณการส่งกำลังบำรุง ประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ และประมาณการกิจการพลเรือน ตลอดจนจะต้องสามารถนำข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชาไปพัฒนาแผน และจัดทำเอกสารสั่งการ รวมทั้งผนวกที่เกี่ยวข้องให้กับผู้บังคับบัญชาหน่วยรอง เพื่อผลแห่งชัยชนะในการทำสงคราม รวมทั้งสามารถกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๔ ตอนที่ ๔ การบริหารงานทางทหาร เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการหรือทฤษฎีต่างๆ ทางการบริหารและหลักการบริหารภาครัฐแนวใหม่ และเกิดแนวความคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานฝ่ายอำนวยการ โดยศึกษาถึงเทคนิคต่างๆ ในการบริหารการจัดการภาครัฐแบบใหม่ รวมทั้งสามารถคิดแก้ปัญหา และเขียนได้ตรงตามสาระและรูปแบบที่กำหนด หรือรู้จักดัดแปลง ประยุกต์ใช้หรือสร้างสรรค์การเขียนให้เหมาะสมกับเรื่องตามแต่ละกรณี รวมทั้งให้นำเสนอข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ

๖. ความสัมพันธ์กับหมวดวิชาอื่น

การศึกษาในหมวดวิชาเสนาราชการกิจนี้ จะช่วยให้นายทหารนักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในการคิด เขียน พุด อีกทั้งการศึกษานี้เรียนจากการทำสงคราม สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์เพื่อนำมาซึ่งการกำหนดแนวความคิดในระดับยุทธการในการทำสงคราม ทั้งนี้นายทหารนักเรียนสามารถมองภาพเชื่อมโยงของความสัมพันธ์ระหว่างการทำสงครามในระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี นอกจากนั้นแล้วจะได้ศึกษากระบวนการตัดสินใจและการเชื่อมโยงของกระบวนการตัดสินใจวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางทหาร การวางแผนทางทหารและสั่งการ ตลอดจนการบริหารงานทางทหารได้อย่างมีระบบ อันเป็นหัวใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่นายทหารฝ่ายเสนาราชการระดับกองทัพ อย่างไรก็ตามนอกจากหมวดวิชาเสนาราชการกิจจะเป็นพื้นฐานให้หมวดวิชาอื่นในเรื่องความสามารถในการแสดงความคิดเห็น การโน้มน้าวให้ผู้ฟังเกิดการคล้อยตามและสามารถถ่ายทอดออกมาให้ผู้ฟังเข้าใจหรือปฏิบัติตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังเป็นพื้นฐานเชื่อมโยงความรู้จากหมวดวิชาอื่น เพื่อประกอบการแก้ปัญหาทางทหารด้วย

๗. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๑๒๐ ชั่วโมง ประกอบด้วยชุดวิชา ดังนี้

๗.๑	ชุดวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการใน ทร.	๒๑	ชั่วโมง
๗.๒	ชุดวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ	๖๐	ชั่วโมง
๗.๓	ชุดวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย	๓๙	ชั่วโมง

รายละเอียดการศึกษา หมวดวิชาเสนาธิการกิจ

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	วิธีดำเนินการศึกษา (ชั่วโมง)					เวลารวม	
	บรรยาย	อภิปราย เป็นคณะ	แบ่งกลุ่ม อภิปราย	แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	ค้นคว้า	วัน	ชั่วโมง
หมวดวิชาเสนาธิการกิจ	๑๓๒	๓๖	๑๕๙	๓	๓๖		๓๖๖
ตอนที่ ๑ การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ ฝ่ายอำนวยการ	๕๑	๐	๖๓	๐	๖		๑๒๐
๑.๑ ชุดวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ ฝ่ายอำนวยการใน ทร.	๒๑	๐	๐	๐	๐		๒๑
หัวข้อวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทย	๓						๓
หัวข้อวิชา การกำลังพล	๓						๓
หัวข้อวิชา การข่าว	๓						๓
หัวข้อวิชา การยุทธการ	๓						๓
หัวข้อวิชา การส่งกำลังบำรุง	๓						๓
หัวข้อวิชา การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์	๓						๓
หัวข้อวิชา การกิจการพลเรือน	๓						๓
๑.๒ ชุดวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ	๑๘	๐	๓๙	๐	๓		๖๐
หัวข้อวิชา การคิดอย่างมีเหตุผล	๓						๓
หัวข้อวิชา การคิดอย่างมีระบบ	๓						๓
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ฯ			๓				๓
หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ	๖		๖		๓		๑๕
หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ (แถลงผล)			๑๘				๑๘
หัวข้อวิชา การเขียนหนังสือราชการ	๖		๑๒				๑๘
๑.๓ ชุดวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย	๑๒	๐	๒๔	๐	๓		๓๙
หัวข้อวิชา ระเบียบวิธีวิจัย	๖		๖		๓		๑๕
หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย	๖						๖
หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (แถลงผล)			๑๘				๑๘
ตอนที่ ๒ กรณีศึกษาจากการทำสงคราม	๑๘	๙	๑๒	๓	๑๒		๕๔
๒.๑ ชุดวิชา แนวความคิดในการทำสงคราม	๑๒	๐	๐	๓	๐		๑๕
หัวข้อวิชา แนวความคิดยุทธศาสตร์ในการทำ สงคราม	๙						๙
หัวข้อวิชา หลักการทำสงคราม	๓						๓
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาส่วนบุคคล ชุดวิชา แนวความคิด ในการทำสงคราม				๓			๓

ตอนวิชา ชุดวิชา หัวข้อวิชา	วิธีดำเนินการศึกษา (ชั่วโมง)					เวลารวม	
	บรรยาย	อภิปราย เป็นคณะ	แบ่งกลุ่ม อภิปราย	แบ่งกลุ่ม ฝึกปฏิบัติ	ค้นคว้า	วัน	ชั่วโมง
๒.๒ ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม	๖	๙	๑๒	๐	๑๒		๓๙
หัวข้อวิชา สงครามทางเรือที่สำคัญ	๖						๖
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ		๙	๑๒		๑๒		๓๓
ตอนที่ ๓ การวางแผนทางทหาร	๒๗	๑๘	๓๕	๐	๑๕		๑๓๕
๓.๑ ชุดวิชา งานเสนาธิการในการวางแผนทางทหาร	๙	๖	๓๖	๐	๐		๕๑
หัวข้อวิชา การประมาณการของฝ่ายอำนวยการด้าน ต่างๆ	๖	๖	๓๐				๔๒
หัวข้อวิชา การเตรียมสนามรบด้านการข่าว	๓		๖				๙
๓.๒ ชุดวิชาการวางแผนทางทหาร	๑๘	๑๒	๓๙	๐	๑๕		๘๔
หัวข้อวิชา หลักการวางแผนโดยทั่วไปและการ วางแผนร่วม	๙						๙
หัวข้อวิชา การประมาณการสถานการณ์ของ ผู้บังคับบัญชา	๖	๖	๒๔		๖		๔๒
หัวข้อวิชา การพัฒนาแผน การจัดทำเอกสารสั่งการ และการกำกับดูแล	๓	๖	๑๕		๙		๓๓
ตอนที่ ๔ การบริหารงานทางทหาร	๓๖	๙	๙	๐	๓		๕๗
๔.๑ ชุดวิชา หลักการบริหารจัดการ	๑๘	๖	๖	๐	๓		๓๓
หัวข้อวิชา จิตวิทยาและภาวะผู้นำ	๖	๓	๓				๑๒
หัวข้อวิชา หลักการบริหาร	๓						๓
หัวข้อวิชา การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่	๖						๖
หัวข้อวิชา เทคนิคการบริหารงานเชิงกลยุทธ์	๓						๓
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ		๓	๓		๓		๙
๔.๒ ชุดวิชาเทคนิคการบริหาร	๑๘	๓	๓	๐	๐		๒๔
หัวข้อวิชา สารสนเทศเพื่อการจัดการ	๓						๓
หัวข้อวิชา การบริหารโครงการและงบประมาณ	๓						๓
หัวข้อวิชา การวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ	๖						๖
หัวข้อวิชา การควบคุมช่วยงาน	๖						๖
หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ		๓	๓				๖

ชุดวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการใน ทร. (๒๑ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

กองทัพประเทศปรัสเซีย (เยอรมัน) ถือเป็นกองทัพที่มีการจัดการงานฝ่ายเสนาธิการอย่างมีระบบ ดีที่สุดกองทัพหนึ่ง และได้ถือเป็นแบบอย่างในการจัดการงานฝ่ายเสนาธิการของกองทัพอีกหลายๆ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย การทำหน้าที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการ คือ การช่วยเหลือและสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชา ซึ่งจำเป็นจะต้องมีทักษะในการคิด พุด เขียน และการบรรยายสรุปซึ่งเป็นวิธีการสื่อความคิดของตนให้แก่ผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือ และหน่วยของตน ได้ทราบอย่างถูกต้อง รวดเร็ว สมบูรณ์ และทันเวลา

การแบ่งงานฝ่ายอำนวยการของ ทร. เป็นไปในลักษณะของการแบ่งตามประเภทของงาน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น ๗ สายงานสำคัญ คือ การกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ การกิจการพลเรือน โดยในชุดวิชานี้ นายทหารนักเรียนจะได้ศึกษาถึงการบริหารงานของฝ่ายอำนวยการ ในแต่ละสายงานดังกล่าวต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้เพิ่มพูนทักษะที่สำคัญในงานของฝ่ายอำนวยการ ซึ่งประกอบด้วย ทักษะในการคิด การเขียน การพูด และการบรรยายสรุป

๒.๒ เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึงการบริหารงานใน ทร. และหน้าที่ของนายทหารฝ่ายเสนาธิการระดับกองทัพ ตลอดจนปัญหาที่พบในสายงานต่าง ๆ ของกองทัพ ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากบทเรียน ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น และประสบการณ์ที่วิทยากรผู้บรรยายได้นำเสนอ

๓. คำแนะนำ

การศึกษาในชุดวิชานี้เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง การบริหารงานของฝ่ายอำนวยการในแต่ละสายงาน ใน ทร. อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านฝ่ายอำนวยการต่อไป โดยมีชุดวิชาที่จะต้องศึกษาในหัวข้อวิชาหลัก คือ การจัดโครงสร้างกองทัพไทย การกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ และการกิจการพลเรือน ทั้งนี้การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน มีดังนี้

- ๓.๑ อ่านตำราที่แจกก่อนการบรรยายของอาจารย์ และศึกษาด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ ค้นคว้า แบ่งกลุ่มอภิปราย และแก้ปัญหาเป็นคณะ
- ๓.๔ นำเสนอเอกสารตามรูปแบบที่กำหนด

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชาการจัดโครงสร้างกองทัพไทยและหน้าที่ฝ่ายอำนวยการใน ทร. ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๒๑ ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

๓๑๐๒๐๑๐๑๑

๓๑๐๒๐๑๐๑๒

๓๑๐๒๐๑๐๑๓

๓๑๐๒๐๑๐๑๔

๓๑๐๒๐๑๐๑๕

๓๑๐๒๐๑๐๑๖

๓๑๐๒๐๑๐๑๗

หัวข้อวิชา

การจัดโครงสร้างกองทัพไทย

การกำลังพล

การข่าว

การยุทธการ

การส่งกำลังบำรุง

การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์

การกิจการพลเรือน

หัวข้อวิชา การจัดโครงสร้างกองทัพไทย (Royal Thai Armed Force Structure)

๑. ความสำคัญ

การจัดโครงสร้างของกองทัพไทย เป็นหัวใจสำคัญในการปฏิบัติงานในยามปกติและยามสงคราม หากการจัดโครงสร้างกองทัพมีระบบที่ดี ไม่ซ้ำซ้อนกันในส่วนงานแล้ว ก็จะทำให้การปฏิบัติงานในยามปกติหรือการรบในยามสงคราม ประสบผลสำเร็จได้ในเวลารวดเร็ว เสียบบประมาณและกำลังพลน้อย นายทหารฝ่ายเสนาธิการจึงจำเป็นต้องรู้จักสายงานการปฏิบัติงานในกองทัพไทยและภายในกองทัพเรือ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการปรับโครงสร้างของกระทรวงกลาโหม ตาม พ.ร.ฎ.ว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๕๖

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาให้ทราบถึงการจัดโครงสร้างของหน่วยต่าง ๆ ในกองทัพไทยโดยสังเขป และตรวจสอบบทบาทของกองทัพไทยว่ามีความเหมาะสม และมีความพร้อมเช่นไร

๓. สารสังเขปการศึกษา

กองทัพไทยมีการจัดโครงสร้างตามแบบชาติตะวันตก ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการทหารสมัยใหม่ ซึ่งมีความทัดเทียมกับอารยประเทศ ทั้งนี้การจัดโครงสร้างของกองทัพไทยนั้นได้มีการปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม นโยบายด้านการป้องกันประเทศ และงบประมาณของประเทศเสมอมา ทั้งนี้การศึกษการจัดโครงสร้างกองทัพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างกองทัพไทยในอดีต ประกอบกับการวิเคราะห์กลไกที่เป็นปัจจัยที่ทำให้กองทัพไทยต้องปรับปรุงไปตามการพัฒนาของอาวุธยุทโธปกรณ์และหลักนิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ตลอดจนศึกษาทิศทางในการปรับปรุงโครงสร้างกองทัพ นอกจากนี้การศึกษาโครงสร้างกองทัพไทยนั้น จำเป็นต้องนำหลักการการบริหารจัดการมาประกอบการพิจารณา เพื่อให้ได้โครงสร้างที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมของกองทัพไทย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ ท่านคิดว่าการจัดโครงสร้างของกองทัพไทยเหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมควรปรับปรุงแก้ไขในจุดใด พร้อมทั้งเสนอแนะ แนวทางแก้ไข และแนวความคิดในการจัดโครงสร้างของกองทัพไทย

คำถามที่ ๒ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กองทัพอากาศไทยมีการปรับโครงสร้างอยู่หลายครั้ง ท่านคิดว่าอะไรคือกลไกสำคัญที่ทำให้ กองทัพอากาศไทยต้องมีการปรับโครงสร้าง (สภาวะแวดล้อมของโลกและภูมิภาค การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีด้านการทหาร ยุทธวิธี เป็นต้น)

คำถามที่ ๓ กองทัพอากาศไทย มีบริหารงานในลักษณะการรวมหรือการกระจายอำนาจ อะไรคือกลไกที่ทำให้เกิดลักษณะการบริหารงานดังกล่าว

คำถามที่ ๔ ความซ้ำซ้อนในกองทัพอากาศไทยมีหรือไม่ ถ้ามีตรงส่วนใด

คำถามที่ ๕ การปรับปรุงโครงสร้างกองทัพอากาศโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่เดิมมาจัดใหม่ ให้มีเอกภาพขึ้นตรงต่อกองบัญชาการกองทัพอากาศ โดยไม่ตัดทอนหรือยุบเลิกหน่วย เพียงแต่ให้ใช้ลักษณะการโอนหน่วยจากสังกัดเดิมมาขึ้นการบังคับบัญชาในสังกัดใหม่หรือขึ้นการควบคุมทางยุทธการ สำหรับกองทัพอากาศแล้ว ท่านคิดว่า ควรจะต้องปรับปรุงการจัดส่วนราชการอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ ภารกิจและการจัดส่วนราชการกองทัพอากาศ, ๒๕๕๐ ของฝ่ายวิชาการ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง
- ๖.๒ การจัดหน้าที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุด, ๒๕๕๐ ของ น.อ.วรวิทย์ ดรฤณชู
- ๖.๓ รายงานการสัมมนาเรื่อง การปฏิรูปกองทัพอากาศ โดย คณะกรรมาธิการทหาร วุฒิสภา ๒๕๕๖
- ๖.๔ การจัดหน้าที่ของ บก.ทหารสูงสุด ของ น.อ.วรวิทย์ รังสรรค์สวัสดิ์
- ๖.๕ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ กองทัพอากาศ, คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองศิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี บก.ทหารสูงสุด
- ๗.๒ บทบาทของกองทัพอากาศไทยกับการศึกษาเพื่อพัฒนาในศตวรรษหน้า คณะที่ปรึกษาสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ บก.ทหารสูงสุด ๒๕๕๓
- ๗.๓ การปฏิรูปกองทัพอากาศ กรณีการนำไปสู่รูปธรรมกรณีระบบกำลังสำรอง และระบบการส่งกำลังบำรุงรวม คณะกรรมาธิการทหาร วุฒิสภา, ๒๕๕๗
- ๗.๔ หลักนियมการยุทธร่วมของกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๒
- ๗.๕ การจัดส่วนราชการ ทร. ของ น.อ.ประทีป เต๋น เวศกาวิ
- ๗.๖ การจัดส่วนราชการทหาร (ภารกิจและผังการจัดกองทัพอากาศ) ของ น.อ.ม.ล.บวรลักษณ์ กมลาศน์
- ๗.๗ การจัดส่วนราชการ ทร., ๒๕๓๕ ของ น.อ.สมนันท ทองพูล
- ๗.๘ การแบ่งส่วนราชการและหน้าที่ของ นชต.ทร.

๓๑๐๒๐๑๐๑๒

หัวข้อวิชา การกำลังพล (Personnel Staff Function: N1)

๑. ความสำคัญ

เนื่องจากมนุษย์มีขีดจำกัดหลายอย่างทั้งในทางร่างกายและสติปัญญา ดังนั้นมนุษย์ในสังคมที่เจริญแล้ว จึงมีประสบการณ์ว่า การที่จะทำงานให้ได้ผลตามที่แต่ละคนต้องการแล้ว มนุษย์จำเป็นจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนจากการทำงานสูงสุด เป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบันแล้วว่า การจะทำงานใดๆ ไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่ย่อมต้องอาศัยปัจจัยสี่คือ คน เงิน วัสดุ และการบริหาร หรือการจัดการ (Man Money Material Management : 4M) แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในปัจจัยสี่ดังกล่าวก็คือ “คน” นักบริหารที่มีความสามารถ ย่อมชวนชวชาญหาวิธีใช้คนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาให้นายทหารนักเรียนเข้าใจถึงหลักและทฤษฎีการบริหารกำลังพล โดยจะเน้นถึงการบริหารกำลังพลของกองทัพเรือเป็นหลักสำคัญ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

ศึกษาหลักการบริหารกำลังพลโดยทั่วไป หลักการ แนวทางการบริหารงานกำลังพล การย้ายบรรจุที่ ทร. ใช้ในปัจจุบัน การวางแผนการบริหารกำลังพลของ ทร. ในอนาคต การดำเนินการเกี่ยวกับกำลังพล ทดแทน และระบบกำลังพลสำรอง หลังจากที่ได้รับการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดแล้ว การศึกษาในเรื่องปัญหา อุปสรรคข้อขัดข้องในสายงานด้านกำลังพลปัจจุบันที่ ทร. กำลังเผชิญอยู่เป็นอย่างไร รวมทั้งแนวทางการแก้ปัญหา ตลอดจนทิศทางการบริหารกำลังพลของ ทร. ในอนาคต การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ได้มุ่งเน้นให้นายทหารนักเรียนนำไปแก้ไขปัญหากำลังพล หากแต่เป็นข้อมูลที่นายทหารนักเรียนจะนำไปประยุกต์ใช้ในการประมาณการกำลังพล ในตอนที่ ๓ การวางแผนทางทหาร

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

๕.๑ คำถามที่ ๑ จงอธิบายความหมายของการบริหารกำลังพล และงานโดยทั่วไปด้านกำลังพล มีกี่ประเภทแต่ละประเภทคืออะไร

๕.๒ คำถามที่ ๒ การวางแผนกำลังพล มีขั้นตอนและประกอบหลักการด้วยอะไรบ้าง

๕.๓ คำถามที่ ๓ การประเมินผลการปฏิบัติงานของกำลังพลควรดำเนินการอย่างไร และนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง

๕.๔ คำถามที่ ๔ อธิบายถึงหลักเกณฑ์ในการจัดหน่วยงานหรือองค์การตามที่ท่านศึกษามา

๕.๕ คำถามที่ ๕ อธิบายความหมายของกำลังพลทดแทน

๕.๖ คำถามที่ ๖ อธิบายรูปแบบแนวทางระบบกำลังพลสำรองที่ ทร. ใช้

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ การกำลังพล การจัดหากำลังพล การจัดการกำลังพล แนวทางการรับทหาร และการประเมิน
อทร.๑๐๐๑

๖.๒ หลักการบริหารกำลังพล ของ น.อ.จุมพล บัวทรัพย์

๖.๓ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๖.๔ หลักนियมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ด้านกำลังพลร่วม

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ การกำลังพล พ.ศ.๒๕๓๕ ของ พล.ร.ต.ประสงค์ ชูจินดา

๗.๒ เสนาธิการกำลังพล, ๒๕๓๑ ของ น.อ.บ้านัญญ บวรณพงศ์

๗.๓ Joint Doctrine for Personnel Support to Joint Operation US Joint Pub 1-0

๗.๔ Joint Operational Personnel Administration UK JWP 1-00

หัวข้อวิชา การข่าว (Intelligence Staff Function : N2)

๑. ความสำคัญ

ภารกิจของหน่วยจะเป็นมูลฐานของความต้องการของการรวบรวมข่าวกรอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภารกิจของหน่วยเป็นตัวกำหนดปัญหาการข่าวกรอง ถึงแม้ว่าหน่วยยังไม่ได้รับมอบภารกิจทางยุทธการ นายทหารข่าวกรอง ก็จะต้องรับผิดชอบในการรวบรวมข่าวกรองโดยถือเป็นงานประจำอย่างหนึ่ง เพื่อสนับสนุนภารกิจของหน่วยที่คาดว่าจะได้รับมอบในโอกาสต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนเข้าใจถึงลักษณะของงานด้านการข่าว และหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการด้านการข่าวในเบื้องต้นพอที่จะไปศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยตนเอง เมื่อต้องไปปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายอำนวยการด้านการข่าวของหน่วยทหารในทุกระดับ และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนทางทหารได้

๓. สารสังเขปการศึกษา

การข่าวกรอง คือ ความรู้หรือผลที่ผลิตจากการรวบรวม การประเมินค่า การวิเคราะห์ การสนธิ และการตีความข่าวสารที่หามาได้ทั้งสิ้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมากกว่าของต่างชาติ หรือพื้นที่ ปฏิบัติการต่างๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยทันที หรือข่าวสารสำคัญต่อการวางแผน และการปฏิบัติการทางทหาร การข่าวกรองทางทหารเรือ (Naval Intelligence) เป็นข่าวกรองที่เกี่ยวกับกิจกรรมทางเรือของฝ่ายตรงข้าม อันได้แก่ อาวุธทางเรือทุกชนิด สภาพของเรือ การเคลื่อนไหวของกำลังทางเรือ ตลอดจนที่ตั้งและสิ่งอำนวยความสะดวกของฐานทัพเรือ เป็นต้น ความสำคัญของข่าวกรองอยู่ที่วงรอบข่าวกรอง (Intelligence Cycle) ประกอบด้วย การรวบรวมข่าวสาร การผลิตข่าวกรอง และการกระจายข่าวกรอง นอกจากนี้ การต่อต้านข่าวกรองยังเป็นงานที่ต้องทำควบคู่ไปกับการข่าวกรองได้แก่ บรรดากิจกรรมที่มุ่งทำลายกิจกรรมข่าวกรองของชาติ ที่เป็นศัตรู หรืออาจเป็นข้าศึก รวมทั้งการกระทำทั้งปวงเพื่อป้องกันข่าวสาร ตัวบุคคล ทรัพย์สิน ตลอดจนยุทธโศปกรณ์ของเราให้รอดพ้นจากการจารกรรม ก่อวินาศกรรม และการบ่อนทำลาย ทั้งนี้เมื่อนายทหารนักเรียนจบการศึกษาไปแล้ว ต้องสามารถทำหน้าที่ของฝ่ายอำนวยการในงานด้านการข่าวได้ในระดับ ทร. และของหน่วยขึ้นตรง ทร. ได้ด้วย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ คำถามที่ ๑ จงอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข่าวกรองทางยุทธการกับข่าวกรองทางยุทธศาสตร์
- ๕.๒ คำถามที่ ๒ วงรอบข่าวกรอง การประมาณการข่าวกรอง แผนการรวบรวมข่าวกรองคืออะไร
- ๕.๓ คำถามที่ ๓ อะไรคือจุดประสงค์ของผนวกข่าวกรอง
- ๕.๔ คำถามที่ ๔ หน้าที่ของฝ่ายอำนวยการด้านการข่าวมีอะไรบ้าง

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ การข่าวกรองทหารเรือ เล่มที่ ๑
- ๖.๒ การข่าวกรองทหารเรือ เล่มที่ ๒
- ๖.๓ คู่มือการข่าว ทร. อทร.๒๐๐๑
- ๖.๔ คู่มือนายทหารการข่าว อทร. ๒๐๐๒
- ๖.๕ การวางแผนข่าวกรอง ๒๕๓๙ ของ น.อ.สุชน ทัศนวิริยะพันธ์
- ๖.๖ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ การข่าวกรองทางเรือ พ.ศ.๒๕๔๐ ของ พล.ร.ต.อังกฤษ ฐชาลภูภูมิ
- ๗.๒ การข่าวกรอง พ.ศ.๒๕๓๔ ของ พล.ร.ต.ชัยชิต รัตนะ
- ๗.๓ Naval Doctrine Publication, Naval Intelligence, NDP 2
- ๗.๔ Doctrine for Intelligence Support to Joint Operation US JP 2-0
- ๗.๕ Joint Intelligence Support to Military Operation US JP 2-01
- ๗.๖ Intelligence Support to Joint Operation UK JWP 2-00
- ๗.๗ เครื่องมือดำเนินนโยบายต่างประเทศ : งานข่าวกรอง, เขียนโดย รศ.ดร. จันทิมา อ่องสุริภักษ์, กรุงเทพฯ : บริษัทส่องสยาม จำกัด, ๒๕๕๐.
- ๗.๘ การข่าวกรองทหารเรือ แปลจาก Fundamentals of Naval Intelligence (1975) ผู้แปล พล.ร.ต.วิโรจน์ ศุภกาญจน์
- ๗.๙ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ด้านข่าวกรองร่วม
- ๗.๑๐ คู่มือผู้บังคับหน่วยและฝ่ายอำนวยการ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก พ.ศ.๒๕๔๕

หัวข้อวิชา

การยุทธการ (Operation Staff Function: N3)

๑. ความสำคัญ

การยุทธการเป็นงานที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งยามสงบและยามสงคราม กล่าวคือในสภาวะการณ์สงคราม งานยุทธการจะเน้นหนักไปในด้านการแก้ปัญหาและการวางแผนปฏิบัติเพื่อรับต่อสถานการณ์การรบ แต่ในยามปกตินี้งานด้านยุทธการจะยังคงดำเนินไปในรูปแบบของการเตรียมความพร้อมทั้งด้านองค์บุคคล องค์วัตถุ และหลักนิยมการปฏิบัติ กล่าวคือ การประเมินและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การเตรียมพร้อมในเรื่องแผนป้องกันประเทศ การยุทธศาสตร์และนโยบายการวางแผนการฝึกองค์บุคคล การจัดทำและปรับปรุงแก้ไขอัตรากำลัง การจัดอัตราอาวุธยุทโธปกรณ์ การพัฒนาหลักนิยมในการรบ ตลอดจนการพิจารณาในการใช้กำลังทหารปฏิบัติภารกิจในยามสงบ เช่น การค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล การจัดคราบน้ำมันในทะเล การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล การเข้าร่วมกับกองกำลังสหประชาชาติในการปราบปรามโจรสลัด หรือภารกิจอื่นตามที่ได้รับการประสาน และการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ เป็นต้น

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ศึกษาถึงหน้าที่โดยทั่วไปของฝ่ายเสนาธิการด้านยุทธการของ ทร. ทั้งในยามสงบและยามสงคราม รวมไปถึงงานยุทธการในระดับกองทัพและการปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายเสนาธิการเหล่าทัพอื่น

๓. สาระสังเขปของการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ

- ๓.๑ ความเป็นมา ความสำคัญ โครงสร้างการจัดงานด้านยุทธการ
- ๓.๒ การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การกำกับการ และการดำเนินการเกี่ยวกับการยุทธการ การกำหนดและจัดทำอัตรากำลัง การฝึก และกิจการตามสนธิสัญญาป้องกันร่วมที่เกี่ยวข้องกับกองทัพเรือ การยุทธศาสตร์และนโยบาย ตลอดจนการพัฒนาหลักนิยมการรบทางเรือ
- ๓.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างแผนยุทธการและแผนยุทธศาสตร์ ในระดับกองทัพจนถึงระดับรัฐบาล
- ๓.๔ ประเภท ระดับของแผนป้องกันประเทศ และความสัมพันธ์
- ๓.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเตรียมกำลัง และแผนการใช้กำลัง
- ๓.๖ ปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารงานทางยุทธการในปัจจุบัน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ การยุทธการหมายถึงอะไร

คำถามที่ ๒ การบริหารงานยุทธการของ ทร. ในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับงานฝ่ายอำนวยการสาขาอื่นอย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

คำถามที่ ๓ การปฏิบัติงานด้านยุทธการในระดับกองทัพ ทั้งในยามสงบและยามสงครามมีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

คำถามที่ ๔ หากท่านได้รับการบรรจุในฝ่ายยุทธการของหน่วยกำลังรบหลักของกองทัพเรือ เช่น หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน หรือหน่วยบัญชาการต่อสู้อากาศยานและรักษาฝั่ง ท่านควรจะมีความรู้ในเรื่องใดบ้าง

คำถามที่ ๕ ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในสายงานยุทธการในปัจจุบันมีอะไรบ้าง และส่งผลต่อการปฏิบัติการของ ทร. อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ การยุทธการ โดย น.อ.สุพจน์ พฤษภา
- ๖.๒ การจัดและหน้าที่ฝ่ายยุทธการ โดย น.อ.วิโรจน์ ชันวรัทษกิจ
- ๖.๓ การบริหารงานทางทหาร โดย กกจ.ยก.ทร.
- ๖.๔ หลักนิยมการยุทธร่วม บก.ทหารสูงสุด ๒๕๕๒
- ๖.๕ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ หลักนิยมทางทะเลของกองทัพเรือ อทร.๘๐๐๑ พ.ศ.๒๕๕๖
- ๗.๒ เอกสารแนะนำฝ่ายเสนาธิการร่วม ภาคที่ ๕ การวางแผนร่วม พ.ศ.๒๕๓๘
- ๗.๓ British Maritime Doctrine BR 1806
- ๗.๔ Naval Doctrine Publication 1, Naval Warfare NDP1
- ๗.๕ Naval Doctrine Publication 6, Naval Command and Control : NDP

หัวข้อวิชา การส่งกำลังบำรุง (Logistic Staff Function : N4)

๑. ความสำคัญ

ในการวางแผนทางทหารในแต่ละระดับของสงคราม ไม่ว่าจะเป็นระดับยุทธศาสตร์ ยุทธการ หรือ ยุทธวิธี จึงต้องคำนึงถึงการส่งกำลังบำรุง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จในทุกๆระดับ ในการปฏิบัติการทางงานด้านการส่งกำลังบำรุงนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และครอบคลุมความรับผิดชอบอย่างกว้างขวาง เพราะเป็นงานที่มีเป้าหมายมุ่งให้การสนับสนุนทั้งปวง ภายใต้การดำเนินการของหน่วยงานที่หลากหลาย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกำลังพล สิ่งอุปกรณ์ ยุทธภัณฑ์ ยุทโธปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการต่างๆ ตัวอย่างเช่น ในสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ ๑ กองกำลังพันธมิตรอันประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ซาอุดีอาระเบีย ฯลฯ มุ่งทำลายระบบการส่งกำลังบำรุงของทหารอิรัก ด้วยกำลังทางอากาศ ในฉากแรกของสงคราม จนทำให้กองกำลังทางภาคพื้นของอิรักจำนวนมาก ทั้งกำลังทหารและรถถัง ในแนวหน้า ถูกตัดขาดจากสายการส่งกำลังบำรุงโดยสิ้นเชิง บทสุดท้ายของสงครามอ่าวเปอร์เซีย ทหารอิรักต้องยอมจำนนอย่างไม่มีทางสู้ จากบทเรียนสงครามอ่าวเปอร์เซีย จะเห็นได้ว่าระบบการส่งกำลังบำรุงคือหัวใจสำคัญของการรบทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทหารนักเรียนได้ศึกษาและทราบความหมายของการส่งกำลังบำรุง และการส่งกำลัง รวมทั้งหลักการและวิธีส่งกำลังบำรุง และการส่งกำลัง โดยเฉพาะหลักการส่งกำลังทางบกและทางเรือ การซ่อมบำรุงในยามปกติและยามสงคราม การฐานทัพและการปฏิบัติการต่าง ๆ ในฐานทัพ ตลอดจนการพัฒนาฐานทัพ การส่งกำลังบำรุงสายแพทย์การส่งกลับ การขนส่ง การบริหารกำลังพล การส่งกำลังบำรุงรวม (ILS) การระดมสรรพกำลัง ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการวางแผนการส่งกำลังบำรุง

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้จะครอบคลุมในเรื่องของการส่งกำลังบำรุง อันได้แก่ ความเป็นมาของการส่งกำลังบำรุง คำจำกัดความ หลักการส่งกำลังบำรุง วงรอบการส่งกำลังบำรุง พันธกิจ/สาขางานส่งกำลังบำรุง การจัดหน่วยสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงทางเรือ เทคนิคการบริหารงานส่งกำลังบำรุง วงรอบการบริหารพัสดุ การกำหนดความต้องการด้านการส่งกำลัง ระบบซ่อมบำรุงเรือ การซ่อมบำรุงตามแผนลักษณะของฐานทัพ ลักษณะของฐานทัพ การพิจารณาเลือกที่ตั้งฐานทัพ การขนส่งแบบต่างๆ การควบคุมการเคลื่อนย้ายในการขนส่ง การเตรียมการด้านการส่งกำลังบำรุงเพื่อสนับสนุนด้านยุทธศาสตร์และยุทธวิธี ตลอดจนการคำนวณความหมดเปลือง สป.๕ ต่อวัน ในยามสงคราม คำจำกัดความ ความมุ่งหมาย องค์ประกอบหลักของ ILS การวางแผน แนวความคิด ILS การวัดค่าความพร้อมทางด้านยุทธการ ความหมาย นิยามศัพท์

วัตถุประสงค์ นโยบาย หน่วยความรับผิดชอบ ขั้นตอนการดำเนินการ การระดมสรรพกำลังทางทหารของ กองทัพอากาศ ตลอดจนปัญหาและข้อจำกัดในการบริหารงานการส่งกำลังบำรุง

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

๕.๑ คำถามที่ ๑ จากความรู้ที่ได้รับการศึกษา มา กองทัพอากาศไทยสามารถดำเนินการบริหาร การส่งกำลังได้ครบรอบหรือไม่ มีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค

๕.๒ คำถามที่ ๒ จงให้ความหมายของวงรอบการส่งกำลังบำรุง พันธกิจ/สาขางานส่งกำลัง การจัดหาหน่วยสนับสนุนการส่งกำลังบำรุงทางเรือ เทคนิคการบริหารงานส่งกำลังบำรุง วงรอบการบริหารงาน พัสดุ การกำหนดความต้องการด้านการส่งกำลัง ระบบซ่อมบำรุงเรือ การพิจารณาเลือกที่ตั้งฐานทัพ การขนส่ง แบบต่าง ๆ

๕.๓ คำถามที่ ๓ จงอธิบายถึงขั้นตอนการระดมสรรพกำลังทางทหารของกองทัพอากาศ

๕.๔ คำถามที่ ๔ ILS คืออะไร มีองค์ประกอบหลัก และการวางแผนอย่างไร

๕.๕ คำถามที่ ๕ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องในระบบการส่งกำลังบำรุงของ ทร. ในปัจจุบันมี อะไรบ้าง อะไรคือกลไกที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

๕.๖ คำถามที่ ๖ ผลกระทบของปัญหา ข้อขัดข้องดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติการทางทหาร หรือไม่ อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ หลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุง อทร. ๔๐๐๑

๖.๒ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านการส่งกำลังบำรุง ทร

๖.๓ การส่งกำลัง ของ กบ.ทร.

๖.๔ การซ่อมบำรุง ของ ฝวก.สรส.

๖.๕ การส่งกำลังบำรุงรวม ของ น.อ.สรรเสริญ ทิพนาวรัตน์

๖.๖ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๖.๗ หลักนิยมการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๐ ด้านการส่งกำลังบำรุงร่วม

๖.๘ การฐานทัพ อทร.๔๐๑๐

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และการส่งกำลังบำรุง ของ น.อ.สรรเสริญ ทิพนาวรัตน์

- ๗.๒ การวางแผนการส่งกำลัง ของ พล.ร.ท.ปริญญา อุตตะโมท
- ๗.๓ เอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแนะนำ
- ๗.๔ Doctrine for Logistic Support of Joint Operation US JP4-0
- ๗.๕ Naval Doctrine Publication 4, Naval Logistic: NDP4
- ๗.๖ Logistic for Joint Operation UK JWP4-00

หัวข้อวิชา การสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ (Communication and Electronic Staff Function)

๑. ความสำคัญ

ในยุคข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารอย่างรวดเร็วพร้อมแดน ทุกคนมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่า ความรวดเร็ว และเชื่อถือได้ของการสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งในการชี้ผลของการทำสงคราม การสื่อสารของกองทัพคือ “เสียงแห่งการบังคับบัญชา” เป็นเครื่องมือในการสั่งการของผู้บังคับบัญชา จึงต้องอยู่ในสภาพพร้อมปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา หากสภาพการณ์มีซ้ำซ้อนเกิดขึ้นหน่วยกำลังต่าง ๆ จะได้อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการสื่อสารที่มีอยู่ในขณะนั้นได้ทันที

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อศึกษาและให้มีความเข้าใจในหลักการพื้นฐาน รวมทั้งแนวความคิดทางด้านการศึกษาสื่อสารทั้งในทางยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี นอกจากนี้เป็นการศึกษาให้ทราบถึงระบบงาน และโครงสร้างการจัดหน่วยงานด้านการสื่อสารใน ทร. ตลอดจนขีดความสามารถและข้อจำกัดของระบบการติดต่อสื่อสารของกองทัพไทย และ ทร.

๒.๒ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนในการวางแผนการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์อย่างสังเขป ในอันที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร นอกจากนี้เพื่อศึกษาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับหลักการทั่วไปของการสื่อสาร ด้วยการใช้ดาวเทียมและเส้นใยแก้วนำแสง รวมทั้งเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่เพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีสื่อสารในอนาคตและเชื่อมโยงไปสู่การวางแผนทางทหารได้

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การสื่อสารกองทัพเรือซึ่งเป็นเสียงแห่งการบังคับบัญชา ย่อมถูกจัดตั้งขึ้นและดำรงไว้ให้มีความเชื่อถือได้ (Reliability) มีความปลอดภัย (Security) มีความรวดเร็ว (Speed) ในการสื่อสาร ทั้งนี้ต้องให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในยามสงคราม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การบังคับบัญชาของกองทัพเรือ แนวความคิดเบื้องต้นของการสื่อสารกองทัพเรือคือ การบรรลุความสำเร็จในการดำเนินการสงคราม ส่วนการจัดส่วนราชการในยามปกติ วิธีการ หลักปฏิบัติ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการศึกษาอบรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงโดยสอดคล้องกับความต้องการ อย่างไรก็ตาม หากต้องมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือภาวะสงคราม จะต้องมีการกำหนดหลักการมูลฐานไว้ดังนี้คือ ความเชื่อถือได้ การสื่อสารที่เกิดผลดี มีวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องและกำหนดการใช้ปฏิบัติอย่างชัดเจน การวางแผนธุรการและการคาดการณ์ข้างหน้า การเลือกใช้ความถี่อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การศึกษาในเรื่องปัจจัยสำคัญในการสื่อสารเป็นเรื่องที่ไม่อาจละเลยได้ ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย ระบบการสื่อสารที่ดี มีระเบียบการปฏิบัติการสื่อสารที่ดีและรัดกุม มีเครื่องมือสื่อสารที่ดี การมีพนักงานสื่อสารที่มีความชำนาญ และการมีวิธีการรักษาความปลอดภัยที่ดี

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ คำถามที่ ๑ หลักขั้นพื้นฐานของการสื่อสารและแนวความคิดทางการสื่อสาร คืออะไร
- ๕.๒ คำถามที่ ๒ จงอธิบายวิธีการและขั้นตอนในการวางแผนการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์อย่างละเอียด ในการปฏิบัติการทางเรือ
- ๕.๓ คำถามที่ ๓ หลักการพื้นฐานของการสื่อสารดาวเทียมเชิงพาณิชย์และทางทหารคืออะไร
- ๕.๔ คำถามที่ ๔ ระบบ V-SAT คืออะไร
- ๕.๕ คำถามที่ ๕ จงอธิบายถึงข้อดีข้อเสียของการสื่อสารด้วยดาวเทียมกับระบบใยแก้วนำแสง
- ๕.๖ คำถามที่ ๖ ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องในระบบงานด้านการสื่อสารของ ทร. และกองทัพไทย มีอะไรบ้าง และอะไรคือกลไกที่ทำให้เกิดปัญหา
- ๕.๗ คำถามที่ ๗ ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการปฏิบัติการของ ทร. อย่างไร และแนวทางแก้ไขควรเป็นอย่างไร
- ๕.๘ คำถามที่ ๘ แนวโน้มของการใช้งานระบบการติดต่อสื่อสารของ ทร. ในอนาคต จะมีลักษณะเช่นไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ หลักนิยมกองทัพไทย ด้านการสื่อสารร่วม พ.ศ.๒๕๔๒
- ๖.๒ หลักนิยมการสื่อสารของ ทร. อทร.๕๑๐๒
- ๖.๓ การวางแผนด้านการสื่อสาร อทร.๕๕๐๒
- ๖.๔ ระบบการสื่อสารของ ทร. อทร.๕๖๐๑
- ๖.๕ ทฤษฎีการสื่อสาร อทร.๕๘๐๕
- ๖.๖ การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ของ น.อ.สุรินทร์ เรืองอารมณ์
- ๖.๗ การสื่อสารผ่านใยแก้วนำแสง ของ ฝ่ายวิชาการ สรส.
- ๖.๘ เอกสารประกอบการบรรยายวิชาสื่อสาร เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารทั่วไป น.อ.สุระ ยุทธวงศ์
- ๖.๙ วิชาการสื่อสาร โดย น.อ.วีระ จงเจริญ
- ๖.๑๐ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ การสื่อสาร, ๒๕๓๘ ของ น.อ.เจตน์ คุ้มมรรคคิด
- ๗.๒ การสื่อสาร (ศัพท์ที่ควรทราบเกี่ยวกับความถี่) ของ น.อ.วิชาญ เตือนฉาย
- ๗.๓ Joint Doctrine for Electronic Warfare US JP3-51

หัวข้อวิชา การกิจการพลเรือน (Civil Military Staff Function)

๑. ความสำคัญ

บทเรียนจากการรบที่น่าจะพิจารณาถึงความสำคัญของงานกิจการพลเรือน ที่ทำให้การรบต้องประสบกับความล้มเหลว หรือความล้มเหลว ได้แก่ บทเรียนจากการรบในสงครามโลกครั้งที่ ๑ บทเรียนจากการรบในสงครามโลกครั้งที่ ๒ และบทเรียนจากสงครามเวียดนาม เป็นต้น ในสงครามโลกครั้งที่ ๑ เยอรมันดำเนินนโยบายด้านกิจการพลเรือนผิดพลาด คือ ใช้ความโหดร้ายทารุณแก่ประชาชนรัสเซีย จึงทำให้ประชาชนเกิดความเกลียดชัง เกิดการรวมกลุ่มต่อต้านกองทัพเยอรมัน เกิดการก่อวินาศกรรม และนำเอาสงครามกองโจรมาใช้ จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยอรมันพ่ายแพ้ ในสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อเยอรมันบุกฝรั่งเศส ในช่วงแรกฝรั่งเศสได้ทำการตั้งรับและต้านทานอย่างเหนียวแน่น ทำให้เยอรมันสูญเสียกำลังพล ยุทโธปกรณ์มากมาย ทำให้เยอรมันต้องหันมาใช้การโฆษณาชวนเชื่อแพร่ข่าวลือว่าจะสังหารประชาชนฝรั่งเศสทุกคน ถ้ายังไม่ยอมแพ้ ทำให้ประชาชนฝรั่งเศสในขณะนั้นเกิดความตกใจ เสียขวัญ และกำลังใจ เกิดการสับสนวุ่นวาย เกิดการอพยพลี้ภัยขึ้นเป็นจำนวนมาก กองทัพฝรั่งเศสสูญเสียระบบการส่งกำลังโดยประชาชนลง ในที่สุดก็พ่ายแพ้ต่อกองทัพเยอรมันอย่างรวดเร็ว ส่วนในสงครามเวียดนามแม้ว่าสหรัฐและพันธมิตร จะทุ่มเทอาวุธยุทโธปกรณ์มากมาย แต่ก็ไม่สามารถจะเอาชนะจิตใจของชาวเวียดนาม ไม่สามารถที่จะเอาชนะอุดมการณ์ที่เหนียวแน่นของเวียดนามลงได้ จึงทำให้ต้องถอนทหารออกจากประเทศเวียดนามในที่สุด

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาให้เข้าใจหลักการและวิธีการของงานกิจการพลเรือน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ งานมวลชน งานการเมือง และการปฏิบัติการจิตวิทยา รวมทั้งเพื่อให้สามารถนำหลักการ และวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะจะต้องสามารถเชื่อมโยงความคิดไปสู่ชุดวิชาวางแผนทางทหารได้

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน หมายถึง การดำเนินการทั้งปวงของหน่วยทหารต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ประชาชน และองค์กรเอกชน ทั้งนี้การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมและสนับสนุนการบรรลุภารกิจของหน่วย ซึ่งประกอบด้วย ส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติการของส่วนราชการพลเรือน การดำเนินการต่อประชาชน การดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่พลเรือน การดำเนินการเพื่อประกันว่าการปฏิบัติงานของหน่วยสอดคล้องกับนโยบายทางการเมือง โดยขอบเขตของการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน จะครอบคลุมการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดสรุปได้คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อหน่วยราชการ และประชาชน การส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติของส่วนราชการพลเรือน การประสานการปฏิบัติของฝ่ายพลเรือนสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร การประสานการปฏิบัติในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน การสนับสนุน และส่งเสริมกลุ่มพลังประชาชนให้มีจำนวนเพียงพอและมีประสิทธิภาพ การควบคุมและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น การปกครองดินแดน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

๕.๑ คำถามที่ ๑ จงให้ความหมายของงานกิจการพลเรือน การประชาสัมพันธ์ งานมวลชน งานการเมือง และการปฏิบัติการจิตวิทยา

๕.๒ คำถามที่ ๒ อะไรคือการทำประชาสัมพันธ์ เสนาสนเทศ และชุมชนสัมพันธ์

๕.๓ คำถามที่ ๓ นายทหารนักเรียนยกตัวอย่างงานกิจการพลเรือนที่ประสบผลสำเร็จของ ทร. และกล่าวถึงสาเหตุของความสำเร็จนั้น รวมทั้งวิธีดำเนินงานของ ทร.

๕.๔ คำถามที่ ๔ อะไรคือปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนของ ทร. ในปัจจุบัน

๕.๕ คำถามที่ ๕ นายทหารนักเรียนจะอย่างไร ในการใช้การปฏิบัติในด้านกิจการพลเรือนสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ หลักนิยมกองทัพไทย ด้านการกิจการพลเรือนร่วม พ.ศ.๒๕๕๒

๖.๒ การกิจการพลเรือน ฝ่ายวิชาการ สรศ. ปีการศึกษา ๒๕๕๑

๖.๓ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ การสงครามพิเศษในสถานการณ์ป้องกันประเทศ จิตวิทยาความมั่นคง พ.ศ.๒๕๒๔

๗.๒ สื่อมวลชนกับการปฏิบัติการจิตวิทยา จิตวิทยาความมั่นคง พ.ศ.๒๕๓๐

๗.๓ ทหารยุคปัจจุบันในสายตาของนักวิชาการ จิตวิทยาความมั่นคง พ.ศ.๒๕๓๔

๗.๔ Doctrine for Joint Psychological Operation US JP3-53

๗.๕ Joint Doctrine for Civil-Military Operations US JP3-57

๗.๖ Joint Doctrine for Civil Affairs US JP3-57.1

- ෧.෧ Media Operation UK JWP 3-45
- ෧.෨ Information Operation UK JWP3-80
- ෧.෩ Information Operation Tools UK JWP3-80.1
- ෧.෪ Civil-Military Co-operation UK JWP3-90

ชุดวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ (๖๐ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารทุกระดับ ไม่ว่าจะระดับสูงหรือต่ำ ต่างต้องปฏิบัติงานทั้งทางด้านธุรการและด้านยุทธการ โดยมีจุดมุ่งที่ต้องการจะบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบ ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ตกลงใจกำหนดนโยบายสั่งการและกำกับการทำงานของหน่วย โดยการใช้คนและอุปกรณ์ทุกชนิดที่มีอยู่ในทางที่จะสร้างของหน่วยของตน ให้เป็นหน่วยรบหรือหน่วยสนับสนุนการรบที่มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติการของหน่วยขนาดใหญ่ ผู้บังคับบัญชา จำเป็นต้องมีผู้ช่วยเหลือในการบอข่าวสาร ข้อมูล ตลอดจนช่วยให้คำแนะนำต่างๆ ความสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำนั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการคิดที่มีเหตุผล ตลอดจนทักษะการเรียบเรียงเอกสารของนายทหารฝ่ายอำนวยการ ทั้งนี้เพื่อถ่ายทอดความคิดจากฝ่ายอำนวยการไปสู่ผู้บังคับบัญชาเพื่อการตัดสินใจ รวมถึงการถ่ายทอดคำสั่งการของผู้บังคับบัญชาไปสู่ผู้บังคับบัญชาในระดับหน่วยรอง

๒. ความมุ่งหมาย

- ๒.๑ เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้เพิ่มพูนทักษะที่สำคัญในงานของฝ่ายอำนวยการซึ่งประกอบด้วยทักษะในการคิด การเขียน การพูด และการบรรยายสรุป
- ๒.๒ เพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงหลัก และขั้นตอนการเขียนข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการในรูปแบบเอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ หมายเลข ๘๓๐๒ การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ (อทร.๘๓๐๒)
- ๒.๓ เพื่อเพิ่มพูนทักษะการสื่อความหมายในการเรียบเรียงเอกสารการพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ

๓. คำแนะนำ

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง หลักการคิด การนำเสนอผ่านการเขียนในรูปแบบการเขียนหนังสือที่ ทร.กำหนด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านฝ่ายอำนวยการต่อไป โดยมีชุดวิชาที่จะต้องศึกษา ในหัวข้อวิชาหลัก คือ หัวข้อวิชาการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีระบบ การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ และการเขียนหนังสือราชการ ทั้งนี้การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน มีดังนี้

- ๓.๑ อ่านตำราที่แจกก่อนการบรรยายของอาจารย์ และศึกษาด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ สัมมนา ค้นคว้า และแก้ปัญหาเป็นคณะ
- ๓.๔ นำเสนอเอกสารตามรูปแบบที่กำหนด

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๖๐ ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๑	การคิดอย่างมีเหตุผล
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๒	การคิดอย่างเป็นระบบ
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๓	แก้ปัญหาเป็นคณะ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นระบบ
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๔	การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๕	การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ (แถลงผล)
๓๑๐๒๐๑๐๒๐๖	การเขียนหนังสือราชการ

หัวข้อวิชา การคิดอย่างมีเหตุผล (Logical Thinking)

๑. ความสำคัญ

มนุษย์เกิดมาก็เริ่มคิดและสมองเริ่มทำงาน และก็ทำงานไปตลอดชีวิต โลกเราเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้ เพราะความคิดของมนุษย์ ซึ่งบางครั้งความคิดก็เป็นระเบียบ บางครั้งก็ไม่เป็นระเบียบ โดยจะเห็นได้จากการพูด การเขียน การอ่าน การฟัง ในชีวิตประจำวันของเราทุกวัน ธรรมชาติของคนไทยและระบบการศึกษาของชาติ ที่ผ่านมา ทำให้คนไทยส่วนใหญ่กลายเป็นคนที่ยอมรับความคิดผู้อื่นโดยไม่ใคร่ครวญพิจารณา ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ถูกชี้นำทางความคิดจากผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส สื่อมวลชนต่าง ๆ และปล่อยให้มันเป็นตามอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น บางครั้งจึงไม่สามารถสังเกตเห็นความไม่สมเหตุสมผลของการอ้างเหตุผล การศึกษาวิชานี้ และการฝึกอย่างถูกต้อง เมื่อนำไปใช้งาน จะทำให้รู้เท่าทันในเล่ห์เหลี่ยมและกลลวงทางเหตุผล ซึ่งได้ซ่อนความไม่สมเหตุสมผลไว้เบื้องหลัง

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทายาทหรือนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคในการใช้การคิดอย่างมีเหตุผล อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการศึกษาในช่วงต่อไป

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ประกอบด้วย การศึกษาในเรื่อง ความหมายทั่วไปและความสำคัญของการคิด ระบบความคิดของสมอง คุณภาพ อุปสรรคของการคิด ความคิดประเภทต่างๆ ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การคิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดเชิงโมโนทัศน์ (Conceptual Thinking) การคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking) การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking) การคิดเชิงบูรณาการ (Integrative Thinking) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิดเชิงอนาคต (Futuristic Thinking) และการคิดอย่างมีเหตุผล (Logical Thinking) ตลอดจนการใช้การคิดอย่างมีเหตุผล ลักษณะสำคัญของการเสนอความคิด และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีเหตุผล รวมถึงแนวทางการใช้เหตุผลที่จะนำมาประกอบการพิจารณาอย่างมีเหตุผลและลักษณะของการใช้ความคิดที่ไม่ถูกต้อง

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ จงบอกความหมายทั่วไป ความสำคัญ และอุปสรรคทั่วไปของการคิด

คำถามที่ ๒ จงให้ความหมายของการให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิยัย (Inductive and Deductive reasoning)

คำถามที่ ๓ จงบอกความหมายทั่วไป และลักษณะความสำคัญของการคิดประเภทต่างๆ

คำถามที่ ๔ แนวทางที่จะนำมาพิจารณาประกอบการพิจารณาการคิดอย่างมีเหตุผลมีอะไรบ้าง และนำมาใช้อย่างไร

คำถามที่ ๕ อะไรคือลักษณะของการใช้ความคิดที่ไม่ถูกต้อง

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๖.๒ การคิดอย่างมีเหตุผล น.ท.ไพโรจน์ แก่นสาร

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ ตรรกวิทยาทั่วไป, ๒๕๒๐ ของ กิริติ บุญเจือ

๗.๒ การใช้เหตุผล ตรรกวิทยาเชิงปฏิบัติ ภาควิชาปรัชญาคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗.๓ หนังสือชุดผู้ชนะ ๑๐ คิด โดย ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

๗.๔ คิดแนวข้าง (Lateral Thinking) ดร.เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน

๗.๕ ทักษะการคิดด้านขวาง (Lateral Thinking Skill) โดย พอล สโลน

๗.๖ Creative Thinking โดย Michael LeBOEUF

หัวข้อวิชา การคิดอย่างเป็นระบบ (Systematic Thinking)

๑. ความสำคัญ

มนุษย์เกิดมาก็เริ่มคิด และสมองเริ่มทำงานและก็ทำงานไปตลอดชีวิต โลกเราเจริญรุ่งเรืองขึ้นได้ เพราะความคิดของมนุษย์ ซึ่งบางครั้งความคิดก็เป็นระเบียบ บางครั้งก็ไม่เป็นระเบียบ โดยจะเห็นได้จากการพูด การเขียน การอ่าน การฟัง ในชีวิตประจำวันของเราทุกวัน ธรรมชาติของคนไทยและระบบการศึกษาของชาติที่ผ่านมา ทำให้คนไทยส่วนใหญ่กลายเป็นคนที่ยอมรับความคิดผู้อื่นโดยไม่ใคร่ครวญพิจารณา ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ถูกชี้นำทางความคิดจากผู้ใหญ่ ผู้อาวุโส สื่อมวลชนต่าง ๆ และปล่อยให้มันเป็นตามอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้น บางครั้งจึงไม่สามารถสังเกตเห็นความไม่สมเหตุสมผลของการอ้างเหตุผล การศึกษาวิชานี้ และการฝึกอย่างถูกต้อง เมื่อนำไปใช้งาน จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพ ประหยัดทรัพยากรในการปฏิบัติ โดยการคิดในภาพรวมทั้งระบบ (Systematic Thinking) นั้น เป็นอีกวิธีหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ผู้ที่จะชนะตนเองและชนะผู้อื่นได้ ล้วนแล้วแต่เป็นที่ประจักษ์ว่ามีเรื่องของตัวระบบเป็นเครื่องตัดสิน กล่าวคือ การเริ่มต้นการกระทำโดยการคิดภาพรวมทั้งระบบให้ได้ก่อน แล้วจึงค่อยคิดย่อยลงมาในรายละเอียด ย่อมจะดีกว่าการลงมือทำอย่างรวดเร็วโดยมิได้คิดรอบคอบทั้งระบบเสียก่อน

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคในการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสามารถแสดงแนวความคิดประกอบการพิจารณาได้อย่างมีเหตุผล และเป็นระบบ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ประกอบด้วย การศึกษาในเรื่อง ความหมายทั่วไปของการคิดอย่างมีระบบ หลักการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย การคิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดให้กว้างอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิดให้ครบจนจบเรื่อง (Integrated Thinking) และการคิดในภาพรวมทั้งระบบ (Systems Thinking) ความสัมพันธ์ของตัวระบบ ประโยชน์ของการคิดในภาพรวมทั้งระบบ วิธีคิดให้เห็นเป็นภาพรวมทั้งระบบ และการนำเสนอตัวอย่างที่สามารถนำมาประกอบการพิจารณาอย่างมีระบบได้

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยายพิเศษ ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ จงบอกความหมายทั่วไป ความสำคัญ และหลักการใช้ความคิดอย่างมีระบบ

คำถามที่ ๒ จงให้ความหมายของการคิดให้ลึกเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดให้กว้างอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิดให้ครบจนจบเรื่อง (Integrated Thinking) และการคิดในภาพรวมทั้งระบบ (Systems Thinking)

คำถามที่ ๓ จงบอกประโยชน์ของการคิดในภาพรวมทั้งระบบ

คำถามที่ ๔ แนวทางที่จะนำมาพิจารณาประกอบการพิจารณาการคิดอย่างมีระบบมีอะไรบ้าง และนำมาใช้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๖.๒ เทคนิคการคิดและจำอย่างเป็นระบบ ฝ่ายวิชาการ EXPERNET

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ หนังสือชุดผู้ชนะ ๑๐ คิด โดย ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

๗.๒ Creative Thinking โดย Michael LeBOEUF

๗.๓ 7-Habits of Highly Effective People โดย ศ.ดร.สตีเฟน โควี

๗.๔ The Fifth Discipline โดย ดร.ปีเตอร์ เซ็งกี้

หัวข้อวิชา แก่ปัญหาเป็นคณะ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นระบบ

๑. ความสำคัญ

การฝึกปฏิบัติในการคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นระบบ รวมถึงเสนอผลงานของนายทหารนักเรียนในการฝึกแก้ปัญหา จะเป็นการทดสอบ เรียนรู้ และแสดงผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาในส่วนรวม ซึ่งเป็นพื้นฐานในการใช้แนวความคิดที่ถูกต้องมีความเป็นเหตุเป็นผล ถือเป็นทักษะที่สำคัญที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการจะละเลยไม่ได้ จึงเป็นโอกาสอันดีที่นายทหารนักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะดังกล่าว เพื่อให้พร้อมสำหรับการทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อฝึกฝนให้นายทหารนักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้ในหัวข้อวิชา การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นระบบ และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมาใช้วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา พร้อมกับเสนอแนวความคิดได้อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

ภายหลังจากที่นายทหารนักเรียนได้รับฟังการบรรยายแล้ว นายทหารนักเรียนจะต้องแบ่งกลุ่มอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับหัวข้อวิชา การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างเป็นระบบ ตามหัวข้อที่โรงเรียนหรือผู้สอนกำหนดให้ แล้วถกเถียงและวิจารณ์ผล

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

แบ่งกลุ่มอภิปราย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ไม่มี -

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ไม่มี -

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ (Staff Study Paper)

๑. ความสำคัญ

ผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารทุกระดับ ไม่ว่าจะระดับสูงหรือต่ำต่างต้องปฏิบัติงานทั้งทางด้านธุรการและด้านยุทธการโดยมีจุดมุ่งที่ต้องการจะบรรลุภารกิจที่ได้รับมอบ ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ตกลงใจกำหนดนโยบายสั่งการและกำกับกับการปฏิบัติงานของหน่วย โดยการใช้คนและอุปกรณ์ทุกชนิดที่มีอยู่ ในทางที่จะสร้างหน่วยของตน ให้เป็นหน่วยรบหรือหน่วยสนับสนุนการรบที่มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติภารกิจของหน่วยขนาดใหญ่ ผู้บังคับบัญชา จำเป็นต้องมีผู้ช่วยเหลือในการป้อนข่าวสาร ข้อมูล ตลอดจนช่วยให้คำแนะนำต่างๆ

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้เข้าใจถึงหลักการและขั้นตอนการเขียนการพิจารณาของฝ่ายอำนาจการตามรูปแบบ เอกสารอ้างอิงของกองทัพเรือ หมายเลข ๘๓๐๒ การพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ (อทร.๘๓๐๒)

๒.๒ เพื่อให้นายทหารนักเรียนเข้าใจการจัดทำแนวความคิดในการเรียบเรียงเอกสารการพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ (Conceptual Paper) รูปแบบการเขียนเอกสารการพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ รวมทั้งผนวกประกอบต่างๆ

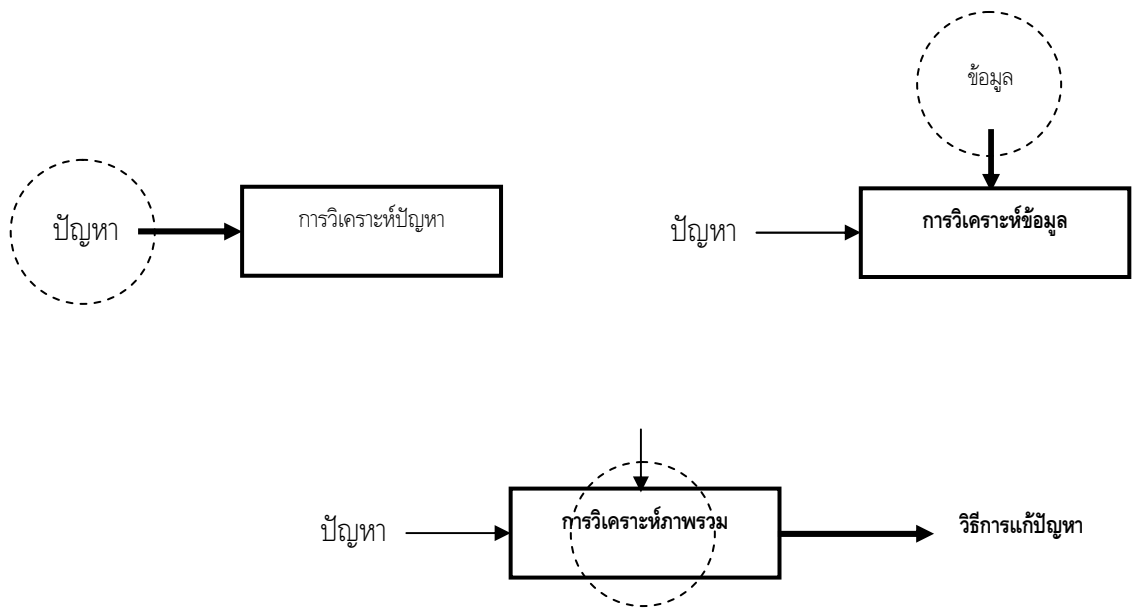
๒.๓ เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบกำหนดการจัดทำเอกสารการพิจารณาของฝ่ายอำนาจการส่วนบุคคล

๓. สารสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ ประกอบด้วย

๓.๑ องค์ประกอบการศึกษาปัญหาของฝ่ายอำนาจการ

การพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่มีลำดับขั้นตอนการคิดที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาหรือข้อขัดข้องใดๆ เกิดขึ้น ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์ในด้านต่างๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา สำหรับปัญหา ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ประสบการณ์อย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย สำหรับการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพนั้น จะขึ้นอยู่กับความสำเร็จของข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ละเอียดรอบคอบ ตั้งอยู่บนหลักการของเหตุผลจากสภาพความเป็นจริงขณะนั้น และความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรของหน่วยที่มีอยู่ ซึ่งจะเห็นว่ามืองค์ประกอบสำคัญอยู่ ๓ ประการ (ดูภาพที่ ๑) คือ ปัญหา ข้อมูล และการวิเคราะห์

๓.๒ ปัญหา

ปัญหาเป็นปัจจัยเริ่มต้นของการพิจารณา ซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์ให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง มีความเหมาะสม และตรงกับสิ่งมุ่งประสงค์ที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้แก้ปัญหาต้องการ ตัวอย่างของปัญหาที่พบเห็นในชีวิตประจำวันและภายในหน่วยงาน เช่น การเลือกซื้อรถยนต์ภายในวงเงินที่มีอยู่อย่างจำกัด การเลือกเส้นทางไปทำงานให้ทันเวลาโดยสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายด้านน้ำมันเชื้อเพลิงได้มากที่สุด การเลือกซื้อที่พักอาศัยให้สอดคล้องกับสถานที่ทำงานและสถานศึกษาของบุตร หรือปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่พักอาศัยของข้าราชการกองทัพเรือ เป็นต้น โดยปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะมีผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาของแต่ละคนหรือแต่ละหน่วยเป็นหลัก ดังนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและทันท่วงที เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อน หรือเกิดความเสียหายมากยิ่งขึ้น สำหรับปัญหาที่ประสบโดยทั่วไปสามารถจำแนกออกได้เป็น ๓ ประเภท คือ

๓.๒.๑ ปัญหาขัดข้อง เป็นข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงาน เช่น การปฏิบัติในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดการเบี่ยงเบนไปจากแนวทางที่เคยปฏิบัติอยู่เดิม ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ออกมานั้นต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรือทำให้เจ้าหน้าที่เกิดมีอุปสรรคไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องจะต้องทำการสำรวจหาสาเหตุของปัญหาให้พบ แล้วทำการแก้ไขให้กลับสู่ภาวะปกติดังเดิม ตัวอย่างเช่น โรงงานผลิตลูกปัด เคยมีอัตราการผลิตปกติชั่วโมงละ ๒๕๐ นิต แต่ปัจจุบันพบว่าสามารถผลิตได้เพียงชั่วโมงละ ๑๘๐ นิตเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องทำการแก้ไขให้สามารถคงอัตราการผลิตให้อยู่ในระดับปกติโดยเร่งด่วนต่อไป

๓.๒.๒ ปัญหาป้องกัน เป็นสิ่งที่หน่วยหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถวิเคราะห์ให้เห็นถึงแนวโน้มของปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งบอกเหตุบางประการ โดยหากปล่อยทิ้งไว้เช่นนั้นต่อไปอาจจะเป็นปัญหาขัดข้องขึ้นได้ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องหาทางป้องกันไว้ก่อน ตัวอย่างเช่น เครื่องอัดดินเทอร์เซอร์

ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตลูกปัด ปัจจุบันพบว่าเกิดการขัดข้องบ่อยครั้ง เนื่องจากใช้ราชการมานาน หากปล่อยให้ยาวอาจมีผลทำให้การผลิตหยุดชะงักลงได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดหาอะไหล่เพื่อการซ่อมทำ หรือ อาจจำเป็นต้องจัดหาเครื่องอัดดินเทอร์เซอร์ไว้สำรองราชการเพิ่มเติม เป็นต้น

๓.๒.๓ ปัญหาเชิงพัฒนา เป็นสิ่งที่หน่วยหรือผู้เกี่ยวข้องพิจารณาเห็นว่าจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ได้เอื้ออำนวยต่อการปรับปรุงหรือพัฒนากิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยที่กำลังดำเนินการอยู่ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ภารกิจ หรือเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น ทร. ได้พิจารณาจัดหาเรือตรวจการณ์ไกลฝั่งเพิ่มเติมจากเรือประเภทอื่นๆ ที่มีอยู่ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล หรือจากการพัฒนาของระบบสารสนเทศในปัจจุบัน ทร. ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำระบบดังกล่าวมาใช้ในการบริหารงานของ ทร. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและก้าวทันเทคโนโลยีสมัยใหม่

๓.๓ การวิเคราะห์ปัญหา

เมื่อตรวจพบหรือมีปัญหาลำคัญเกิดขึ้นภายในหน่วยแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องทำการวิเคราะห์ปัญหา ด้วยความรวดเร็วและละเอียดรอบคอบ ด้วยการรวบรวมและศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งอาจเป็นนโยบาย เอกสารสั่งการ ระเบียบ คำสั่ง กฎเกณฑ์ คู่มือ หลักปฏิบัติ รายงานผลการปฏิบัติงาน บัญชีการปฏิบัติ และเอกสารหลักฐานหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงเหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นในขณะนั้นเป็นหลัก นอกจากนั้นในบางกรณีอาจมีความจำเป็นต้องมองย้อนไปจากผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา หรือวิเคราะห์ที่สาเหตุเพื่อคาดการณ์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อไปด้วย สำหรับปัญหาที่มีความซับซ้อนมากนั้น ความเป็นไปได้ที่ผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหา อาจเกิดความเข้าใจที่สับสน อันจะส่งผลกระทบต่อระดับความเหมาะสมในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือผิดไปจากสิ่งมุ่งประสงค์ที่ต้องการอย่างแท้จริง นั่นคือไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น

๓.๔ ข้อมูล

ข้อมูลถือเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ ซึ่งจะประกอบด้วยข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และข้อมูลที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยประสิทธิภาพของการแก้ไขปัญหาจะขึ้นอยู่กับความพอเพียง ความถูกต้อง ทันสมัย และทันเวลาของข้อมูลที่รวบรวมได้ตามสภาวะแวดล้อมของเหตุการณ์ ซึ่งอาจเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคล องค์กร วัตถุประสงค์ ยุทธวิธี หลักปฏิบัติ คำสั่ง กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือเอกสารหลักฐานของทางราชการ องค์กรภาคเอกชน งานสำรวจ และงานวิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโดยปกติแล้วจะมีข้อมูลอยู่ ๒ ลักษณะคือ

๓.๔.๑ ข้อเท็จจริง (Fact) เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่กำลังพิจารณาอยู่ในทุกแง่มุม ซึ่งจะต้องมีหลักฐานเพื่อรับรองความถูกต้องเสมอ เช่น เอกสารทางราชการ ผลงานวิจัยที่ได้รับการรับรองแล้ว ผลการสัมภาษณ์ตามกรรมวิธีที่เชื่อถือได้ เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การพิจารณามีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ดังนั้นในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาลำคัญแต่ละครั้ง จะต้องมีการอ้างอิงหรือการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ประกอบด้วยเสมอ

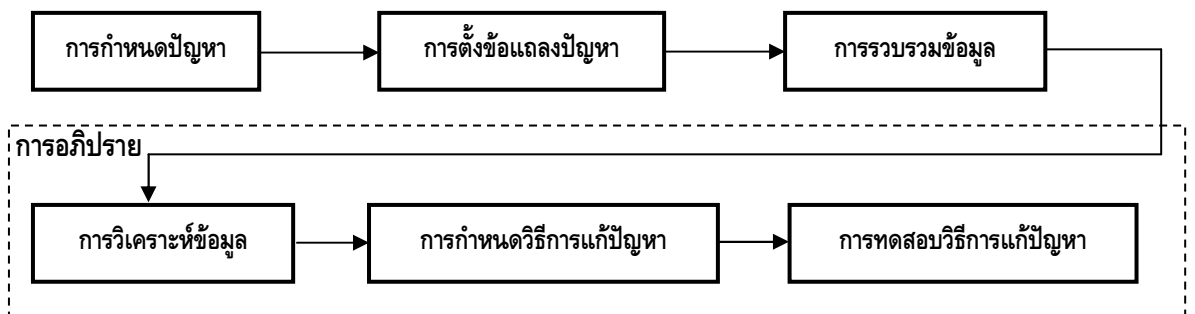
๓.๔.๒ สมมติฐาน (Assumption) เป็นข้อมูลที่ได้จากการคาดการณ์ล่วงหน้าจากหลักฐาน หรือเหตุผลที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันว่าน่าจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นได้จริงในอนาคต หรืออาจเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือปรากฏอยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถหาเอกสารหลักฐานมายืนยันความถูกต้องได้ในระหว่างการพิจารณา ซึ่ง ในบางปัญหาอาจมีความจำเป็นต้องกำหนดสมมติฐานของข้อมูลที่เกี่ยวข้องขึ้นมา เพื่อให้การพิจารณาสามารถ ดำเนินการต่อไปได้ และเมื่อสามารถค้นหาเอกสารหลักฐานมาประกอบได้แล้ว สมมติฐานดังกล่าวจะถูกปรับ ให้เป็นข้อเท็จจริง แต่หากไม่สามารถหาหลักฐานได้ สมมติฐานนี้จะต้องปรากฏอยู่ในรายงานในหัวข้อ สมมติฐาน ทั้งนี้ในการเขียนสมมติฐานจะต้องมีคำว่า “จะ” อยู่ในประโยคด้วยเสมอ

๓.๕ วิธีการแก้ปัญหา

เมื่อได้ทำการอภิปรายในปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยละเอียดแล้ว จะพบว่าในแต่ละประเด็นปัญหา ล้วนมีวิธีการต่างๆ ที่อาจนำมาแก้ปัญหาได้ ดังนั้นในเบื้องต้นควรจะได้กล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ นั้น ไว้ในการอภิปรายด้วยพอสังเขป แล้วจึงนำมาสรุปเพื่อกำหนดเป็น “วิธีการแก้ปัญหา” ที่ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง และหลังจากนั้นจะถูกนำมาสังเคราะห์ร่วมกับทรัพยากรด้านต่างๆ ของหน่วยที่มีอยู่ในขั้นตอนการทดสอบ วิธีการแก้ปัญหาต่อไปว่าจะสามารถใช้ในการแก้ปัญหาได้หรือไม่ อย่างไร รวมทั้งการวิเคราะห์หาวิธีการ แก้ปัญหาที่ดีที่สุดต่อไป สำหรับปัญหาที่ไม่มีความยุ่งยากหรือซับซ้อนมากนัก ผู้วิเคราะห์อาจสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อทำการแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง แต่ในปัญหาที่มีขอบเขตของการพิจารณากว้างขวางอาจมีความจำเป็นต้องอาศัยความรู้และความสามารถจากบุคคลหลาย ฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันแก้ปัญหา โดยวิธี การระดมความคิดเห็น (Brainstorming) อันจะนำไปสู่แนวความคิด ที่หลากหลาย และมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณามากยิ่งขึ้น

๓.๖ ขั้นตอนการพิจารณาปัญหาของฝ่ายอำนวยการ

การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการอาจเริ่มต้นที่นายทหารฝ่ายอำนวยการ หรือคณะทำงานที่ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ทำการศึกษาหรือวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อช่วยให้การพิจารณาเกิดความรอบคอบ รัดกุม และครอบคลุมปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่าง ครบถ้วน ทั้งนี้ขั้นตอนการพิจารณาของฝ่ายอำนวยการประกอบด้วย

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย	๖	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่ม	๖	ชั่วโมง
ค้นคว้า	๓	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ คำถามที่ ๑ การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการคืออะไร มีหลักการเรียงเรียงอย่างไร
- ๕.๒ คำถามที่ ๒ การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ อทร.๘๓๐๒ การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการ พ.ศ.๒๕๕๖
- ๖.๒ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ เทคนิคการจัดทำข้อพิจารณาฝ่ายอำนวยการ โดย น.อ.คำรณ พิสนทัษุทธการ
- ๗.๒ เอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแนะนำ

หัวข้อวิชา การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการส่วนบุคคล (แถลงผล)

๑. ความสำคัญ

การเสนอผลงานของนายทหารนักเรียนเรื่อง การพิจารณาของฝ่ายอำนวยการจะเป็นการแสดงผลงาน การเขียนข้อพิจารณาที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับการศึกษาในส่วนรวม และ ทร. สามารถ นำแนวความคิดของนายทหารนักเรียนไปใช้แก้ปัญหของ ทร. ได้ อย่างไรก็ตามการฝึกฝนทักษะการบรรยายสรุป ถือเป็นทักษะที่สำคัญที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการจะละเลยไม่ได้ การแถลงผลการพิจารณาในข้อพิจารณาของ ฝ่ายอำนวยการส่วนบุคคล จึงเป็นโอกาสอันดีที่นายทหารนักเรียนจะได้ฝึกฝนทักษะดังกล่าว เพื่อให้พร้อม สำหรับการทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นายทหารนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นายทหารนักเรียนถกแถลงเอกสารการ พิจารณาของฝ่ายอำนวยการส่วนบุคคล

๓. สารสังเขปการศึกษา

ภายหลังจากที่นายทหารนักเรียนแต่ละนายจัดทำเอกสารการพิจารณาของฝ่ายอำนวยการเสนอ รร.สช.ทร. ๑ เรือง แล้วนายทหารนักเรียนจะต้องเตรียมการแถลงผลงานของตนเอง รวมทั้งร่วมถกแถลง ปัญหาข้อสงสัยที่เกิดขึ้นภายหลังการแถลงผล

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

แบ่งกลุ่มอภิปราย ๑๘ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ไม่มี -

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ไม่มี -

๗. สารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การเขียนหนังสือราชการ

๑. ความสำคัญ

ในการติดต่อระหว่างส่วนราชการต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกนั้น เป็นกิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การขอความร่วมมือในการปฏิบัติ ตลอดจนการสั่งการหรือการมอบหมายให้ดำเนินการ การติดต่อทางเอกสารเป็นสื่อที่มีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับใช้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับเอกสารหรือหนังสือที่ใช้ในราชการนั้น จัดเป็นเครื่องมือการสื่อความหมายที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ มีเนื้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน มีการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ดังนั้น การเขียนหนังสือราชการจะต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการเรียบเรียง มีความระมัดระวังในการใช้ภาษา ตลอดจนการยึดถือตามแบบแผนที่กำหนด ซึ่งหนังสือแต่ละประเภทจะมีรายละเอียดและรูปแบบการเขียนที่แตกต่างกันออกไป และการเขียนหนังสือราชการเป็นหนึ่งในขีดความสามารถที่ต้องการของนายทหารฝ่ายเสนาธิการในระดับ ทร. ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของหลักสูตร สธ.ทร. จึงมีความจำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องและต่อเนื่องตามรูปแบบที่ใช้จริงเมื่อจบการศึกษา เพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหน้าที่ฝ่ายอำนวยการต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ฝึกและเกิดความคุ้นเคยกับการเขียนหนังสือราชการและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงเมื่อจบไปปฏิบัติงานเป็นฝ่ายอำนวยการระดับหัวหน้าแผนกระดับหน่วยขึ้นตรงของ นขต.ทร. และระดับเหล่าทัพได้

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การศึกษาในหัวข้อวิชานี้ ประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการเขียนหนังสือราชการ โดยการใช้ตัวอย่างจริงของฝ่ายอำนวยการภายใน ทร. และ ตัวอย่างหนังสือของ นขต.ทร. มาใช้สำหรับการฝึก เพื่อให้ นายทหารนักเรียนมีความคุ้นเคยกับงานที่จะใช้ปฏิบัติจริงในประเด็นที่แตกต่างออกไป โดยกำหนดระดับการฝึกไว้ ๒ ระดับ คือ

๓.๑ ระดับปานกลาง เป็นหนังสือราชการที่มีความยากขึ้นจากระดับต้น มีข้อมูลความเป็นมาของเรื่องหลายประเด็น จนต้องแบ่งหัวข้อเสนอความเป็นมาเพื่อทราบ และข้อพิจารณาออกจากกัน

๓.๒ ระดับก้าวหน้า เป็นหนังสือราชการที่มีข้อพิจารณาซับซ้อน มีเอกสารอ้างอิงและสิ่งที่ส่งมาด้วยจำนวนมาก จำเป็นต้องสังเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ให้ได้ข้อยุติ แล้วจึงจัดทำเป็นข้อเสนอแนะให้ผู้บังคับบัญชาต่อไป

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

- บรรยาย ๖ ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย ๑๒ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ การเขียนหนังสือราชการที่ดี ต้องมีหลักการใดบ้าง และเขียนอย่างไร
๕.๒ อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้การเขียนหนังสือราชการไม่สัมฤทธิ์ผล

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.๒๕๒๖
๖.๒ บันทึก สنج.เสธ.ทร. ที่ กท ๐๕๐๕/๑๗๘๙ ลง ๒๕ ก.ย.๓๘ เรื่อง รูปแบบและวิธีการเขียนหนังสือราชการ
๖.๓ การเขียนหนังสือราชการ โดย ประวีณ ฦ นคร
๖.๔ สารสังเขปการศึกษาในการเขียนหนังสือราชการ โดย น.อ.ปรีชา โลหิตคุปต์
๖.๕ อทร.๘๔๐๑ การเขียนหนังสือราชการ พ.ศ.๒๕๔๖

๗. สารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ การเขียนหนังสือราชการ โดย น.อ.ไพศาล นภสินธุ์วงศ์
๗.๒ การเขียนหนังสือราชการ โดย พล.ร.ท.ประวิทย์ ศิวรักษ์

ชุดวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย (๓๙ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การเรียบเรียงเอกสารวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา เพื่อทดสอบว่านายทหารนักเรียนคิดเป็น กล่าวคือ คิดว่าจะทำอะไรโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา นายทหารนักเรียนจำเป็นต้องอ่านเอกสารเหล่านั้น เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาคิด อย่างเป็นเหตุเป็นผล นอกจากนี้ยังต้องออกไปหาข้อมูลในสนามเพิ่มเติม หลังจากนั้นก็นำมาเรียบเรียงเป็นเอกสารวิจัยที่มีวิธีการ ขั้นตอน และข้อกำหนดอย่างเป็นระเบียบ

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงหลักการและขั้นตอนการเขียนเอกสารวิจัยในรูปแบบที่ ทร. กำหนด

๓. คำแนะนำ

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง หลักการนำเสนอผ่านการเขียนในรูปแบบการเขียนหนังสือที่ ทร.กำหนด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านฝ่ายอำนวยการต่อไป โดยมีชุดวิชาที่จะต้องศึกษา ใน หัวข้อวิชาคือ หัวข้อวิชาการระเบียบวิธีวิจัย การเรียบเรียงเอกสารวิจัย และการเรียบเรียงเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (แถมผล) ทั้งนี้การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน มีดังนี้

- ๓.๑ อ่านตำราที่แจกก่อนการบรรยายของอาจารย์ และศึกษาด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ ค้นคว้า และแบ่งกลุ่มอภิปราย
- ๓.๔ นำเสนอเอกสารตามรูปแบบที่กำหนด(รายบุคคล)

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาชุดวิชานี้ การเรียบเรียงเอกสารวิจัย ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๓๙ ชั่วโมง โดยมี รายละเอียดหัวข้อวิชาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

๓๑๐๒๐๓๐๓๐๑

๓๑๐๒๐๓๐๓๐๒

๓๑๐๒๐๓๐๓๐๓

หัวข้อวิชา

ระเบียบวิธีวิจัย

การเรียบเรียงเอกสารวิจัย

การเรียบเรียงเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (แถมผล)

๓๑๐๒๐๓๐๑

หัวข้อวิชา ระเบียบวิธีวิจัย

๑. ความสำคัญ

เอกสารวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อทดสอบว่านายทหารนักเรียนคิดเป็น คือ คิดว่าจะทำอะไร โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา นายทหารนักเรียนจำเป็นต้องอ่านเอกสารเหล่านั้น เพื่อรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ นอกจากนี้ยังต้องออกไปค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หลังจากนั้น จึงนำมาเรียบเรียงเอกสารวิจัยที่มีวิธีการและขั้นตอนพิจารณาเลือกใช้ข้อมูลต่าง ๆ ให้ตรงประเด็น อย่างเป็นระบบ

๒. ความมุ่งหมาย

นายทหารนักเรียนได้เข้าใจถึงหลักการ ส่วนประกอบ และกระบวนการวิจัย รวมทั้งรูปแบบและวิธี เรียบเรียงเอกสารวิจัยตามรูปแบบของ ทร. นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ในระเบียบวิธีการทำวิจัยของ สถาบันการศึกษาภายนอก

๓. สารสังเขปการศึกษา

๓.๑ หลักการทางตรรกวิทยาและวิธีการทางวิทยาศาสตร์

มนุษย์เรามีคุณสมบัติอยากรู้ อยากเห็น ติดตัวมาแต่กำเนิด จึงได้มีความพยายามแสวงหา ความรู้ และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ และสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด ความรู้ในเรื่องหนึ่งๆ สามารถเกิดขึ้นได้หลายทาง เช่น การรู้โดยบังเอิญ โดยเมื่อมือเราไปถูกไฟ ก็เกิดความรู้ว่าไฟนั้นมีความร้อน หรือการรู้โดยการลองผิดลองถูก ว่าการกระทำใดให้ผลดีผลเสียอย่างไร ถ้าดีก็ดำเนินการต่อไป ถ้าไม่ดีก็เลี่ยงและหาวิธีการอื่นต่อไป หรือการรู้โดยสรุปจากประสบการณ์ แล้ววางเป็น หลักปฏิบัติทั่วไป เช่น เห็นต้นไม้งอกงามดีในหน้าฝน ก็สรุปได้ว่า ถ้าจะให้ต้นไม้เจริญเติบโตดีก็ต้องรดน้ำอย่าง สม่ำเสมอ เป็นต้น นอกจากนี้คนเรายังสามารถมีความรู้เพิ่มขึ้นได้ โดยการใช้สติปัญญาไตร่ตรองตามเหตุ และผลที่ปรากฏขึ้น หรือตามหลักการทางตรรกะ (Logic) แล้วพิจารณาสรุปเป็นข้อยุติ เช่น มีหลักความจริง ทั่วไปว่า “ทุกคนต้องตาย” และ “นายชาติเป็นคน” ดังนั้นจึงสรุปเป็นข้อยุติได้ว่า “นายชาติต้องตาย” ซึ่งถือ เป็นการวิเคราะห์แบบนิรนัย (Deduction) ส่วนการใช้สติปัญญาพิจารณาต่อข้อเท็จจริงที่ได้จากประสบการณ์ ต่าง ๆ ที่ผ่านมา แล้วสรุปเป็นหลักการทั่วไป เช่น พบข้อเท็จจริงที่ว่า “โลหะเหล็ก ทองเหลือง และทองแดง เมื่อถูกความร้อนแล้วจะมีขนาดใหญ่ขึ้น” ก็สรุปเป็นหลักการได้ว่า “ความร้อนทำให้โลหะขยายตัว” เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Induction) สำหรับการแสวงหาความรู้ด้วย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) นั้น มีหลักการสรุปไว้ว่า “ปรากฏการณ์ทุกอย่างที่เกิดขึ้น สืบเนื่องมาแต่เหตุ มิใช่

เนื่องมาจากอำนาจลึกลับ โดยเหตุเหล่านั้นเป็นสิ่งที่สามารถค้นคว้าและอธิบายได้” การเชื่อหรือรับว่าคำอธิบายนั้นเป็นความจริง จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการพิสูจน์หรือทดสอบจนเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนด้วยหลักฐาน และข้อเท็จจริงต่างๆ แล้วเท่านั้น และวิธีดังกล่าวนี้เป็นวิธีที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการวิจัย

ตัวอย่างของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ลมบกและลมทะเล ซึ่งผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะสังเกตเห็นว่าในตอนกลางวันจะมีลมพัดจากทะเลเข้าสู่ฝั่ง และในตอนกลางคืนจะมีลมพัดจากฝั่งสู่ทะเลเสมอๆ จากข้อสังเกตนี้หากพิจารณาต่อไปจะทราบว่า ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นได้เพราะในตอนกลางวันแผ่นดินร้อนกว่าพื้นน้ำ จึงทำให้อากาศเหนือพื้นดินร้อนกว่าอากาศเหนือพื้นน้ำ โดยหลักการที่อากาศเบาบางกว่าจะลอยตัวขึ้นไปในชั้นบรรยากาศที่สูงกว่า เป็นเหตุให้อากาศเหนือพื้นทะเลซึ่งหนาแน่นกว่าเคลื่อนตัวเข้าไปแทนที่ จึงเกิดการพัดของอากาศหรือลมจากทะเลเข้าสู่ฝั่ง และในเหตุผลเดียวกัน เวลากลางคืนแผ่นดินจะคลายความร้อนได้เร็วกว่าพื้นน้ำ จึงทำให้พื้นน้ำมีความร้อนสูงกว่าแผ่นดิน ดังนั้นลมจึงพัดจากบกไปสู่ทะเล ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้จะปรากฏเป็นจริงในทุกแห่งที่ม็องค์ประกอบเหมือนกัน เช่น ในพื้นที่บริเวณไฟไหม้ จะเกิดมีลมพัดเข้าสู่บริเวณนั้นและไหมให้ไฟไหม้รุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้ที่เข้าใจถึงทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ในทฤษฎีความร้อนและทฤษฎีการแทนที่ จะมีความเข้าใจในธรรมชาติของลมบกลมทะเลได้เป็นอย่างดี การสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ แล้วสามารถวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ ทดสอบและทดลอง เพื่อหาคำตอบและหากคำตอบที่ได้เป็นจริงทุกครั้ง ก็สามารถสรุปเป็นทฤษฎีใหม่ขึ้นมาใหม่ได้ เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงโน้มถ่วงของโลกที่ถูกค้นพบโดยเซอร์ไอแซก นิวตัน จากสังเกตเห็นลูกแอปเปิ้ลหล่นลงพื้นดินเสมอ ทำให้ได้กฎข้อหนึ่ง สอง และสามของนิวตัน และได้ทฤษฎีความดึงดูดเข้าสู่ศูนย์กลางของโลก รวมทั้งทฤษฎีและความรู้ใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์อีกมากมาย

จากคำจำกัดความของคำว่าวิทยาศาสตร์ และตัวอย่างการพิจารณาปรากฏการณ์ธรรมชาติเรื่องลมบกลมทะเล ถือเป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง เพราะเป็นระบบความรู้ที่มีการเชื่อมโยงข้อเท็จจริงในเรื่องคุณสมบัติเฉพาะของอากาศที่เมื่อได้รับความร้อนแล้วจะขยายตัว เป็นเหตุให้มีมวลอากาศที่เบาบางลงและลอยตัวสูงขึ้น อากาศที่หนักกว่าจึงเคลื่อนเข้าไปแทนที่ เกิดความสัมพันธ์ระหว่างอากาศเบา และอากาศหนัก ทั้งนี้การอธิบายถึงหลักการเพียงสั้น ๆ ดังกล่าว สามารถแสดงให้เห็นถึงความ เป็นเหตุเป็นผลได้เป็นอย่างดี ซึ่งวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) ม็องค์ประกอบสำคัญอยู่ ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. การตั้งข้อสังเกต (Observation)

๒. การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์สิ่งที่สังเกตนั้น (Analysis and Synthesis)

๓. การตั้งสมมติฐานเพื่อการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ตามข้อสังเกตที่ได้ เพื่อหาทางพิสูจน์ว่า จะเป็นไปตามที่ได้สังเกตไว้หรือไม่ (Hypothesis Construction)

๔. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เป็นการทดสอบในสภาวะอื่นๆ ที่แตกต่างออกไป เพื่อพิสูจน์ว่าหลักการที่สรุปได้นั้น เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ การสังเกตคือสิ่งสำคัญตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ แล้วจึงดำเนินการวิธีเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากการสังเกตเหล่านั้น ตั้งแต่โบราณกาลมาแล้วมนุษย์ได้มีการพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาตามลำดับ ดังต่อไปนี้คือ

- ตามคำบัญชาของผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติ

- ตามคำบัญชาของผู้มีอำนาจ (ผู้สูงอายุ)
- ปรีชาญาณ
- ลัญชาตญาณ
- ตรรกวิทยา
- วิธีการทางวิทยาศาสตร์

ในการประยุกต์วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหา นั้น จะต้องกำหนดให้ได้ว่า ปัญหาที่ต้องการแก้ไขคืออะไร (What is the problem?) มีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง (What are the alternatives?) และวิธีการใดสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด (Which alternative is the best?) ซึ่งในทางทหาร เปรียบได้เป็น การกำหนดปัญหา การกำหนดหนทางปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางการเลือก หรือหาข้อยุติที่ดีที่สุด โดยการดำเนินการทางวิทยาศาสตร์นั้น มีขั้นตอนต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ตั้งปัญหา
- กำหนดความมุ่งหมาย
- กำหนดคำตอบที่น่าจะเป็นไปได้
- รวบรวมข้อมูลข่าวสาร
- แบ่งประเภทวิเคราะห์และตีความข่าวสาร
- หาข้อยุติและลงความเห็น

๓.๒ การวิเคราะห์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำจำกัดความของ “การวิเคราะห์” ไว้ว่าเป็นการ ไตร่ตรอง หรือการแยกเป็นส่วน ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า “การสังเคราะห์” ซึ่งหมายถึงการรวมเข้าด้วยกัน โดยการวิเคราะห์นั้นเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ หรือปัจจัยของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ทราบและเข้าใจในปรากฏการณ์นั้นๆ ว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร หรือควรที่จะดำเนินการอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันจะเป็นความรู้และรวบรวมไว้เป็นหลักฐาน หรือกำหนดเป็น ทฤษฎีของปรากฏการณ์เหล่านั้น แต่ถ้าพบว่ามีข้อบกพร่องก็จะต้องหาหนทางปฏิบัติในการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาต่อไป สำหรับปรากฏการณ์ในทางทหารนั้น อาจสามารถยกตัวอย่างให้เห็นความชัดเจนขององค์ประกอบ หรือปัจจัยต่างๆ ได้ เช่น การกำลังพลจะมีส่วนเกี่ยวข้องในด้าน การกำหนดความต้องการ การบรรจุ ย้าย โอน เลื่อนยศ และปลดออก ส่วนในด้านการข่าว จะมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลขีดความสามารถของข้าศึก การประกอบกำลัง จำนวน และคุณภาพของกำลังพล กำลังทางเศรษฐกิจที่สามารถนำมาสนับสนุนการยุทธการ โครงสร้างกำลังรบ ขีดความสามารถในการสื่อสาร การรักษาความปลอดภัย และความรวดเร็วในการสั่งการ ของผู้บังคับบัญชา เป็นต้น นอกจากนั้นหากพิจารณาปรากฏการณ์ภายในหน่วยงานของท่านบ้าง อาจพบ ประเด็นเกี่ยวข้องต่างๆ ได้แก่ การเก็บเอกสาร การรักษาความสะอาด การใช้สิ่งของทางราชการให้เกิด ประโยชน์สูงสุด การดูแลรักษาสิ่งของให้ใช้ได้ตามกำหนดอายุการใช้งาน ซึ่งปรากฏการณ์เหล่านี้จะต้องมีการ

วิเคราะห์เพื่อให้ทราบว่าจะปฏิบัติ หรือดำเนินการอย่างไรต่อไปเพื่อให้บรรลุต่อเป้าหมายที่ได้วางไว้ ซึ่งมีกระบวนการวิเคราะห์ที่อยู่ ๖ ขั้นตอน คือ

๓.๒.๑ การกำหนดสถานการณ์แห่งปัญหา เป็นการศึกษาว่าขณะนี้กำลังเผชิญอยู่กับเรื่องอะไร และมีปัญหาอะไร ซึ่งโดยปกติแล้วในการแก้ปัญหาจะมีการใช้ทั้งหลักการ ทฤษฎี และประสบการณ์ในอดีตมาช่วยเหลืออยู่แล้ว เพียงแต่ในการแก้ปัญหาแต่ละอย่างนั้น จะต้องระมัดระวังถึงปัจจัยสถานะแวดล้อมขณะนั้น เพราะอาจทำให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป

๓.๒.๒ การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ในการแก้ปัญหามักใช้วิธีการเดิมที่เคยปฏิบัติมาแล้วไม่ได้ เนื่องจากปัญหานั้นมีสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป หรือเป็นปัญหาใหม่ ดังนั้นในการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา (Method of Solution) จึงจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ทางทฤษฎี และหรือการวิเคราะห์ทางสถิติของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ ซึ่งอาจกำหนดให้มีการทดลองด้วยการควบคุม ด้วยการฝึก และด้วยการจำลองแบบ (Simulation) ร่วมด้วย

๓.๒.๓ การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลคือสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์ หากปราศจากข้อมูลหรือรวบรวมได้ไม่เพียงพอ จะไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งใดได้โดยละเอียดหรือรอบคอบ ดังนั้นข้อมูลที่สมบูรณ์ ถูกต้อง เหมาะสมจึงได้มาจากข้อมูลที่ทันสมัย เชื่อถือได้ และทันเวลา โดยทั่วไปข้อมูลมีอยู่ ๓ ประเภท คือ ข้อมูลที่เป็นตัวเลขหรือปริมาณ ข้อมูลที่เป็นข้อความ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า 3Q ได้แก่ Quantity Quality และ Questionnaire

๓.๒.๔ การแจกแจงข้อมูลให้เห็นความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ของข้อมูลจะดูง่ายและเป็นระบบมากขึ้น เมื่อข้อมูลที่รวบรวมได้ถูกจัดให้อยู่ในเชิงสถิติ หรือทำให้ย่อลงมาในรูปของตารางเป็นลักษณะข้อความสั้นกะทัดรัด มุ่งเข้าสู่ประเด็นของเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์ หรือความรู้สึกและพฤติกรรมของตัวอย่างที่สำรวจว่าเกี่ยวข้องกับการเกิดปรากฏการณ์ หรือปัญหานั้นอย่างไร

๓.๒.๕ การประเมินความถูกต้อง วิธีการประเมินความถูกต้องจะมีแทรกอยู่ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิเคราะห์ โดยข้อมูลที่มีอยู่อาจนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ หรือเพื่อการยืนยันความถูกต้องในผลที่ได้จากการวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไป

๓.๒.๖ การหาข้อยุติ เป็นการตรวจสอบว่าผลสรุปที่ได้นั้นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของเหตุและผลหรือไม่ อย่างไร หรือสามารถตอบปัญหาและความต้องการที่ตั้งไว้หรือไม่ การวิเคราะห์ทั่วไปสามารถใช้เป็นแม่บทของการวิเคราะห์เฉพาะเรื่องได้ ซึ่งหากผู้วิจัยมีความเข้าใจในขั้นตอนนั้นแล้ว จะสามารถประยุกต์กระบวนการวิเคราะห์เหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ได้

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย	๖	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย	๖	ชั่วโมง
ค้นคว้า	๓	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ การเรียบเรียงเอกสารวิจัยคืออะไร มีขั้นตอนและกระบวนการอย่างไร

คำถามที่ ๒ การเรียบเรียงเอกสารวิจัยของ ทร. (ตาม อทร.๘๐๐๗) มีรูปแบบอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากรูปแบบการเรียบเรียงบทวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ อทร.๘๐๐๗ การเรียบเรียงเอกสารวิจัย พ.ศ.๒๕๔๖

๖.๒ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ หลักการและการจัดทำเอกสารวิจัย ของ ดร.ชินวุธ สุนทรสีมะ

๗.๒ การใช้เหตุผล ตรรกวิทยาเชิงปฏิบัติ ภาควิชาปรัชญาคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๗.๓ การคิดอย่างมีเหตุผล, พ.ศ.๒๕๓๒ ของ น.ท.ไพโรจน์ แก่นสาร

หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัย (Defense Research Paper)

๑. ความสำคัญ

การเรียบเรียงเอกสารวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหาอย่างมีหลักการ และมีการจัดระเบียบความคิดอย่างมีระบบ รวมถึงการนำเสนอผลงานในรูปแบบเอกสารตามที่กำหนดอย่างถูกต้อง

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถเรียบเรียงเอกสารวิจัยได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว หรือนำไปใช้ในการศึกษาต่อ รวมทั้งสามารถนำแนวความคิดและเสนอผลงานจากการวิจัยโดยการบรรยายสรุปตามที่ รร.สธ.ทร. หรืออาจารย์กำหนด นอกจากนี้เพื่อให้นายทหารนักเรียนทราบถึงกำหนดการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

๓. สาระสังเขปการศึกษา

๓.๑ การวิจัย หมายถึง การค้นคว้าอย่างมีระเบียบแบบแผน และมีความมุ่งหมายแน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือหลักการบางอย่าง ซึ่งต้องมีการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาค้นคว้าหาความจริง และคำตอบ

๓.๑.๒ การกระทำอย่างมีความมุ่งหมาย และอยู่บนรากฐานของข้อเท็จจริง

๓.๑.๓ วิธีดำเนินการต้องกระทำไปอย่างมีระเบียบแบบแผน และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

ที่เป็นระบบตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) และต้องดำเนินการไปอย่างละเอียดลออ มีเหตุผล ชื่อสัตย์ บริสุทธิ์ ปราศจากความลำเอียง รวมทั้งต้องมีการอ้างอิงหลักฐานอย่างถูกต้อง

๓.๒ วิธีการวิจัย หรือแบบการวิจัย มีกำหนดไว้ ๓ รูปแบบ คือ

๓.๒.๑ การวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive Research) เป็นการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาถึงข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า โดยปราศจากการวิเคราะห์ การตีความ การรวมความ หรือปราศจากการนำข้อเท็จจริงนั้นไปแก้ปัญหา ดังตัวอย่างของการวิจัยแบบนี้ เช่น การศึกษาถึงองค์การปกครองของรัฐ การศึกษาถึงการดำเนินการของส่วนราชการ หรือการศึกษาถึงสถานการณ์ของโลกโดยทั่วไป เป็นต้น

๓.๒.๒ การวิจัยแบบวิเคราะห์ (Analytical Research) เป็นการวิจัยในลักษณะที่มีการวิเคราะห์ การตีความ การวินิจฉัย และการรวมความเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีประโยชน์มากในการค้นหาคำตอบเพื่อการแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะงานทางด้านวิชาการ

๓.๒.๓ การวิจัยทางตัวเลขหรือทางสถิติ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยในลักษณะที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เป็นตัวเลข เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ความโน้มเอียงของมูลค่าหรือปริมาณบางอย่าง หรือการกำหนดค่าของตัวเลขที่มีความสำคัญบางประการ

๓.๓ การเขียนเอกสารวิจัยของกองทัพเรือนั้นจะใช้แนวทางการเขียนวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาหลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกใช้อยู่ สำหรับโครงสร้างของวิทยานิพนธ์นั้นแต่ละมหาวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาจะกำหนดรูปแบบและโครงสร้างที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา เพื่อความเหมาะสมในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตามในรูปแบบของเอกสารวิจัยจะมีโครงสร้างหลักอยู่ดังนี้

๓.๓.๑ ส่วนตอนต้นหรือส่วนนำ (Preliminaries) มีรายละเอียดประกอบไปด้วย

ปกนอก (Cover)

แผ่นรองปก (กระดาษเปล่า ๑ ใบ)

ปกใน หรือหน้าชื่อเรื่อง (Title Page)

สารสังเขป (Abstract)

คำนำ (Preface) และกิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

สารบัญ (Table of Content)

สารบัญตาราง (List of Tables) (ถ้ามี)

สารบัญแผนภาพ หรือสารบัญแผนภูมิ (List of Figures or Illustrations) (ถ้ามี)

๓.๓.๒ ส่วนเนื้อเรื่อง (Text)

ในส่วนนี้จะมีรายละเอียดประกอบด้วย ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนประกอบเนื้อเรื่อง ซึ่งในส่วนของเนื้อเรื่องนั้นนิยมจัดทำเป็นบทๆ และจะมีจำนวนบทที่ไม่แน่นอนเสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณเนื้อหาสาระ และวิธีการวิจัยที่ใช้ โดยทั่วไปในส่วนเนื้อเรื่องจะประกอบด้วย ๕ บท ดังนี้

บทที่ ๑ ว่าด้วย บทนำ มีรายละเอียดประกอบไปด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ ของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่ คาดว่าจะได้รับ นิยามศัพท์เฉพาะ และคำย่อ

บทที่ ๒ ว่าด้วยปัญหาและการศึกษาวิเคราะห์ปัญหา มีรายละเอียดประกอบไปด้วย องค์ประกอบของปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา ผลกระทบของปัญหา

บทที่ ๓ ว่าด้วยทฤษฎี หลักการ และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย มีรายละเอียดประกอบไปด้วย ทฤษฎี หลักการ และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัย หรือตัวอย่างที่เคยมี การดำเนินการมาแล้วในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบเพื่อการวิเคราะห์ได้

บทที่ ๔ ว่าด้วยการวิเคราะห์ วิจัย และผลการวิจัย มีรายละเอียดประกอบไปด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบปัญหากับหลักการ ทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎี วิธีการ รูปแบบใหม่ที่ได้จากการวิจัย และต้องการเสนอ ผลการวิจัย ข้อยุติ และเหตุผล

บทที่ ๕ ว่าด้วยสรุป และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดประกอบไปด้วย สรุปผลการวิเคราะห์ว่าได้ผลสนับสนุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ครบถ้วนหรือไม่ สรุปผลที่ได้จากการวิจัย โดยสรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ ๔ ข้อเสนอแนะที่เป็นของผู้วิจัยในวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ

๓.๓.๓ ส่วนตอนท้าย มีรายละเอียดประกอบไปด้วย ภาคผนวก บรรณานุกรม ประวัติผู้วิจัย

๓.๔ ส่วนประกอบของเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลทั้งเล่ม สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนตอนต้น หรือส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนตอนท้ายดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ส่วนตอนต้นหรือส่วนนำ เป็นส่วนที่อยู่ก่อนบทที่ ๑ ประกอบด้วย ปกนอกหรือปกหน้า แผ่นรองปกหน้า (กระดาษเปล่า ๑ ใบ) ปกใน หรือ หน้าชื่อเรื่อง สารสังเขป คำนำ และกิตติกรรมประกาศ สารบัญ สารบัญตาราง (ถ้ามี) สารบัญภาพ (ถ้ามี) สารบัญแผนภาพ หรือแผนภูมิ (ถ้ามี) ประมวลคำย่อ (ถ้ามี)

ส่วนเนื้อเรื่อง เป็นส่วนของเนื้อเรื่องที่เป็น “การวิเคราะห์หรือการวิจัย” ทั้งหมด โดยจำนวนบทจะขึ้นอยู่กับประเภทของการวิจัย แต่ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลนี้ ได้กำหนดให้มี ๕ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ องค์ประกอบที่เกี่ยวกับปัญหา

บทที่ ๓ ทฤษฎี หลักการ และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๔ การวิเคราะห์ หรือการวิจัยข้อมูล และผลการวิจัย

บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ส่วนตอนท้าย เป็นส่วนที่อยู่ถัดไปจากบทที่ ๕ ประกอบด้วย ภาคผนวก บรรณานุกรม ข้อคิดเห็นของผู้ตรวจ และประวัติย่อของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ และของผู้วิจัย ตามรายละเอียดดังนี้ ภาคผนวกเป็นส่วนแสดงรายละเอียดของเนื้อหาสาระในตัวบทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งหากแทรกไว้ในตัวเรื่องแล้ว อาจทำให้เสียอรรถรส หรือขาดความกะทัดรัดไปได้ บรรณานุกรม เป็นรายการแสดงเอกสารอ้างอิง และการอ้างอิงต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ สำหรับการเขียนบรรณานุกรมนั้นมีกำหนดไว้หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถศึกษาได้จากบทที่ ๔ ประวัติย่อผู้วิจัย ข้อคิดเห็นของผู้ตรวจ แผ่นรองปกหลัง ปกหลัง

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ไม่มี -

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ อทร.๘๐๐๗ การเรียบเรียงเอกสารวิจัย พ.ศ.๒๕๔๖

๖.๒ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. สารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม้เฒ่า -

๓๑๐๒๐๓๐๓๐๓

หัวข้อวิชา การเรียบเรียงเอกสารวิจัยส่วนบุคคล (แถลงผล)

๑. ความสำคัญ

หลังจากการเรียบเรียงเอกสารวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว การแถลงผลงานการวิจัยของนายทหารนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อแสดงผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้ามา นายทหารนักเรียนจะได้มีโอกาสฝึกฝนการบรรยายสรุป ตอบข้อซักถาม และฟังการวิจารณ์การเขียนเอกสารวิจัยจากคณะอาจารย์

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถเรียบเรียงเอกสารวิจัยได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว หรือนำไปใช้ในการศึกษาต่อ รวมทั้งสามารถนำแนวความคิดและเสนอผลงานจากการวิจัยโดยการบรรยายสรุปตามที่ รร.สธ.ทร. หรืออาจารย์กำหนดผลงานจากการวิจัยของตนเองมานำเสนอในรูปแบบของการเรียบเรียงและการเขียน

๓. สาระสังเขปการศึกษา

นายทหารนักเรียนแต่ละนายจะต้องรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงเอกสารวิจัย เสนอผลงานการวิจัยในหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ทร. หรือกิจการของกองทัพไทย จำนวน ๑ เรื่อง โดยเตรียมข้อมูลหัวข้อเรื่องและเค้าโครงเรื่องเสนอแก่อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำก่อนการดำเนินการและการเสนอขออนุมัติต่อไป

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

แบ่งกลุ่มอภิปราย ๑๘ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ไม่มี -

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ไม่มี -

๗. สารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

ตอนที่ ๒
กรณีศึกษาจากการทำสงคราม
(Case Study)

๓๑๐๓๐๒๐๐๐๐

(๕๔ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

สงครามเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในหลาย ๆ เครื่องมือที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเมือง ดังนั้น นักการทหารซึ่งรับนโยบายจากนักการเมือง จึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบาย เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการปฏิบัติการทางทหารได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ในการทำสงครามนักการทหารจำเป็นต้องมีความรอบรู้ในแนวความคิด หลักการ และทฤษฎีการสงครามของ นักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงต่างๆ รวมถึงบทเรียนจากสงครามสำคัญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อนำไปพัฒนาให้ เกิดแนวความคิดในการทำสงครามในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด จำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้แนวความคิดทางยุทธศาสตร์เข้ากับบทเรียนในอดีต ร่วมกับการศึกษาติดตามความเปลี่ยนแปลงจากอดีต ปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถกำหนดยุทธศาสตร์ ได้ได้อย่างเหมาะสม

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียง และหลักการสงคราม สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ทหาร และยุทธศาสตร์ทางเรือ โดยใช้ สงครามที่สำคัญที่ผ่านมาในอดีตเป็นกรณีศึกษา เพื่อให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการในด้านการเมือง และการทหารในการทำสงคราม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบสงคราม และทราบถึงบทเรียนความสำเร็จ และความล้มเหลวในการทำสงคราม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการวางแผนทางทหารต่อไป

๓. คำแนะนำ

ในตอนวิชานี้ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ

ชุดวิชาที่ ๑ แนวความคิดในการทำสงคราม เป็นการศึกษากาตฤษฎีโดยการฟังบรรยาย เพื่อสร้าง พื้นฐานเกี่ยวกับสงคราม ซึ่งประกอบด้วยแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์ทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการทำสงคราม ผลจากการนำแนวความคิดมาสู่ การปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปได้เป็นต้นกำเนิดของการบัญญัติ “หลักการสงคราม” ซึ่งใช้กันอยู่ทุกยุคสมัย

ชุดวิชาที่ ๒ กรณีศึกษาในการทำสงคราม เป็นการศึกษาวเคราะห์สงครามในประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกาตฤษฎีมากยิ่งขึ้น โดยใช้ความรู้กาตฤษฎีซึ่งนายทหารนักเรียนได้รับการศึกษา

ร่วมกับเหตุการณ์ที่สำคัญในสงครามที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์ว่าการดำเนินการในอดีตมีความสอดคล้องหรือแตกต่างจากแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของนักยุทธศาสตร์ที่ได้ศึกษาไปแล้วอย่างไร และการดำเนินดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในตอนวิษานี้ ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๕๔ ชั่วโมง ประกอบด้วยชุดวิชา ดังนี้

๔.๑ ชุดวิชา แนวความคิดในการทำสงคราม ๑๕ ชั่วโมง

๔.๒ ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม ๓๙ ชั่วโมง

ชุดวิชา แนวความคิดในการทำสงคราม (๑๕ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

หลักการและทฤษฎีการทำสงครามของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ตั้งแต่ยุคโบราณสามารถใช้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารในปัจจุบัน หากได้มีการศึกษาวิเคราะห์ที่มาของแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ให้มีความชัดเจน จะทำให้สามารถพัฒนาแนวความคิดเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ถึงแม้แนวความคิดและปรัชญาในการทำสงครามจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัยหรือเทคโนโลยีการทำสงคราม แต่พื้นฐานหรือธรรมชาติของสงครามยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้ทายทหารนักเรียนมีความรู้และเข้าใจในแนวความคิดและทฤษฎีของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีตทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ รวมทั้งลักษณะการดำเนินการสงครามต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนยุทธศาสตร์ทางทหารของไทยได้

๓. คำแนะนำ

การศึกษาในชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๑๕ ชั่วโมง โดยมีขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อวิชาดังต่อไปนี้

- ๓.๑ หัวข้อวิชา แนวคิดทางยุทธศาสตร์ในการทำสงคราม
- ๓.๒ หัวข้อวิชา หลักการทำสงคราม
- ๓.๓ หัวข้อวิชา แก้ปัญหารายบุคคล ชุดวิชาแนวความคิดในการทำสงคราม

๔. ขอบเขตการศึกษา

ชุดวิชา แนวความคิดในการทำสงคราม ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๑๕ ชั่วโมง ประกอบด้วยหัวข้อวิชา ดังนี้

หมายเลขหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๓๑๐๒๐๒๐๑๑	แนวคิดทางยุทธศาสตร์ในการทำสงคราม
๓๑๐๒๐๒๐๑๒	หลักการทำสงคราม
๓๑๐๒๐๒๐๑๓	แก้ปัญหารายบุคคลชุดวิชาแนวความคิดในการทำสงคราม

หัวข้อวิชา แนวคิดทางยุทธศาสตร์ในการทำสงคราม (Strategy of Wars)

๑. ความสำคัญ

แต่เดิมยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นเรื่องที่มีการศึกษากันเฉพาะในวงการทหาร แต่ในระยะหลังได้มีการเผยแพร่จนเป็นที่สนใจทั่วไป โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างกว้างขวางในกลุ่มข้าราชการ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ได้มีการจัดเรื่องทฤษฎีและหลักการทางยุทธศาสตร์เข้าไปเป็นหัวข้อสำคัญ พื้นฐานของการศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษายุทธศาสตร์ มาช่วยนำความเป็นอัจฉริยะของตนให้คิดค้นไปสู่การวางแผน และกำหนดนโยบายขององค์กรต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและรัดกุม อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎียุทธศาสตร์ทั่วไป เป็นทฤษฎีของพลังอำนาจทุกสาขา ไม่ใช่ทฤษฎีเฉพาะของพลังอำนาจทางทหารเท่านั้น เนื่องจากมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในหลายปัจจัย เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร รวมทั้ง ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีด้วย

การศึกษาหลักการและทฤษฎีการทำสงครามในหลักสูตรนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบความเป็นมา และวิวัฒนาการที่สำคัญ โดยจะแบ่งออกเป็นทฤษฎียุทธศาสตร์การทำสงครามทางบก ซึ่งจะศึกษาแนวความคิดของปรมาจารย์ทางยุทธศาสตร์ของโลกที่มีชื่อเสียง เช่น ซุนวู (Sun Tzu) และ เคลาเซวิตซ์ (Clausewitz) ทฤษฎียุทธศาสตร์การทำสงครามทางเรือ เช่น มาฮาน (Alfred Thayer Mahan) และคอร์เบท (Sir Julian Corbett) และทฤษฎียุทธศาสตร์การทำสงครามทางอากาศ เช่น ดูเอต์ (Douhet) มิตเชล (William Mitchell) บอย (John Boyd) และวอร์ดเดน (John Warden)

๒. ความมุ่งหมาย

ให้นายทหารนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและทฤษฎีการทำสงครามของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีต ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ ตั้งแต่ยุคโบราณถึงยุคปัจจุบัน รวมทั้งวิวัฒนาการของแนวความคิดนั้น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยต่อไปได้

๓. สารสังเขปการศึกษา

๓.๑ ปรมาจารย์ทางยุทธศาสตร์ของโลกที่มีชื่อเสียงมาก และเป็นชาวเอเชีย คือ Sun Tzu ท่านเป็นคนแรกที่ได้ให้ข้อคิดทางยุทธศาสตร์แก่ชาวโลกโดยได้เขียนหนังสือเรื่อง The Art of War ไว้ตั้งแต่ ๔๐๐ - ๓๒๐ ปีก่อน ค.ศ. ตำราพิชัยสงคราม ๑๓ บทของท่าน ได้ถูกนำมาใช้และอ้างอิงมาโดยตลอดทั้งทางการทหารและการบริหารธุรกิจในปัจจุบัน

๓.๒ นักทฤษฎียุทธศาสตร์ทางบก ที่มีหลักฐานและมีอิทธิพลในการทำสงครามในปัจจุบันมาก ได้แก่ Clausewitz ได้เขียนหนังสือ "On War" งานเขียนของ Clausewitz ได้มีอิทธิพลอยู่ในบรรดานักการทหาร

ในยุคหลังมาก เช่น Moltke ซึ่งมีส่วนทำให้ปรัสเซียได้ชัยชนะในสงครามปี ค.ศ.๑๘๖๖ และ ค.ศ.๑๘๗๐ ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ Clausewitz มีคุณค่ามากแก่การศึกษา เนื่องจากได้ถ่ายทอดปรัชญาในการทำสงคราม เพื่อจะได้เรียนรู้การเริ่มต้นของวิวัฒนาการของยุทธศาสตร์ทางบก ซึ่งมุ่งไปที่การใช้กำลังเข้าทำการรบอย่างรุนแรง และมุ่งต่อชัยชนะคือการทำลายอำนาจการต่อสู้ของฝ่ายตรงข้ามให้หมดสิ้นไป ทฤษฎีของ Clausewitz ได้ทำให้นักยุทธศาสตร์รุ่นหลังตีความไปในทิศทางต่างๆ และทำให้เกิดการวิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนสนับสนุนและส่วนที่ขัดแย้ง จึงมีความเหมาะสมในการศึกษาและวิเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง

๓.๓ นักยุทธศาสตร์ทางเรือที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น Mahan ได้เขียนทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือ โดยเฉพาะเรื่องสมุทธานุภาพ จนได้รับการยอมรับจากนักการทหารเรือทั่วโลกในสมัยนั้น และใช้ศึกษากัน จนกระทั่งปัจจุบัน Mahan ให้หลักสำคัญว่ามหาอำนาจทางทะเลจะเหนือกว่ามหาอำนาจทางบก ในเชิงภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitic) ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือของ Mahan ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นจริงและถูกต้อง โดยสงครามโลก ทั้งสองครั้ง แต่กระนั้นก็ตาม ด้วยพัฒนาการของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทฤษฎีของ Mahan ก็ถูกวิจารณ์กันอย่างมาก ในบทความเรื่อง The Influence of Sea Power Upon History (1660 - 1783) เขาได้กำหนดปัจจัยต่างๆ ของสมุทธานุภาพขึ้นไว้ เห็นว่าการคมนาคมทางทะเลเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการปกป้องให้สามารถใช้ได้อยู่เสมอแม้ในยามสงคราม และต้องขัดขวางมิให้ฝ่ายตรงข้ามใช้ เพราะการค้าขายทางทะเล จะทำให้ประเทศมั่นคง และขยายอำนาจได้ เขาเชื่อว่าการสงคราม จำเป็นต้องหาและดำรงการครองทางทะเลเอาไว้ให้ได้ ทั้งเพื่อการทหารและเศรษฐกิจ ทฤษฎีของ Mahan ได้รับการศึกษาและใช้เป็นแนวทางกันอย่างกว้างขวาง แต่จากความเจริญของวิวัฒนาการตามกาลเวลาที่ผ่านมา ทำให้ความเชื่อของ Mahan หลายประการต้องพ้นสมัยไปด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาและวิเคราะห์ต่อไป

๓.๔ นักยุทธศาสตร์ทางเรือที่สำคัญอีกท่านคือ Corbett ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันกับ Mahan ได้เสนอแนวความคิดการใช้ทะเลซึ่งแตกต่างออกไปไว้ในหนังสือ "Some Principle of Maritime Strategy" กล่าวคือ กำลังทางเรือมีไว้เพียงเพื่อปกป้องเส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลให้ปลอดภัย และสนับสนุนการปฏิบัติการทางบก การที่นักยุทธศาสตร์ทางเรือมีจำนวนไม่มากนักและเสนอแนวความคิดที่แตกต่างกัน จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาวิเคราะห์เพื่อสาเหตุสำคัญซึ่งเป็นที่มาของความคิดที่แตกต่างกันดังกล่าว

๓.๕ หลังจากได้เริ่มมีการนำเครื่องบินมาใช้ในการปฏิบัติการทางทหารในระลอกตอนปลาย สงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นต้นมา ได้เกิดทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศขึ้นมา โดยนักยุทธศาสตร์ทางอากาศที่โด่งดังมากในสมัยนั้น ได้แก่ Douhet ผู้เสนอแนวความคิดการใช้กำลังทางอากาศในการทำสงคราม ซึ่งแนวความคิดส่วนใหญ่จะสอดคล้องกันกับนักยุทธศาสตร์ทางอากาศในยุคเดียวกันอีก ๒ ท่าน คือ Mitchell และ Trenchard มีเพียงบางประเด็นที่แตกต่างกันเล็กน้อย อย่างไรก็ตามเนื่องจากความรวดเร็วของวิวัฒนาการด้านอากาศยานและเทคโนโลยีทำให้เกิดทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศใหม่อีกหลาย ๆ ทฤษฎี เช่น Five Ring Model และ OODA Loop ของ John Warden และ John Boyd ซึ่งทั้งสองทฤษฎีมีอิทธิพลอย่างมากในการทำสงครามยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการปฏิบัติการของกองกำลังสหรัฐอเมริกาในประเทศอิรัก

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย จำนวน ๙ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ ตามที่ ชูญู กล่าวไว้ว่า การพิชิตข้าศึกโดยไม่ต้องทำสงครามคือ ความสำเร็จยิ่งใหญ่ ยิ่งกว่าการสู้รบที่ได้รับชัยชนะในทุกสมรภูมิ นั้น ท่านเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร

คำถามที่ ๒ Clausewitz กล่าวถึง Trinity of War ซึ่งประกอบด้วย รัฐบาล กองทัพ ประชาชน ท่านคิดว่าชูญูได้มีการพิจารณาถึงองค์ประกอบดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

คำถามที่ ๓ Clausewitz กล่าวว่า “จุดมุ่งหมายทางการเมืองเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด การสงครามเป็นมาตรการที่จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งนั้น และมาตรการที่ว่านี้จะต้องไม่คำนึงถึงว่าจะใช้มากน้อย หรือค่าใช้จ่ายสูงเท่าใด” ท่านมีความเห็นต่อแนวความคิดของ Clausewitz ในกรณีนี้เกี่ยวกับการใช้กำลังและความรุนแรงนี้ อย่างไร

คำถามที่ ๔ ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือ ของ Mahan และ Corbett มีความแตกต่างกันอย่างไร และยังคงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานะในปัจจุบัน ได้หรือไม่ อย่างไร

คำถามที่ ๕ Douhet สนับสนุนให้กำลังทางอากาศเป็นกองทัพอิสระ ถึงแม้จะยอมรับว่ากองทัพเรือ และกองทัพบกมีความจำเป็นต้องใช้กำลังทางอากาศก็ตาม และยังกล่าวว่ากำลังช่วยรบทางอากาศที่รวมอยู่กับ กองทัพบกและกองทัพเรือเหล่านี้ เป็นการสูญเปล่าเพราะไม่สามารถทำงานได้ ถ้ากองทัพอากาศไม่ได้รับการ ครอบอากาศเสียก่อน วิธีที่ดีที่สุดคือ เมื่อได้การครอบอากาศแล้ว จึงทำการโจมตีทิ้งระเบิดทำลายเมืองของศัตรู ก่อนการยุทธ์ด้านอื่น ๆ ท่านเห็นว่าความคิดนี้มีความถูกต้อง เหมาะสมเพียงใด หรือมีข้อโต้แย้งอย่างไร

คำถามที่ ๖ ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ Douhet มีประเด็นสำคัญที่เหมือนหรือแตกต่างจากทฤษฎี ยุทธศาสตร์ของ Clausewitz และ Mahan อย่างไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร

คำถามที่ ๗ ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศของ Trenchard และ Mitchell ที่สำคัญและแตกต่าง จากทฤษฎี Douhet มีอะไรบ้าง และเพราะอะไร

คำถามที่ ๘ แนวคิดของทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศสมัยใหม่อย่าง เช่น John Boyd และ John Warden มีสาระเด่นสำคัญที่แตกต่างจากแนวคิดของนักทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศ ในสมัยหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ อย่างไร และเพราะอะไร

คำถามที่ ๙ แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของ Warden และ Boyd ที่สำคัญซึ่งเหมือนกัน มีอะไรบ้าง และที่แตกต่างกันมีอะไรบ้าง และเนื่องจากอะไร

คำถามที่ ๑๐ ท่านสามารถทำแนวความคิดของนักทฤษฎียุทธศาสตร์ทางอากาศที่ได้เรียนมา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ Clausewitz นักยุทธศาสตร์สงครามทางบก เรียบเรียงจาก " Clausewitz" by H.Rothfels in Edward Mead Earle (ed), *Makers of Modern Strategy: Military Thought from Machiavelli to Hitler*, Princeton, NJ. 1976 (E-Learning)

๖.๒ Mahan เรียบเรียงจาก " Mahan: Evangelist of Sea Power" by Margeret Tuttle Sproutin Edward Mead Earle (ed), *Makers of Modern Strategy: Military Thought from Machiavelli to Hitler*, Princeton, NJ. 1976 (E-Learning)

๖.๓ Douhet and Mitchell เรียบเรียงจาก Douhet, Mitchell, Seversky: Theories of Air Warfare" by Edward Warnerin Edward Mead Earle (ed), *Makers of Modern Strategy: Military Thought from Machiavelli to Hitler*, Princeton, NJ. 1976 (E-Learning)

๖.๔ Enemy as a System, John Warden (E-Learning)

๖.๕ น.อ.จรินทร์ บุญเหมาะ, ตำราพิชัยสงครามของซุนวู

๖.๖ ลพรวี, มาชานกับแนวความคิดการใช้ทะเล (E-Learning)

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ Carl von Clausewitz, *On War*, ed.& trans. Michael Howard and Peter Paret, Princeton, NJ, 1976

๗.๒ Alfred Thayer Mahan, *The Influence of Seapower upon History (1660-1783)*, Little, Brown & Co., Boston, 1890

๗.๓ Julian S.Corbett, *Some Principles of Maritime Strategy*, Green & Co., London, 1911)

๗.๔ ตำราพิชัยสงครามของซุนวู จากผู้เขียนหลายๆ ท่าน (ห้องสมุดยุทธศาสตร์)

๗.๕ อท.๘๐๐๔ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม

๗.๖ พล.ร.อ.ศิริ กระจ่างเนตร, ทฤษฎียุทธศาสตร์ทางเรือ (คลังตำรา)

๗.๗ พล.ร.อ.วินิจ ศรีพจนารถ, ทฤษฎียุทธศาสตร์ของ Clausewitz, Mahan, Douhet และ ยุทธศาสตร์ยุคนิวเคลียร์ โดย (คลังตำรา)

๗.๘ นาวาอากาศเอกหม่อมหลวง สุปรีชา กมลาศน์, แนวความคิดในการใช้กำลังทางอากาศใน สงครามอ่าวเปอร์เซีย (คลังตำรา)

หัวข้อวิชา หลักการทำสงคราม

๑. ความสำคัญ

สงครามเป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง ก่อนการนำประเทศเข้าสู่สงคราม ผู้มีส่วนในการตัดสินใจในการทำสงคราม ต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงสงครามให้ชัดเจนว่า สงครามเป็นอย่างไร มีรูปแบบอย่างไร เพื่อให้การทำสงครามสามารถสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้จริง นอกจากนั้นในการทำสงครามได้มีการกำหนดหลักการทำสงครามไว้ ซึ่งได้มาจากการรวบรวมแนวความคิดในการทำสงครามในอดีตที่ประสบความสำเร็จ เพื่อกำหนดเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหรืออ้างอิง หลักการทำสงครามเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์การดำเนินยุทธศาสตร์ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมแล้วเพียงไร

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษารูปแบบของสงคราม รวมถึงหลักการทำสงครามที่กองทัพไทยกำหนดขึ้นเป็นแนวทาง และหลักการสงครามของกองทัพต่างๆ อันจะนำไปสู่แนวคิดในการใช้กำลังเพื่อชัยชนะในการทำสงครามได้

๓. สารสังเขป

สงครามที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มักจะมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างรัฐ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ ความขัดแย้งระดับสูง (High) ความขัดแย้งระดับกลาง (Medium Intensity Conflict) และความขัดแย้งระดับต่ำ (Low Intensity Conflict) จึงทำให้นโยบายในการทำสงครามมีความสำคัญในการที่จะเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ รูปแบบ และระดับในการทำสงครามแต่ละครั้ง ซึ่งจะส่งผลถึงการใช้เครื่องมือในการทำสงครามต่างๆ นอกจากนั้นนักการทหารได้แบ่งระดับของการทำสงครามไว้ ๔ ระดับคือ ระดับยุทธศาสตร์ชาติ ระดับยุทธศาสตร์ทหาร ระดับยุทธการ และระดับยุทธวิธี ซึ่งแต่ละระดับจะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ผู้นำทหารในระดับต่างๆ จะต้องมีความเข้าใจในนโยบายในการทำสงคราม เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้นำได้กำหนดไว้

สงครามได้มีการแบ่งออกเป็นหลายประเภท แตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ เช่น สงครามจำกัด สงครามเบ็ดเสร็จ และสงครามปฏิวัติ หรือบางตำราได้มีการแบ่งสงครามตามเครื่องมือ เช่น สงครามตามแบบ และสงครามไม่ตามแบบ การศึกษาทำความเข้าใจสงคราม จะทำให้เข้าใจถึงรูปแบบในการทำสงครามต่าง ๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในส่วนของการทำสงครามนั้น ได้มีผู้กำหนดหลักยุทธศาสตร์ หรือหลักการสงครามไว้แตกต่างกันมากมาย เช่น Clausewitz กำหนดหลักเบื้องต้นในการทำสงครามโดยใช้กำลังเข้าบดขยี้กองทัพข้าศึก โดยรวมความเพียรพยายาม การปฏิบัติการด้วยกำลังมากต่อกำลังส่วนใหญ่ของข้าศึก และผลเด็ดขาดในการยุทธอยู่

ยุทธวิธีขนาดใหญ่ การปฏิบัติการทางยุทธวิธี ถ้าสามารถทำได้ ให้ทำการตั้งรับด้วยการรุก ส่วน Liddle Hart เห็นว่าควรหลีกเลี่ยงการสูญเสียจากการปะทะโดยตรง โดยเสนอแนวความคิดยุทธศาสตร์ทางอ้อม (Indirect Approach Strategy) กล่าวถึงหลักการสงครามว่า ควรจะบังคับข้าศึกให้กระจายกำลังโดยทางอ้อม จูโจมโดยเลือกหนทางปฏิบัติที่ข้าศึกไม่คาดคิด ปฏิบัติการด้วยกำลังมากต่อบริเวณจุดอ่อนของข้าศึก และให้ได้ผลเด็ดขาด โดยการปฏิบัติในยุทธบริเวณรองถ้าจำเป็น ส่วนนักรบทหารค่ายโลกตะวันออก เหมาะเจอตุง กำหนดหลักการสงครามไว้ว่า จงถอยเมื่อข้าศึกทำการรุก จงรุกเมื่อข้าศึกถอย ในระดับยุทธศาสตร์ใช้กำลัง ๑ ต่อ ๕ ของข้าศึก ในระดับยุทธวิธีต้องใช้กำลัง ๕ ต่อ ๑ ของข้าศึก ตัดการส่งกำลังบำรุงของข้าศึก และกองทัพพบกับประชาชน พลเรือนสามัคคีกันแนบแน่น

Clausewitz มองยุทธศาสตร์คนละแง่กับ Jomini ซึ่งแสวงหาการใช้ระบบของทฤษฎีให้ได้ชัยชนะในการยุทธ์ เช่น กล่าวว่า จงใช้กำลังกองทัพทุ่มเข้าโจมตีข้าศึก ณ จุดที่มีผลเด็ดขาดในยุทธบริเวณ และการคมนาคมของข้าศึก แต่ Clausewitz กลับคิดถึงลักษณะพื้นฐานของสงคราม เช่น อธิบายว่าการตั้งรับเป็นรูปแบบที่แข็งแกร่งกว่าการสู้รบด้วยจุดมุ่งหมายที่ไม่หนักแน่น ส่วนการเข้าตีเป็นรูปแบบที่อ่อนแอกว่าแต่ด้วยจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ข้อเขียนของ Clausewitz มีผู้นำมาใช้อ้างอิง และเป็นแบบอย่างของการทำสงครามมาจนแม้กระทั่งในปัจจุบัน และในสงครามหลายครั้ง สามารถนำเอาทฤษฎีการทำสงครามของท่านเหล่านี้ไปอธิบายได้

ประเทศต่างๆ ทั้งที่เป็นมหาอำนาจ และประเทศเล็ก ต่างก็นำเอาทฤษฎีเหล่านี้ไปกำหนดเป็นทฤษฎี และหลักการของตนเอง โดยประยุกต์เข้ากับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และภูมิยุทธศาสตร์ของตนเอง ซึ่งหลักการทำสงครามเหล่านี้มีความหลากหลาย แต่หลักใหญ่ ๆ สามารถสรุปได้ ๑๒ ประการ คือ

๑. ความมุ่งหมาย	๕. การอ้อมกำลัง	๙. การระวังป้องกัน
๒. การริเริ่ม	๖. การดำเนินกลยุทธ์	๑๐. ความง่าย
๓. ความอ่อนตัว	๗. การจูโจม	๑๑. เอกภาพ
๔. การรวมกำลัง	๘. การขยายผล	๑๒. ขวัญ

นักยุทธศาสตร์ที่ประสบผลสำเร็จ จะไม่ฝืนหลักการสงคราม นอกจากจะพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการเสี่ยงและอาจจะต้องสูญเสียอย่างมาก ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์การสงครามหรือการสู้รบในอดีต โดยนำเอาหลักการสงครามเหล่านี้ไปวิเคราะห์ จะทราบว่าหลักการสงคราม เป็นสิ่งที่จำเป็น และมีความหมายแก่การวางแผนและดำเนินการยุทธ์อย่างมาก ดังตัวอย่างในประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นแล้วในหลายสงครามว่า ผู้ชนะสงครามจะต้องสนใจและไม่ละเลยต่อหลักการเหล่านี้

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย จำนวน ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ นายทหารนักเรียนเห็นว่าหลักการสงครามมีความสำคัญต่อการรบอย่างไรบ้าง

- คำถามที่ ๒ ความสำคัญของหลักการสงครามในการวางแผนการรบคืออะไร
- คำถามที่ ๓ ความสำคัญของหลักการสงครามในการกำหนดการยุทธคืออะไร
- คำถามที่ ๔ ท่านคิดว่า คำพูดที่ว่า หลักการสงครามเป็นตัวแปรสำคัญในความสำเร็จหรือล้มเหลวในการทำสงครามเป็นจริงมากน้อยเพียงใด ท่านมีเหตุผลประกอบแนวความคิดของท่านอย่างไร
- คำถามที่ ๕ ให้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักการสงครามต่างๆ ของกองทัพไทยว่ามีข้อเด่น ข้อด้อยอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ อทร.๘๐๐๔ หลักการและทฤษฎีการทำสงคราม
- ๖.๒ น.อ.ชูฤกษ์ บุญทัศน์, การสงครามของราชอาณาจักรไทย, ฝ่ายวิชาการ, ๒๕๔๙

หัวข้อวิชา แก้ปัญหารายบุคคล ชุดวิชาแนวความคิดในการทำสงคราม

๑. ความสำคัญ

การวัดผลและประเมินความรู้ในพื้นฐานของการศึกษา เพื่อที่จะได้นำผลจากการศึกษาวิทยาศาสตร์ มาช่วยนำความเป็นอัจฉริยะของตน ให้คิดค้นไปสู่การวางแผน และกำหนดนโยบายขององค์กรต่าง ๆ ได้อย่าง ถูกต้องและรัดกุม ในเรื่องของความเป็นมา และวิวัฒนาการที่สำคัญของทฤษฎีวิทยาศาสตร์ การทำสงคราม ทางบกและทางทะเล ซึ่งได้ศึกษาแนวความคิดของปรมาจารย์ทางยุทธศาสตร์ของโลกที่มีชื่อเสียง

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อวัดและประเมินผลถึงความรู้และความเข้าใจของนายทหารนักเรียน ในเรื่องแนวความคิดในการ ทำสงคราม ภายหลังจากการที่ได้รับฟังการบรรยายในชั้นเรียน

๓. สารสังเขปการศึกษา

ครอบคลุมรายละเอียดการศึกษาในเรื่องรูปแบบของสงคราม หลักการสงคราม แนวความคิดในการ ทำสงครามทางบก เรือ และทางอากาศ ของนักยุทธศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในอดีตจนถึงปัจจุบัน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ไม่มี -

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ไม่มี -

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม (๓๙ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

จากอดีตสู่ยุคปัจจุบัน มนุษยชาติไม่เคยว่างเว้นจากการทำสงคราม เนื่องจากความขัดแย้งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาด้วยสาเหตุที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย นอกจากนั้นความขัดแย้งยังกระจายไปยังที่ต่าง ๆ ทั่วโลก และยังไม่เห็นแนวโน้มว่าจะจบสิ้นในอนาคตอันใกล้ ดังนั้น นักการทหารซึ่งมีหน้าที่หลักในการทำสงครามจึงสมควรศึกษาทำความเข้าใจรูปแบบของการทำสงครามต่าง ๆ ที่ผ่านมา เพื่อติดตามพัฒนาการของแนวความคิดในการทำสงครามและเทคโนโลยีการทำสงครามที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อนำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการเตรียมใช้กำลังให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจในแนวความคิดการดำเนินยุทธศาสตร์ทหาร และนโยบายของผู้นำทางทหารในอดีต จากการศึกษาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์สงคราม เพื่อสามารถกำหนดกรอบจัดระเบียบ และวางแนวทางของกองทัพได้อย่างเหมาะสม ตามยุทธศาสตร์และนโยบายแห่งชาติ รวมทั้งเป็นผู้ที่สามารถนำพากองทัพให้ได้ชัยชนะในการทำสงครามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. คำแนะนำ

การศึกษาในชุดวิชานี้ใช้ระยะเวลาการศึกษาจำนวน ๓๙ ชั่วโมง โดยมีขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วย หัวข้อวิชา ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ หัวข้อวิชา สงครามทางเรือที่สำคัญ
- ๓.๒ หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม (Case Study)

๔. ขอบเขตการศึกษา

ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม ใช้ระยะเวลาในการศึกษา ๓๙ ชั่วโมง ประกอบด้วย หัวข้อวิชา ดังนี้

หมายเลขหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๓๑๐๒๐๒๐๒๐๑	สงครามทางเรือที่สำคัญ
๓๑๐๒๐๒๐๒๐๒	แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม (Case Study)

หัวข้อวิชา สงครามทางเรือที่สำคัญ

๑. ความสำคัญ

สงครามในประวัติศาสตร์มีประโยชน์อย่างมากในการนำมาใช้เป็นต้นแบบในการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในอดีตร่วมกับแนวความคิดทางยุทธศาสตร์และหลักการสงครามที่ได้รับการศึกษามาแล้ว รวมถึงกรอบแนวทางการวิเคราะห์สงคราม เพื่อให้ได้รับความเข้าใจในการศึกษาภาคทฤษฎีมากยิ่งขึ้น สามารถมองเห็นถึงข้อเด่นและข้อด้อยของแนวความคิดต่าง ๆ สามารถนำมาเป็นบทเรียน และนำไปกำหนดยุทธศาสตร์หรือการวางแผน นอกจากนี้การศึกษาสงครามทางเรือจะช่วยให้มีความเข้าใจภาพการรบทางเรือ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนทางเรือในหมวดวิชาการศึกษาปฏิบัติการทางทหารได้อีกด้วย

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาและให้เข้าใจถึงนโยบายการทำสงคราม ยุทธศาสตร์ทหาร รวมถึงยุทธศาสตร์ทางเรือจากสงครามทางเรือที่สำคัญในอดีต โดยการวิเคราะห์ลักษณะของสงคราม เปรียบเทียบกับทฤษฎี แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ และหลักการสงคราม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการทำสงครามและบทเรียนสำคัญจากการทำสงคราม

๓. สาระสังเขปการศึกษา

ศึกษาให้ทราบถึง

๓.๑ รูปแบบ และยุทธศาสตร์ทางเรือของสงครามทางเรือที่สำคัญ

๓.๒ ตัวอย่างการดำเนินยุทธศาสตร์จากการทำสงครามทางเรือว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร

๓.๓ รูปแบบและแนวความคิดจากการดำเนินยุทธศาสตร์ทางเรือของสงครามทางเรือที่สำคัญในอดีต

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย จำนวน ๙ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ วัตถุประสงค์ทางการเมืองของกลุ่มสงครามที่ท่านได้ศึกษามาแล้วคืออะไร มีการกำหนดวัตถุประสงค์สุดท้าย (END STATE) ของสงครามไว้ชัดเจนมากน้อยเพียงใด

คำถามที่ ๒ ในมุมมองของนายทหารนักเรียน ท่านคิดว่าแผนการรบของทั้งสองฝ่าย มีความสอดคล้องกับเครื่องมือที่แต่ละฝ่ายมีอยู่มากน้อยเพียงใด

คำถามที่ ๓ แนวคิดนักยุทธศาสตร์ทางเรือที่สำคัญที่ท่านได้ศึกษามาแล้ว ได้ถูกนำมาใช้ในสงครามเหล่านี้บ้างหรือไม่ หากมีจงยกตัวอย่างมาให้เห็น

คำถามที่ ๔ การรบทางทะเลที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อภาพรวมของการสงครามมากน้อยเพียงใด การควบคุมทะเลมีผลกระทบต่อความสำเร็จของสงครามเหล่านี้มากน้อยเพียงใด

คำถามที่ ๕ บทเรียนการรบที่ท่านได้ศึกษามามีอะไรบ้าง และในมุมมองของท่านมีสิ่งใดบ้างที่สามารถประยุกต์ใช้กับการวางแผนการรบ และการเตรียมกำลังของกองทัพเรือไทย

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ “SEA Power”, A Naval history, (Second Edition) Edited by E.b.Potter, 1981
NAVAL Institute Press Annapolis, Maryland

๖.๒ “The Two – Ocean War” , A Short history of the United States Navy in the Second
World War, Samuel Eliot Morison, 1963

๖.๓ “U – Boat Commander” A periscope view of the battle of the Atlantic, Peter
Cremer, 1995 Naval Institute Press

๖.๔ “Chronology of the War of Sea 1935 – 1945” The Naval history of World War
two, new edition Expanded and Revised, J.Rohwer and G.Hummelchen, 1992, Naval Institute
Press, Annapolis MD 21402

๖.๕ “A Naval history of World War I” Paul G.Halperw, 1995, Naval Institute Press
Annapolis Maryland

๖.๖ “The Middle East Conflicts”, John Pimlott, 1983, Orbis Publishing, London

๖.๗ ธนู แก้วโอภาส “สงครามโลกครั้งที่ ๒” สงครามแห่งศตวรรษที่ ๒๐, สนพ.ลอจิก

๖.๘ สุรชาติ บำรุงสุข, “สงครามเบ็ดเสร็จ”, สงครามจากยุคนุภาพกาลสู่ศตวรรษที่ ๒๑, โครงการ
วิถีทรรศน์, ๒๕๕๑

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชา กรณีศึกษาในการทำสงคราม (Case Study)

๑. ความสำคัญ

การทำสงครามที่มีมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันตามยุคสมัย บางยุคทำสงครามเพื่อป้องกันตนเองจากการรุกรานของชาติอื่น บางยุคทำสงครามเพื่อขยายอาณาเขตและรวบรวมดินแดน เพื่อสถาปนาความเป็นปึกแผ่นของราชอาณาจักร การศึกษากรณีศึกษาในการทำสงคราม (Case Study) ในอดีตยังจะเป็นสิ่งเตือนใจสำหรับอนุชนรุ่นหลัง ให้ทราบถึงความยากลำบากในการรักษาประเทศให้อยู่รอดมาจนถึงทุกวันนี้

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาและมีความเข้าใจถึงนโยบายการทำสงคราม และยุทธศาสตร์ทหารในอดีต ตลอดจนวิเคราะห์ลักษณะของสงคราม วิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎี หลักการทำสงครามและวิวัฒนาการของการทำสงครามทางเรือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการทำสงคราม

๓. สารสังเขปการศึกษา

การศึกษาสงคราม จะเลือกใช้สงครามที่สำคัญในอดีต รวมถึงสงครามที่ผ่านมาในยุคปัจจุบัน จำนวน ๑๐ สงคราม โดยให้แต่ละกลุ่มสัมมนาจะศึกษา ๑ สงคราม ฟังการบรรยายแนวทางในการศึกษาค้นคว้าของแต่ละสงครามในภาพรวมจากอาจารย์ในชั้นเรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเพิ่มเติมมาสัมมนาในห้องเรียน

๓.๑ สงครามฟอล์คแลนด์ (Falkland)

สงครามครั้งนี้เป็นความขัดแย้งเหนือหมู่เกาะ Falkland ซึ่งตั้งอยู่ในมหาสมุทรแอตแลนติก ระหว่างอังกฤษกับอาร์เจนตินาร์ เหตุการณ์การรบเริ่มต้นขึ้นในวันที่ ๒ เมษายน ๑๙๘๒ เมื่อกำลังทหารของอาร์เจนตินาร์ บุกเข้ายึดครองเกาะ Falkland และ South Georgia และจบลงด้วยการยอมแพ้ของทหารอาร์เจนตินาร์ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๑๙๘๒ การรบในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้กำลังทหารเพื่อเป็นเครื่องมือในทางการเมืองอย่างชัดเจน อังกฤษได้จัดส่งกองเรือขนาดใหญ่เดินทางหลายพันไมล์ เพื่อเข้ายึดพื้นที่คืนจากการรุกราน ผลการสู้รบปรากฏว่า อังกฤษได้รับชัยชนะ และได้ทิ้งบทเรียนจากการรบที่สำคัญไว้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการระดมสรรพกำลัง การส่งกำลัง และการป้องกันภัยทางอากาศ เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการรบยังส่งผลกระทบต่อการเมืองในประเทศคู่สงคราม ซึ่งทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวคิดของซุนวู ที่กล่าวว่า “สงครามเป็นเรื่องของความเป็นความตายของประเทศ” น่าจะเป็นคำกล่าวที่ยังคงเป็นจริงอยู่เสมอ

๓.๒ สงครามเรือค้า (Commerce Raiding)

สงครามเรือค้า เป็นแนวความคิดของการใช้กำลังทางเรือต่อเส้นทางส่งกำลังบำรุงของข้าศึก แทนที่จะเป็นการโจมตีต่อกำลังทางเรือของข้าศึกโดยตรง วัตถุประสงค์ในการกระทำนั้นจะมุ่งเน้นให้ข้าศึกอ่อนแอลงมากกว่าที่จะทำลายกองเรือของข้าศึก แนวความคิดนี้มีการใช้สืบเนื่องมาเป็นเวลานานตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น แนวคิดเรื่อง *Guere de Course* ของฝรั่งเศส ที่ใช้โจรสลัดปล้นเรือของฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น ในสงครามโลกทั้งสองครั้ง เยอรมันได้ใช้แนวคิดนี้เพื่อเอาชนะพันธมิตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเกือบประสบความสำเร็จ ในขณะที่ญี่ปุ่นก็รับเอาแนวความคิดนี้มาใช้ในการทำสงครามในมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย รวมทั้งสหรัฐาก็ได้ดำเนินการเช่นเดียวกันในการปิดล้อมญี่ปุ่นในช่วงท้ายของสงคราม

๓.๓ สงคราม Yom Kippur

สงครามนี้รู้จักกันในอีกชื่อหนึ่งว่า สงครามอาหรับ - อิสราเอล ๑๙๗๓ สงครามเริ่มต้นจากการจู่โจมของกำลังผสมระหว่างอียิปต์ และซีเรีย ในวันที่ ๖ ตุลาคม ๑๙๗๓ และสิ้นสุดในอีก ๒๐ วันต่อมา สาเหตุที่การรบครั้งนี้ได้ชื่อว่า *Yom Kippur* เนื่องจากฝ่ายอาหรับเลือกการโจมตีในวันสำคัญทางศาสนาของอิสราเอล ทำให้เกิดความได้เปรียบอย่างมากในช่วงแรกของการรบ กำลังของฝ่ายอาหรับสามารถข้ามแนวหยุดยิงที่ตกลงไว้เดิม ตั้งแต่สงครามหกวันใน Sinai ไปได้ รวมทั้งสามารถยึดพื้นที่บริเวณที่ราบสูง *Golan* ไว้ได้อีกด้วย ในช่วงสองวันแรกของการรบ ฝ่ายอาหรับได้เปรียบในการรบทุกแนวแต่ไม่เม่นต็มในการรบกลับค่อยๆ เปลี่ยนไปอยู่กับฝ่ายอิสราเอลอย่างช้า ๆ จนในที่สุด ฝ่ายอาหรับกลับต้องตกเป็นฝ่ายตั้งรับหลังจากการรบผ่านไปได้ ประมาณ ๒ สัปดาห์ กำลังรบของอาหรับต้องตกอยู่ในวงล้อมก่อนที่จะสหประชาชาติจะเข้ามาแทรกแซง ซึ่งนำไปสู่การหยุดยิงและการถอนกำลังของทั้งสองฝ่ายในที่สุด การรบในครั้งนี้นอกจากคู่สงครามที่กล่าวถึงในข้างต้นแล้ว ยังมีมหาอำนาจ และชาติอาหรับต่าง ๆ เข้ามา เกี่ยวข้องอีกเป็นจำนวนมาก ผลของสงครามได้ก่อให้เกิดผลกระทบทางการเมืองระหว่างประเทศในวงกว้าง และเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาเหตุการณ์ในตะวันออกกลางในปัจจุบัน

๓.๔ การรบที่ทะเลคอรัล (Coral Sea)

การรบครั้งนี้เกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๔ - ๘ พฤษภาคม ๑๙๔๒ ระหว่างกองเรือบรรทุกเครื่องบินของญี่ปุ่น กับกองเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐฯ อาจกล่าวได้ว่าการรบครั้งนี้เป็นการรบทางเรือครั้งแรกที่กองเรือทั้งสองฝ่ายโจมตีกันโดยยังไม่สามารถมองเห็นกัน เป็นการรบครั้งแรกที่กองเรือไม่มีการยิงอาวุธประจำเรือเข้าใส่กัน แต่อาวุธที่ใช้กลับเป็นอากาศยานประจำเรือ ผลการสู้รบแม้ว่าจะไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าฝ่ายใดเป็นผู้ชนะ แต่ทั้งสองฝ่ายก็ได้รับความเสียหายจนสูญเสียเรือสำคัญไปฝ่ายละหนึ่งลำ อย่างไรก็ตามมีนักการทหารบางท่านกล่าวว่า ญี่ปุ่นได้รับชัยชนะในระดับยุทธวิธี แต่ฝ่ายแพ้ในระดับยุทธศาสตร์ การรบในครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการรบที่ Midway ในอีกหนึ่งเดือนถัดมา

๓.๕ การรบที่มิดเวย์ (Battle of Midway)

การรบที่มิดเวย์ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นการรบที่สำคัญที่สุดในมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นการรบที่นำไปสู่จุดเปลี่ยนที่สำคัญ อันไปสู่ความพ่ายแพ้ของญี่ปุ่น และจุดสิ้นสุดของสงคราม การรบครั้งนี้ เป็นการ

ตอกย้ำถึงแนวคิดที่เปลี่ยนไปของกำลังรบทางเรือ อากาศยานเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในขณะที่เรือปืนถูกแปรสภาพไปเป็นกำลังสนับสนุน การรบในครั้งนี้อย่างยิ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนที่รัดกุม การใช้หลักการสงครามที่เหมาะสม การประสานการปฏิบัติที่ใกล้ชิด และความสำคัญของการรักษาความลับ การรบในครั้งนี้นำไปสู่การใช้แนวความคิด เรื่อง “กามิกาเซ” ก่อนที่ญี่ปุ่นจะยอมแพ้อย่างไม่มีเงื่อนไขต่อสหรัฐฯ ในเวลาต่อมา

๓.๖ การรบที่จัดแลนด์

การรบที่จัดแลนด์ (Jutland) เป็นยุทธนาวีครั้งใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ระหว่างอังกฤษกับเยอรมันใน ๓๑ พฤษภาคม ถึง ๑ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๑๖ (พ.ศ.๒๔๕๙) โดยอังกฤษได้ดำเนินยุทธศาสตร์ทางเรือปิดล้อมทางทะเล (blockade) ต่อเยอรมันที่ช่องแคบโดเวอร์ (Dover) และช่องแคบสการ์เจอร์รัค (Skagerrak) ในขณะที่เยอรมันได้ดำเนินยุทธศาสตร์ทางเรือปฏิเสธการใช้ทะเล (Sea Denial) ในลักษณะกองเรือคงชีพ (fleet-in-being) ต่ออังกฤษ รวมทั้งการวางแผนโจมตีตามแนวชายฝั่งด้านตะวันออกของอังกฤษ จนนำไปสู่การรบขั้นแตกหัก (decisive battle) ระหว่างกันในทะเลเหนือซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกของคาบสมุทรจัดแลนด์ในเดนมาร์ค แม้ว่าอังกฤษได้สูญเสียเรือรบมากกว่าเยอรมัน แต่เยอรมันก็ไม่กล้าใช้เรือรบขนาดใหญ่ ออกมาทำการรบกับอังกฤษอีกนับตั้งแต่นั้นมาจนยุติสงครามโลกครั้งที่ ๑ โดยหันไปทุ่มเทให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทางเรือในลักษณะกองเรือคงชีพ (fleet-in-being) ต่ออังกฤษ ด้วยการทำสงครามเรือดำน้ำอย่างไม่จำกัดขอบเขต (unrestricted submarine warfare) จนสร้างความเสียหายเป็นอันมากต่อเรือลำเลียงของอังกฤษและพันธมิตรตลอดจนชาติเป็นกลาง

๓.๗ การรบที่ Pearl Harbor

การรบที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) เป็นยุทธนาวีที่ทำให้สงครามโลกครั้งที่ ๒ ขยายตัวจากสมรภูมิยุโรปมาสู่สมรภูมิเอเชีย-แปซิฟิกอย่างเป็นทางการในเช้าตรู่ของ ๗ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๔๑ (พ.ศ. ๒๔๘๔) โดยญี่ปุ่นได้ใช้กองเรือบรรทุกเครื่องบินซึ่งมีเรือบรรทุกเครื่องบินถึง ๖ ลำ โจมตีฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) ของสหรัฐฯ ในหมู่เกาะฮาวาย ในขณะที่สหรัฐฯ ไม่สามารถตั้งรับการโจมตีได้ทัน เนื่องจากญี่ปุ่นอยู่ในระหว่างการเจรจาแก้ปัญหาความขัดแย้งกับสหรัฐฯ และไม่ได้ประกาศสงครามอย่างเป็นทางการกับสหรัฐฯ ก่อนการโจมตี จุดประสงค์ของญี่ปุ่นในการโจมตีสหรัฐฯ ก็เพื่อลดศักยภาพในการทำสงครามของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก อันจะส่งผลให้ญี่ปุ่นสามารถแผ่ขยายอิทธิพลครอบครองภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกไปจนถึงเอเชียใต้ได้อย่าง เพราะในขณะนั้นเยอรมันซึ่งเป็นพันธมิตรของญี่ปุ่นกำลังได้รับชัยชนะต่อมหาอำนาจยุโรปที่มีอาณานิคมอยู่ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกและเอเชียใต้ การโจมตีของญี่ปุ่นส่งผลให้กำลังทางเรือและอากาศยานของสหรัฐฯ ในฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก และยังมีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๒๔๐๐ คน การที่ญี่ปุ่นมุ่งเน้นทำลายยานรบของสหรัฐฯ ทำให้ญี่ปุ่นไม่มีโอกาสได้โจมตีระบบส่งกำลังบำรุงในฐานทัพเรือของสหรัฐฯ มากนัก ส่งผลให้สหรัฐฯ สามารถฟื้นตัวได้ในภายหลัง และสามารถรุกกลับจนเอาชนะญี่ปุ่นได้ในเวลาประมาณ ๔ ปีต่อมา การโจมตีของญี่ปุ่นครั้งนี้ทำให้สหรัฐฯ สามารถเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้อย่างเป็นทางการ หลังจากการส่งอาสาสมัครเข้าร่วมรบกับอังกฤษเพื่อต่อต้านเยอรมันในสมรภูมิยุโรปอย่างไม่เป็นทางการมาก่อนหน้านี้แล้ว

๓.๘ การรบที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา พ.ศ.๒๓๒๖ (ร.ศ.๑๑๒)

การรบที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา พ.ศ.๒๓๒๖ การปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปทำให้เกิดการขยายตัวของลัทธิล่าอาณานิคมในอินโดจีนของอังกฤษและฝรั่งเศส ในขณะที่เพื่อนบ้านของไทยตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจ ทำให้ไทยตกอยู่ในฐานะรัฐกึ่งชน ใต้เกิดวิกฤตการณ์ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งเรื่องเขตแดนกับฝรั่งเศสจนถึงขั้นการใช้กำลังทหาร ทำให้ไทยพ่ายแพ้ในการรบและถูกบังคับให้ต้องยอมลงนามในอนุสัญญาที่ไม่เป็นธรรม จนต้องสูญเสียดินแดนบางส่วนในพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ

๓.๙ ยุทธนาวีที่เกาะช้าง

การรบที่เกาะช้างเป็นส่วนหนึ่งของกรณีพิพาทอินโดจีนหรือสงครามอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศสในสมัยรัชกาลที่ ๘ ระหว่าง ค.ศ.๑๙๔๐ ถึง ๑๙๔๑ (พ.ศ.๒๔๘๓ ถึง ๒๔๘๔) อันมีสาเหตุจากความขัดแย้งในการอ้างสิทธิเหนือดินแดนอินโดจีนของฝรั่งเศสบางส่วน คือลาวและกัมพูชา ซึ่งเคยเป็นประเทศของราชของไทยแต่ถูกฝรั่งเศสยึดครองไปตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ โดยในระหว่างนั้นเป็นช่วงเวลาที่ยุทธนาวีโลกครั้งที่ ๒ ได้เกิดขึ้นในยุโรปอย่างเป็นทางการแล้วตั้งแต่ ค.ศ.๑๙๓๙ (พ.ศ.๒๔๘๒) และฝรั่งเศสได้ถูกเยอรมันยึดครองตั้งแต่ ๒๒ มิถุนายน ค.ศ.๑๙๔๐ (พ.ศ.๒๔๘๓) ทำให้ไทยภายใต้รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามเห็นว่าฝรั่งเศสกำลังอ่อนแอ จึงได้เรียกร้องให้ฝรั่งเศสปรับปรุงเส้นแบ่งเขตแดนระหว่างไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสเสียใหม่ให้เกิดความยุติธรรม และให้ฝรั่งเศสคืนดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงที่ยึดไปใน ร.ศ.๑๑๒ หรือ ค.ศ.๑๘๙๓ (พ.ศ.๒๔๓๖) ให้แก่ไทย แต่ฝรั่งเศสไม่ยอมจึงทำให้ทั้งสองฝ่ายใช้กำลังทหารเข้าสู้รบกัน โดยการรบที่เกาะช้างเป็นยุทธนาวีที่เกิดขึ้นใน ๑๗ มกราคม ค.ศ.๑๙๔๑ (พ.ศ.๒๔๘๔) บริเวณด้านใต้ของเกาะช้างจังหวัดตราด จากการที่ไทยวางกำลังทางเรือขัดขวางฝรั่งเศสไม่ให้ใช้กำลังทางเรือเข้ามาระดมยิงหัวเมืองชายทะเลทางภาคตะวันออก ความไม่พร้อมและมีกำลังทางเรือที่ด้อยกว่าของไทยส่งผลให้ไทยต้องสูญเสียเรือปืน ๑ ลำ และเรือตอร์ปิโด ๒ ลำ พร้อมกับทหารเรืออีก ๓๖ นาย แต่ความกล้าหาญและเสียสละของทหารเรือไทยก็ได้สร้างความเสียหายอย่างหนักให้แก่เรือธงของฝรั่งเศสจนต้องล่าถอยกลับไปตั้งฐานทัพเรือไซ่ง่อนในเวียดนาม และไม่สามารถรุกรานไทยได้สำเร็จ กรณีพิพาทอินโดจีนยุติลงด้วยการไกล่เกลี่ยของญี่ปุ่น ซึ่งทำให้ไทยได้รับดินแดนบางส่วนในอินโดจีนของฝรั่งเศสกลับคืนมา และญี่ปุ่นก็ได้ตัดสินใจเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วยการโจมตีฐานทัพเรือเพิร์ลฮาร์เบอร์ (Pearl Harbor) ของสหรัฐฯ และประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งไทยในปลายปีเดียวกันนั้น

๓.๑๐ สงครามเก้าทัพ

สงครามเก้าทัพเป็นสงครามใหญ่ครั้งแรกระหว่างไทยกับพม่าในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๒๘ (ค.ศ. ๑๗๘๕) หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานีแล้วเป็นเวลา ๓ ปี ซึ่งเป็นเวลาที่พระเจ้าปดุงกษัตริย์แห่งพม่าสามารถปราบปรามความวุ่นวายทางการเมืองภายในอาณาจักรได้สำเร็จแล้ว ๔ ปี และได้ทำสงครามปราบปรามเมืองเล็กเมืองน้อยรวมถึงเมืองประเทศราชให้เป็นปึกแผ่นเรียบร้อยแล้ว จึงต้องการแผ่ขยายอำนาจและอิทธิพลมายังอาณาจักรไทยโดยมีจุดประสงค์เพื่อทำลายกรุงรัตนโกสินทร์ให้พินาศย่อยยับเหมือนกับกรุงศรีอยุธยา ในการนี้พม่าได้ยกกองทัพจำนวน ๙ กองทัพซึ่งมีกำลังพลมากถึง ๑๔๕๐๐๐ นาย เข้ามาโจมตีอาณาจักรไทยและกรุงรัตนโกสินทร์

๕ ทิศทางคือ ทางหัวเมืองฝ่ายเหนือจำนวน ๓ กองทัพ ทางด้านแม่ละเมาจำนวน ๒ กองทัพ ทางด้านพระเจดีย์สามองค์ (ทัพหลวงของพระเจ้าปดุง) จำนวน ๒ กองทัพ ทางเมืองราชบุรีจำนวน ๑ กองทัพ และทางหัวเมืองปักษ์ใต้จำนวน ๑ กองทัพ ในขณะที่ฝ่ายไทยซึ่งมีกำลังพลเพียง ๗๐๐๐๐ นายได้จัดเป็น ๔ กองทัพเพื่อป้องกันราชอาณาจักรดังนี้คือ จัด ๑ กองทัพไปสกัดกั้นกองทัพพม่าทางเหนือที่เมืองนครสวรรค์ จัด ๑ กองทัพ (ทัพใหญ่) ไปสกัดกั้นกองทัพพม่าทางตะวันตกที่ด่านพระเจดีย์สามองค์ จัด ๑ กองทัพไปสกัดกั้นกองทัพพม่าทางใต้ที่เมืองราชบุรี และจัด ๑ กองทัพ (ทัพหลวง) อยู่ที่พระนครทำหน้าที่เป็นกำลังหนุน การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์ของไทยจากการตั้งรับอยู่ที่พระนครไปสกัดกั้นพม่าที่หัวเมืองชั้นนอก แล้วใช้ยุทธวิธีกองโจรตัดการส่งกำลังบำรุงของพม่า ทำให้ไทยประสบความสำเร็จในการขับไล่พม่าผู้รุกราน

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

- ๔.๑ อภิปรายเป็นคณะ จำนวน ๙ ชั่วโมง
- ๔.๒ แบ่งกลุ่มอภิปราย จำนวน ๑๒ ชั่วโมง
- ๔.๓ ค้นคว้า จำนวน ๑๒ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- คำถามที่ ๑ จงวิเคราะห์สาเหตุของสงครามในแต่ละครั้งว่ามีที่มาจากอะไร
- คำถามที่ ๒ การใช้หลักการสงครามในแต่ละสงครามเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และมีส่วนในความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร
- คำถามที่ ๓ บทเรียนสำคัญที่ได้รับจากสงครามในแต่ละครั้งมีอะไรบ้าง มีบทเรียนใดที่เหมือนกันบ้าง และบทเรียนที่ได้รับมีสาเหตุมาจากอะไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ น.อ.ชูฤกษ์ บุญทัศน์, การสงครามของราชอาณาจักรไทย, สรส. ๒๕๔๙
- ๖.๒ สงครามเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๓๑๐
 - ๖.๒.๑ ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์, พม่ารบไทยว่าด้วยการสงครามระหว่างประเทศกับพม่า, ๒๕๔๔
 - ๖.๒.๒ ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์, สงครามคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒, ๒๕๓๙
 - ๖.๒.๓ ดร.สุเนตร ชุตินธรานนท์, พม่าอ่านไทย, ๒๕๔๔
 - ๖.๒.๔ นิธิ เอียวศรีวงศ์, กรุงแตก พระเจ้าตากและประวัติศาสตร์ไทย, ๒๕๓๙
 - ๖.๒.๕ พล.ต.จรรยา ประชิตโรมรัน, การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒, ๒๕๔๒
- ๖.๓ สงครามกู้เอกราช พ.ศ.๒๓๑๐
 - ๖.๓.๑ นิธิ เอียวศรีวงศ์, การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี, ๒๕๔๒
 - ๖.๓.๒ บก.ทหารสูงสุด, บทเรียนการรบจากไทยรบพม่า, ๒๕๔๓
 - ๖.๓.๓ ส.คลองหลวง, ความเป็นนามหาวีรบุรุษ องค์ปฐมพระบรมราชจักรีวงศ์, ๒๕๔๔

- ๖.๓.๔ พล.ท.รวมศักดิ์ ไชโยภิมรินทร์, สงครามประวัติศาสตร์, ๒๕๔๓
- ๖.๔ สงครามอาณาจักรสยามยุคท พ.ศ.๒๓๗๔
- อาณาจักรสยามยุคท บก.ทหารสูงสุด
- ๖.๕ สงครามปราบฮ่อ พ.ศ.๒๔๒๖
- ๖.๕.๑ เต็ม วิชาญ พจนานิจ, ประวัติศาสตร์ลาว, ๒๕๓๐
- ๖.๕.๒ แพทริก ทัก, หมาป่าฝรั่งเศสกับลูกแกะสยาม, ๒๕๔๒
- ๖.๖ สงครามการรบที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา พ.ศ.๒๔๓๖
- ๖.๖.๑ พ.ต.พีรพล สงฆ์, กรณีพิพาทไทย - ฝรั่งเศส ร.ศ.๑๑๒ ตามหลักฐานฝรั่งเศส, ๒๕๔๕
- ๖.๖.๒ สุวิทย์ ธีรศาควัต, ประวัติศาสตร์ลาว ๑๗๗๙ - ๑๙๗๕, ๒๕๔๓
- ๖.๖.๓ เต็ม วิชาญ พจนานิจ, ประวัติศาสตร์ลาว, ๒๕๓๐
- ๖.๖.๔ แพทริก ทัก, หมาป่าฝรั่งเศสกับลูกแกะสยาม, ๒๕๔๒
- ๖.๖.๕ พล.ร.ต.แซน ปัจจุสานนท์, กรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศสและการรบที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยาสมัย ร.ศ.๑๑๒, ๒๕๑๘
- ๖.๗ สงครามโลกครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๔๖๘
- ๖.๗.๑ ชาลี เอี่ยมกระแสนธุ์, พระมงกุฎเกล้ากับสงครามโลกครั้งแรก, ๒๕๓๙
- ๖.๗.๒ พล.อ.ต.ปรีชา ศรีวัลย์, สงครามโลกครั้งที่ ๑, ๒๕๔๒
- ๖.๘ สงครามอินโดจีน พ.ศ.๒๔๘๓
- ๖.๘.๑ สรศักดิ์ แผงสภา, สงครามอินโดจีน ไทยรบฝรั่งเศส พ.ศ.๒๔๘๓, ๒๕๔๕
- ๖.๘.๒ ชาลี เอี่ยมกระแสนธุ์, คีกรินโดจีนกรณีพิพาทไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศส พ.ศ. ๒๔๘๓, ๒๕๔๐
- ๖.๘.๓ ร.ท.จิตต์ สังขดุลย์, เมื่อเรือชนบุรี, ๒๕๓๕
- ๖.๘.๔ ยก.ทหาร บก.ทหารสูงสุด, ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามอินโดจีน, ๒๕๔๐
- ๖.๙ สงครามโลกครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๕๔๐
- ๖.๙.๑ ยก.ทหาร บก.ทหารสูงสุด, ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามมหาเอเชียบูรพา, ๒๕๔๐
- ๖.๙.๒ แถมสุข นุ่มนนท์, เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒, ๒๕๔๔
- ๖.๙.๓ สันติสุข โสภณสิริ, เอกราชได้มาด้วยการต่อสู้, ๒๕๔๓
- ๖.๙.๔ พล.อ.ต.ปรีชา ศรีวัลย์, สงครามโลกครั้งที่ ๒, ๒๕๔๓
- ๖.๑๐ สงครามเกาหลี
- ๖.๑๐.๑ บก.ทหาร บก.ทหารสูงสุด, ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเกาหลี, ๒๕๔๐
- ๖.๑๐.๒ กรมการศึกษาวัด, ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเกาหลี, ๒๕๒๔
- ๖.๑๐.๓ ชมรมทหารเรือผ่านศึกเกาหลี, ประวัติการรบของทหารเรือไทยในสงครามเกาหลี, ๒๕๔๑

๖.๑๑ สงครามเวียดนาม

๖.๑๑.๑ ยก.ทหาร บก.ทหารสูงสุด, ประวัติการรบของทหารไทยในสงครามเวียดนาม, ๒๕๕๑

๖.๑๑.๒ เขียน วีระวิทย์ ผลงานวิจัยชุดเอเชีย โครงการเมธีวิจัยอาวุโส (สกว.), ๒๕๕๒

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ พล.ร.ต.เชน ปัจจุบันนท์, ประวัติการทหารเรือของไทย, กรมสารบรรณทหารเรือ, ๒๕๐๙

๗.๒ พล.ท.รวมศักดิ์ ไชโยภินทร์, สงครามประวัติศาสตร์, สนพ.มติชน, ๒๕๔๓

๗.๓ พิमान แจ่มจรัส, สงครามในประวัติศาสตร์ไทย, สนพ.สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๔๓

๗.๔ บก.ทหารสูงสุด, บทเรียนการรบจากไทยรบพม่า, ๒๕๔๓

๗.๕ พล.ร.อ.ดิลก ภัทรโกศล, ประวัติการสงครามทางเรือ, ๒๕๕๑

๗.๖ ธนุ แก้วโอภาส, สงครามแห่งศตวรรษที่ ๒๐, ๒๕๔๗

๗.๗ ศ.ดร.เพ็ญศรี ตู่ก, การต่างประเทศกับเอกราชและอธิปไตยของไทย, ๒๕๔๒

๗.๘ ดร.สุนทร ชุตินทรานนท์, พม่าอ่านไทย, ๒๕๔๔

๗.๙ รศ.ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, ภูมิรัฐศาสตร์, ๒๕๔๕

๗.๑๐ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข, สงครามจากยุคนุภาพกาลสู่ศตวรรษที่ ๒๑, ๒๕๕๑

ตอนที่ ๓
การวางแผนทางทหาร
Military Planning
๓๑๐๓๐๓๐๐๐
(๑๓๕ ชั่วโมง)

“When you wrestle with the problems which will commit our country to long term course of action, remember that sound decisions demand wisdom and judgment – qualities which can be exercised only when open mind, an alert nimble mind that understands the issues, that is able to evaluate alternatives and consider various viewpoint”

Admiral Arleigh Burke
USN, Chief of Naval Operation
14 March 1958

๑. ความสำคัญ

ในการทำสงครามนั้นนายทหารฝ่ายเสนาธิการจะต้องทำการประมาณการด้านต่าง ๆ ทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก ในทุกสาขาทั้งในด้านกำลังพล การข่าว การส่งกำลังบำรุง อื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องแม่นยำ และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวเป็นมูลฐานสำคัญต่อการวางแผน เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะในการทำสงคราม

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ มีความมุ่งหมายที่จะให้นายทหารนักเรียน สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในตอนที่ ๑ เรื่องการจัดโครงสร้างกองทัพไทย และหน้าที่ฝ่ายอำนวยการไปปฏิบัติราชการในหน้าที่ของนายทหารเสนาธิการฝ่ายการกำลังพล การข่าว การยุทธการ การส่งกำลังบำรุง การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์และการกิจการพลเรือน ในระดับกองทัพอากาศ และทัพอากาศ รวมไปถึงในระดับกองเรือเฉพาะกิจได้ รวมทั้งสามารถนำความรู้ในตอนที่ ๔ การบริหารงานทางทหาร มาประยุกต์กับรายละเอียดของตอนที่ ๓ นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ นายทหารนักเรียนสามารถจัดทำเอกสารในหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการ โดยเฉพาะจะต้องทำการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา และประมาณการในงานฝ่ายเสนาธิการในสาขาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องแม่นยำซึ่งประกอบด้วย

๒.๒.๑ ประมาณการกำลังพล

๒.๒.๒ ประมาณการข่าวกรอง

๒.๒.๓ ประมาณการส่งกำลังบำรุง

๒.๒.๔ ประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์

๒.๒.๕ ประมาณการกิจการพลเรือน

๒.๓ นายทหารนักเรียนสามารถนำข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชาไปพัฒนาแผน และจัดทำเอกสารสั่งการ รวมทั้งผนวกที่เกี่ยวข้องให้กับผู้บังคับบัญชาหน่วยรอง เพื่อผลแห่งชัยชนะในการทำสงคราม รวมทั้งสามารถกำกับดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. คำแนะนำ

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ประกอบด้วย ๒ ชุดวิชา ได้แก่ ชุดวิชาเสนาธิการกิจการวางแผนทางทหาร ชุดวิชาการวางแผนทางทหาร โดยนายทหารนักเรียนจะดำเนินการศึกษาดังนี้

๓.๑ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

๓.๒ การฟังบรรยาย

๓.๓ การอภิปรายเป็นคณะ

๓.๔ การแก้ปัญหาเป็นคณะ และรายบุคคล

๓.๕ การบรรยายสรุป

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในต่อนวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๑๓๕ ชั่วโมง ประกอบด้วย ชุดวิชา ดังนี้

๔.๑ ชุดวิชา งานเสนาธิการกิจการวางแผนทางทหาร ๕๑ ชั่วโมง

๔.๒ ชุดวิชา การวางแผนทางทหาร ๘๔ ชั่วโมง

ชุดวิชา งานเสนาธิการกิจการวางแผนทางทหาร

(๕๑ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

ในการทำสงครามจำเป็นที่นายทหารฝ่ายเสนาธิการจะต้องทำการประมาณการ ทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก ในทุกสาขาไม่ว่าจะเป็นกำลังพล การข่าว หรือการส่งกำลังบำรุง เพื่อให้ได้ข้อมูลถูกต้องแม่นยำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดั่งนักยุทธศาสตร์จีน ชุนวู กล่าวไว้ว่า “รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้ง ชนะร้อยครั้ง” รวมทั้งเพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประมาณการงานเสนาธิการในสาขาต่างๆ มาใช้ประกอบการวางแผนทางทหาร

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาให้เข้าใจหลักการและขั้นตอนในการดำเนินการ และประมาณการกำลังพล ประมาณการข่าวกรอง ประมาณการการส่งกำลังบำรุง ประมาณการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ประมาณการกิจการพลเรือน และการเตรียมสนามรบด้านการข่าว

๓. คำแนะนำ

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึง หลักการคิด การวางแผนของฝ่ายเสนาธิการระดับกองทัพบก โดยเฉพาะยามสงคราม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้านฝ่ายอำนวยการต่อไป โดยมีชุดวิชาที่จะต้องศึกษาในหัวข้อวิชาหลัก คือ การประมาณการของฝ่ายอำนวยการด้านต่างๆ และการเตรียมสนามรบด้านการข่าว ทั้งนี้การปฏิบัติของนายทหารนักเรียน มีดังนี้

- ๓.๑ อ่านตำราที่แจกก่อนการบรรยายของอาจารย์ และศึกษาด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ อภิปรายเป็นคณะ ค้นคว้า และแก้ปัญหาเป็นคณะ
- ๓.๔ นำเสนอเอกสารตามรูปแบบที่กำหนด

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชา งานเสนาธิการกิจการวางแผนทางทหาร ใช้ระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น ๕๑ ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชา ประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๓๑๐๒๐๓๐๑๐๑

การประมาณการของฝ่ายอำนวยการด้านต่างๆ

๓๑๐๒๐๓๐๑๐๒

การเตรียมสนามรบด้านการข่าว

๓๑๐๒๐๓๐๑๐๑

๑. ความสำคัญ

หน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการในยามสงครามจะต้องรวบรวมข้อมูลข่าวสารทั้งฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึก วิเคราะห์ ประเมินค่า เสนอแนะผู้บังคับบัญชาเพื่อการตัดสินใจ สั่งการ ซึ่งฝ่ายอำนาจการหรือฝ่ายเสนาธิการ ตามสาขาต่างๆ จะต้องทำการประมาณการตามสาขาต่างๆ ที่ตนรับผิดชอบ เพื่อให้ประกอบในกระบวนการวางแผนทางทหารดังนี้

๑.๑ ประมาณการกำลังพล เป็นหน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการด้านกำลังพลที่จะต้องให้การเสนอแนะ ข้อตกลงใจด้านกำลังพลต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งการกำลังพลจะต้องดำเนินการ ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม โดยเฉพาะในด้านกิจการทหาร ความพร้อมรบทางทหารถือว่าองค์ประกอบทางด้านกำลังพลจะต้องพร้อมด้วย ดังนั้นการรักษาระดับกำลังพลให้พร้อมใช้และมีประสิทธิภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญ

๑.๒ การประมาณการข่าวกรอง เป็นหน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการด้านการข่าวที่จะต้องนำเสนอหนทาง ปฏิบัติของข้าศึกเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติฝ่ายเรา ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับข้าศึกและพื้นที่ ปฏิบัติการอันรวมถึงปัจจัยแห่งความเข้มแข็ง และอ่อนแอของข้าศึก ตลอดจนขีดความสามารถและความ เสี่ยงเปรียบของข้าศึก เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการวางแผนทางทหาร นอกจากนั้นหน่วยงานข่าวกรองในระดับ ต่าง ๆ ยังนำเอาความรู้ดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นข่าวกรองในรูปต่างๆ กระจายไปยังหน่วยกำลัง เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในการวางแผน และการปฏิบัติการทางทหารของหน่วยกำลังเหล่านั้นด้วย การประมาณการข่าวกรอง ที่ถูกต้อง แม่นยำ จะทำให้มั่นใจได้ว่า หนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่เลือกเป็นหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด

๑.๓ การประมาณการส่งกำลังบำรุง เป็นหน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการด้านการส่งกำลังบำรุงที่จะต้องให้ ข้อเสนอแนะแนวทางการสนับสนุนสรรพสิ่งทั้งปวงที่ต้องการในการสงคราม (Means of War) อันได้แก่ คน พัสตุ สิ่งอำนวยความสะดวก และการบริการต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานทางทหาร และเป็น การปฏิบัติการที่ตัดสินใจผลแพ้ชนะในสงคราม

๑.๔ การประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นหน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการด้านการสื่อสารและ อิเล็กทรอนิกส์ที่จะต้องให้ข้อเสนอแนะด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้การควบคุมบังคับบัญชาใน ระหว่างการอำนาจการยุทธ์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง บรรลุภารกิจของหน่วย การสื่อสารมีความสำคัญยิ่งในกิจการทหาร ผู้บังคับบัญชาและนายทหารเสนาธิการจำเป็นต้องจัดให้มีและใช้ระบบสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรู้จักใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการบังคับบัญชาหน่วย

๑.๕ การประมาณการกิจการพลเรือน เป็นหน้าที่ของฝ่ายเสนาธิการด้านกิจการพลเรือนที่จะต้องให้ ข้อเสนอแนะ แนวทางการปฏิบัติการจิตวิทยา สงครามข้อมูลข่าวสาร เพื่อสนับสนุนหนทางปฏิบัติฝ่ายเรา ที่ผู้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ในอดีตสงครามเวียดนามได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการโฆษณาชวนเชื่อต่อประชาชน ทำให้สหรัฐฯ ต้องถอนทหารออกจากประเทศเวียดนามในที่สุด ดังนั้นบทเรียนการทำ สงครามในอดีตไม่อาจมองข้ามการดำเนินการด้านกิจการพลเรือนได้

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้เข้าใจ การประมาณ การวางแผนกำลังพล และการจัดทำแผนวงกำลังพลประกอบแผนยุทธการ หรือการประมาณการกำลังพลในการทำสงคราม

๒.๒ เพื่อให้เข้าใจ หลักการ การจัดทำแผน การรวบรวมข่าวกรอง รวมถึงลำดับขั้นตอนของการประมาณการข่าวกรอง การประมาณการต่อต้านการข่าวกรอง และการประมาณการข่าวกรองต่อเนื่อง

๒.๓ เพื่อให้เข้าใจ หลักการ/วิธีการและขั้นตอนในการประมาณการ และการวางแผนในการส่งกำลังบำรุงในการทำสงคราม

๒.๔ เพื่อให้เข้าใจ หลักการ/วิธีการและขั้นตอนในการจัดทำประมาณการ และการวางแผนในการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ในการปฏิบัติการทางทหาร

๒.๕ เพื่อให้เข้าใจ หลักการ/วิธีการและขั้นตอนในการจัดทำประมาณการ และการวางแผน การใช้การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหาร

๓. สารสังเขปการศึกษา

๓.๑ **การประมาณการกำลังพล** คือ การพิจารณาสถานการณ์ทางกำลังพลของฝ่ายเราที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จภารกิจต่อหนทางปฏิบัติของเราเอง แนวทางในการจัดทำประมาณการกำลังพลได้จากนโยบายผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ คำแนะนำขั้นต้นในการวางแผนของผู้บังคับบัญชา สถานการณ์ข่าวกรอง ยุทธการ สื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ กิจการพลเรือนและอื่นๆ คำสั่ง ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการกำลังพล ทั้งนี้ข้อยุติและข้อเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชาจะแสดงถึงขีดความสามารถทางกำลังพลต่อภารกิจที่ได้รับมอบ หนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในด้านกำลังพล ข้อเสียด้านกำลังพลต่อหนทางปฏิบัติ และข้อจำกัดด้านกำลังพลที่สำคัญ โดยในการจัดทำประมาณการกำลังพล นายทหารกำลังพลจะต้องปรึกษากับนายทหารฝ่ายอำนวยการอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้มั่นใจว่าได้พิจารณาปัจจัยทั้งหมดที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์แล้ว

ขั้นตอนในการประมาณการกำลังพล ประกอบด้วย

ขั้นการประชุมวางแผน ได้แก่การวิเคราะห์ภารกิจ สรุปสถานการณ์ฝ่ายเรา ฝ่ายข้าศึก ลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ การส่งกำลังบำรุง การบังคับบัญชา การสื่อสาร การประเมินค่าปัจจัยเข้มแข็งและอ่อนแอ การประเมินขีดความสามารถข้าศึกในขั้นต้น หนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่ฝ่ายยุทธการเสนอ โดยให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านกำลังพลเป็นหลัก

ขั้นวิเคราะห์ นายทหารกำลังพลจัดทำประมาณการกำลังพลโดย การนำนโยบายของผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ ภารกิจ คำแนะนำขั้นต้นในการวางแผน สถานการณ์ของฝ่ายอำนวยการด้านต่างๆที่มีผลกระทบต่อกำลังพล คำสั่งระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่มาวิเคราะห์ เพื่อหาหนทางปฏิบัติของเราเองว่ามีปัญหากำลังพลอย่างไร มาตรการในการแก้ปัญหาและข้อจำกัดเป็นอย่างไร

ขั้นประมาณการ เป็นขั้นตอนต่อจากการวิเคราะห์ โดยนำเอาหนทางปฏิบัติของเราเอง มาประเมินค่า หาข้อดี ข้อเสีย ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความยอมรับปฏิบัติได้ ทางด้าน

กำลังพล เพื่อหาหนทางปฏิบัติได้เป็นหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด พร้อมทั้งรายละเอียดอื่นๆ เพื่อเสนอผู้บังคับบัญชา ตกลงใจ

ขั้นการตกลงใจของผู้บังคับบัญชา เป็นขั้นตอนที่ผู้บังคับบัญชาตกลงใจว่าจะเลือกหนทางปฏิบัติใด โดยอาศัยการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชาเป็นหลัก

๓.๒ การประมาณการข่าวกรอง เป็นกระบวนการสนับสนุนข้อมูลด้านข่าวกรองที่จำเป็นแก่ผู้บังคับบัญชา ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา การวางแผนดำเนินกลยุทธ์ รวมทั้งการวางแผนดำเนินการด้านการข่าวเองด้วย โดยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้

ทบทวนสถานการณ์ คือ การประมาณการโดยรวม ตั้งแต่อดีตมาจนถึงเวลาที่กำลังจัดทำ ประมาณการข่าวกรองนั้นๆ โดยอาศัยข้อมูลจากคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในการกำหนดภารกิจ และจุดมุ่งหมาย ข่าวศึก วิเคราะห์ปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อขีดความสามารถข่าวศึก ได้แก่ ลักษณะของพื้นที่ ปฏิบัติการ สถานการณ์ทางทหารของข้าศึก สถานการณ์สงครามนอกแบบและจิตวิทยาของข้าศึก

ลำดับขีดความสามารถข่าวศึก คือ วิเคราะห์แต่ละขีดความสามารถข่าวศึกที่จะนำมาปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุภารกิจ โดยการนำปัจจัยเกื้อกูล ปัจจัยขัดขวางต่างๆ มากำหนดความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ ที่ข้าศึก จะปฏิบัติในแต่ละขีดความสามารถ การเขียนขีดความสามารถข่าวศึก เป็นการนำเอาผลการวิเคราะห์ข้างต้น มาพิจารณาหาขีดความสามารถข่าวศึก โดยเขียนในรูป DRAW-D ป้องกัน รวมกำลัง โจมตี ถอย หน่วงเวลา

๓.๓ การประมาณการส่งกำลังบำรุง เป็นกระบวนการที่ต้องทำความเข้าใจกับการทำการประมาณ สถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอยู่ในทุกระดับของการวางแผนทางทหาร (ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และ ยุทธวิธี) โดยฝ่ายเสนาธิการด้านส่งกำลังบำรุง (J4, G4, N4) มีหน้าที่ในการจัดทำ ทั้งนี้การประมาณการส่งกำลังบำรุง มีความมุ่งหมายเพื่อ จัดหาข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการประเมินค่าปัจจัยต่างๆ ในแง่มุมด้านการส่งกำลังบำรุง ที่จำเป็นต่อการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา เพื่อสนับสนุนข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชา ขั้นตอน การประมาณการส่งกำลังบำรุงประกอบด้วยขั้นตอนหลักคือ

การวิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับ สรุปสถานการณ์ ฝ่ายเรา ฝ่ายข้าศึก ลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ การส่งกำลังบำรุง การบังคับบัญชา การสื่อสาร การประเมินค่า ปัจจัยเข้มแข็งและอ่อนแอ โดยเน้นเฉพาะปัจจัยสำคัญๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมด้านการส่งกำลังบำรุง

การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติของฝ่ายเราด้านการส่งกำลังบำรุง โดยการนำหนทางปฏิบัติฝ่ายเรา ที่ฝ่ายยุทธการพิจารณาแล้วมาทำการวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยต่างๆ ด้านส่งกำลังบำรุง แล้วนำมาเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าหนทางปฏิบัติใดของฝ่ายเรา สามารถดำเนินการส่งกำลังบำรุงได้ดีที่สุด

การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยสภาวะแวดล้อมและข้อจำกัด ที่มีผลต่อการ ส่งกำลังบำรุง ซึ่งผลการวิเคราะห์จะนำสู่ขีดความสามารถในด้านต่างๆ ของการส่งกำลังบำรุง ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญอยู่ที่การวิเคราะห์ในหลักการพื้นฐานการส่งกำลังบำรุง ที่จะตัดสินขีดความสามารถในการส่งกำลัง บำรุง ที่ต้องการในเทอมของ 4Ds': Destination, Distance, Demand and Duration สำหรับสาขาการส่ง กำลังบำรุงต่างๆ

๓.๔ การประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกระบวนการที่ต้องทำควบคู่ไปกับการทำการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอยู่ในทุกระดับของการวางแผนทางทหาร (ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี) โดยฝ่ายเสนาธิการด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ (J6, G6, N6) มีหน้าที่ในการจัดทำ ทั้งนี้ การประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์มีความมุ่งหมายเพื่อ จัดหาข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการประเมินค่าปัจจัยต่างๆ ในแง่มุมมองด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ที่จำเป็นต่อการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา เพื่อสนับสนุนข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชา ขั้นตอนการประมาณการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ขั้นตอนหลักคือ

การวิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับ สรุปลักษณะการณ์ฝ่ายเรา ฝ่ายข้าศึก ลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ การส่งกำลังบำรุง การบังคับบัญชา การสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านการสื่อสาร การประเมินค่าปัจจัยเข้มแข็งและอ่อนแอ โดยเน้นเฉพาะปัจจัยสำคัญๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติของฝ่ายเราด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ โดยการนำหนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่ฝ่ายยุทธการพิจารณาแล้ว มาทำการวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยต่างๆ ด้านการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ แล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นว่าหนทางปฏิบัติใดของฝ่ายเรา ที่ฝ่ายสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์สามารถสนับสนุนได้ดีที่สุด

๓.๕ การประมาณการกิจการพลเรือน เป็นกระบวนการที่ต้องทำควบคู่ไปกับการทำการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอยู่ในทุกระดับของการวางแผนทางทหาร (ยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี) โดยฝ่ายเสนาธิการด้านการกิจการพลเรือนมีหน้าที่ในการจัดทำ ทั้งนี้การประมาณการกิจการพลเรือนมีความมุ่งหมายเพื่อจัดหาข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการประเมินค่าปัจจัยต่างๆ ในแง่มุมมองด้านกิจการพลเรือน เพื่อสนับสนุนข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชา ขั้นตอนการประมาณการพลเรือนประกอบด้วยขั้นตอนหลักคือ

การวิเคราะห์ภารกิจ เป็นการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจในภารกิจที่ได้รับ สรุปลักษณะการณ์ฝ่ายเรา ฝ่ายข้าศึก ลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ ปัจจัยการเมือง การทูต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรศาสตร์ การประเมินค่าปัจจัยเข้มแข็งและอ่อนแอ โดยเน้นเฉพาะปัจจัยสำคัญๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมด้านกิจการพลเรือน

การวิเคราะห์หนทางปฏิบัติของฝ่ายเราด้านกิจการพลเรือน โดยการนำหนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่ฝ่ายยุทธการพิจารณาแล้วมาทำการวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยต่างๆด้านกิจการพลเรือน แล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นว่าหนทางปฏิบัติใดของฝ่ายเรา ที่ฝ่ายกิจการพลเรือนสามารถสนับสนุนได้ดีที่สุด

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย	๖	ชั่วโมง
อภิปรายเป็นคณะ	๖	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย	๓๐	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ อธิบายการประมาณการกำลังพลมีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรต่อการวางแผนทางทหาร

คำถามที่ ๒ อธิบายความสัมพันธ์ของการประมาณการกำลังพล กับการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา

คำถามที่ ๓ อธิบายขั้นตอน และความสำคัญของแต่ละขั้นตอนของการประมาณการข่าวกรอง

คำถามที่ ๔ อธิบายความสัมพันธ์ในขั้นตอนการประมาณการข่าวกรองกับขั้นตอนการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา

คำถามที่ ๕ การประมาณการส่งกำลังบำรุงทางเรือมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรต่อการวางแผนทางทหาร

คำถามที่ ๖ การวางแผนการส่งกำลังบำรุง การวางแผนของผู้บังคับบัญชา และการวางแผนของฝ่ายเสนาธิการสายงานอื่นๆ และการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

คำถามที่ ๗ การประมาณสถานการณ์สื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์มีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

คำถามที่ ๘ ปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือนคืออะไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ หลักนิยมการยุทธร่วม บก.ทหารสูงสุด พ.ศ.๒๕๔๒

๖.๒ เสนาธิการกิจการกำลังพล ของ น.อ.โกวิท วัฒนธรรม

๖.๓ ประมาณการข่าวกรอง, ๒๕๓๔ ของ น.อ.อำนาจ สุโขบาล

๖.๔ ประมาณการต่อต้านข่าวกรอง ของ น.อ.สุธน หิญาธิระนันท์

๖.๕ หลักนิยมด้านการส่งกำลังบำรุง อทร.๔๐๐๑

๖.๖ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านการส่งกำลังบำรุง ทร.

๖.๗ หลักนิยมกองทัพไทย ด้านการสื่อสารร่วม พ.ศ.๒๕๔๒

๖.๘ หลักนิยมการสื่อสารของ ทร. อทร. ๕๑๐๒

๖.๙ ประมาณการสื่อสาร - อิเล็กทรอนิกส์ ของ น.อ.บรรยง นิตามณีพงษ์

๖.๑๐ การดำเนินการด้านกิจการพลเรือนและการดำเนินการด้านปฏิบัติการจิตวิทยา ของ น.อ.สนธยา

น้อยฉายา

๖.๑๑ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๑. ความสำคัญ

การเตรียมสนามรบด้านการข่าว เป็นกรรมวิธีในการวิเคราะห์ภัยคุกคามและองค์ประกอบสภาพแวดล้อมของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เฉพาะบริเวณอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการทำประมาณการของฝ่ายอำนวยการ และการดำเนินกรรมวิธีแสวงหาข้อตกลงใจของผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการ กรรมวิธีการเตรียมสนามรบด้านการข่าว เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจกำลังรบให้เกิดประโยชน์ ณ จุดสำคัญของการรบได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา ด้วยการกำหนดหนทางปฏิบัติที่ฝ่ายตรงข้ามน่าจะนำมาใช้ และอธิบายถึงสภาพแวดล้อมที่หน่วยของเรากำลังจะเข้าปฏิบัติการ รวมทั้งชี้ให้เห็นผลกระทบของสภาพแวดล้อมนั้นที่มีต่อหน่วยของเรา

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้รู้และเข้าใจหลักการทั่วไป ความรู้เบื้องต้นในการเตรียมสนามรบด้านการข่าว ขั้นตอนการเตรียมสนามรบด้านการข่าว

๒.๒ เพื่อให้รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ในขั้นตอนการเตรียมสนามรบด้านการข่าวกับการประมาณการข่าวกรอง และขั้นตอนในการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา

๓. สารสังเขปการศึกษา

การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวหมายถึง กรรมวิธีในการวิเคราะห์ภัยคุกคาม และองค์ประกอบสภาพแวดล้อมของพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เฉพาะบริเวณอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวเป็นสิ่งที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำประมาณการของฝ่ายอำนวยการต่างๆ และการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจกำลังรบให้เกิดประโยชน์ ณ จุดสำคัญของการรบได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา

การจัดทำ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว เป็นกรรมวิธีที่ต่อเนื่องมีองค์ประกอบ ๔ ขั้นตอนคือการกำหนดสภาพสนามรบ การอธิบายผลกระทบที่เกิดจากสภาพสนามรบ การประเมินค่าภัยคุกคาม การกำหนดหนทางปฏิบัติของข้าศึก ทั้งนี้การจัดทำ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว เป็นกรรมวิธีที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดย ฝอ.๒ จะต้องเริ่มจัดทำ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว ก่อนที่หน่วยอื่นจะเริ่มวางแผน และในระหว่างการวางแผนเพื่อการปฏิบัติการ นอกจากนี้ ฝอ.๒ ยังจะต้องจัดทำต่อไปในขณะที่หน่วยเข้าปฏิบัติการ ทั้งนี้องค์ประกอบทุกส่วนในการจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าวนั้น จะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มั่นใจว่า ผลที่ได้จากการจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว มีความสมบูรณ์มากที่สุด และข้อมูลสนามรบที่ได้จัดทำขึ้นนั้น สามารถนำมาสนับสนุนการตกลงใจของผู้บังคับบัญชา และเป็นกำหนดทิศทางให้แก่ระบบงานข่าวกรองที่สนับสนุนภารกิจของหน่วย

ขั้นตอนที่ ๑ การกำหนดสภาพสนามรบ ในการจัดทำ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว ผอ.๒ จะต้องปฏิบัติดังนี้

กำหนดลักษณะเฉพาะของสนามรบที่จะมีผลกระทบต่อปฏิบัติการ เพื่อประเมินค่าผลกระทบที่มีต่อการปฏิบัติการทั้งกำลังฝ่ายเราและฝ่ายข้าศึกในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะลมฟ้าอากาศ ระบบสาธารณสุขภาคเพื่อการส่งกำลังบำรุง โดยทั่วไปจะให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวในพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยมากกว่าส่วนอื่นๆ ในพื้นที่สนใจ

กำหนดแนวขอบเขตของพื้นที่สนใจ โดยมุ่งพิจารณาเป็นพิเศษไปที่ผลจากการรวบรวมและวิเคราะห์งานข่าวกรองต่อพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ที่หน่วยจะเข้าไปปฏิบัติการกิจ การกำหนดขอบเขตพื้นที่สนใจ เพื่อให้ภารกิจของหน่วยมีความสมบูรณ์และรวมไปถึงที่ตั้งและสภาพรวมของลักษณะพื้นที่สนามรบ ซึ่งมีผลกระทบต่อปฏิบัติการ

กำหนดข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเพิ่มเติมจากข่าวกรอง ที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันโดยมุ่งให้ความสนใจต่อสิ่งที่เป็นผลมาจากการรวบรวมข่าวสารในขั้นตอนเบื้องต้น โดยเฉพาะการกำหนดลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมในสนามรบจะเป็นเครื่องช่วยในการกำหนดจุดอัปเดตของงานข่าวกรองในปัจจุบัน และความ ต้องการข่าวสารเฉพาะเจาะจง ซึ่งจำเป็นต้องหามาเพิ่มเติมให้ชัดเจนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ ๒ การอธิบายผลกระทบที่เกิดจากสภาพสนามรบ ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินค่าผลกระทบที่เกิดจากสภาพสนามรบซึ่งต้องพิจารณาในด้านที่เกื้อกูลและขัดขวาง ผอ.๒ จะต้องกำหนดขอบเขตและโอกาสที่สภาพแวดล้อมจะอำนวยผลต่อการปฏิบัติ ตรวจสอบลักษณะภูมิประเทศ และลมฟ้าอากาศรวมทั้ง แจกแจงรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ สาธารณูปโภค ปัจจัยทางการเมือง สื่อมวลชน ประชาชนในท้องถิ่น และข้อมูลประชากรศาสตร์ที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการของกำลังฝ่ายเรา และข้าศึก ในการประเมินค่า นี้จะให้ความสนใจไปที่ขีดความสามารถโดยทั่วไปของกำลังแต่ละส่วน รวมทั้งหนทางปฏิบัติที่จะพัฒนาในขั้นตอนท้ายของการทำการจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว โดยผลที่ได้จากการดำเนินการในขั้นตอนนี้คือ แผ่นบริวารแสดงสถานภาพประชากร แผ่นบริวารอธิบายความต้องการทางทหาร และผลกระทบจากสภาพภูมิประเทศ และตารางวิเคราะห์สภาพลมฟ้าอากาศ

ขั้นตอนที่ ๓ การประเมินค่าภัยคุกคาม ในขั้นนี้ ผอ.๒ จะพิจารณาร่วมกับเจ้าหน้าที่แผนกข่าวกรอง โดยจะวิเคราะห์ข่าวกรองของหน่วยต่างๆ เพื่อพิจารณาถึงวิธีการที่ข้าศึกมีการจัดหน่วยกำลังในรูปแบบปกติ และจะนำมาใช้ในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ และเมื่อเผชิญหน้ากับกำลังฝ่ายข้าศึกที่พิสูจน์ทราบแล้ว ผอ.๒ จะใช้ฐานข้อมูลที่แล้วนำมาเป็นภาพจำลองการปฏิบัติการของข้าศึก และเมื่อการปฏิบัติการของข้าศึกเริ่มขึ้นก็จะปรากฏข้อมูลรายละเอียด ทั้งนี้ในการประเมินค่าของ ผอ.๒ นั้น จะเป็นไปในลักษณะการวาดภาพจำลองการปฏิบัติการของข้าศึก รวมทั้งแผ่นหลักนิยม (Doctrine Template Overlay) ซึ่งจะบรรยายสรุปการปฏิบัติการของข้าศึกโดยที่มีได้นำเอาปัจจัยผลกระทบที่เกิดจากสภาพสนามรบมาพิจารณาด้วย ภาพจำลองจะเป็นในลักษณะเชิงเส้นแสดงทิศทางการเคลื่อนที่ของกำลังฝ่ายข้าศึก

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดภาพหนทางปฏิบัติของฝ่ายข้าศึก ในขั้นตอนนี้เป็นการแสดงผลจากขั้นตอนที่แล้ว เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญที่แสดงให้เห็นว่า ฝ่ายข้าศึกมีที่ท่าว่าจะปฏิบัติการในรูปแบบใด และภายใต้

ลักษณะสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในลักษณะนั้นส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการของข้าศึกอย่างไร อะไรคือวัตถุประสงค์ (เป้าหมาย) ข้าศึก และหนทางปฏิบัติที่ข้าศึกจะนำมาใช้ในขั้นตอนที่ ๔ นี้ ฝอ.๒ จะพัฒนารูปแบบหนทางปฏิบัติของข้าศึกเพื่อแสดงให้เห็นภาพของหนทางปฏิบัติของข้าศึกที่จะนำมาใช้มากที่สุด

ภาพหนทางปฏิบัติของฝ่ายข้าศึกที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนนี้จะเป็นผลผลิตที่ช่วยให้ฝ่ายอำนวยการอื่น ๆ มองเห็นภาพข้าศึก เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินกรรมวิธีแสวงหาข้อตกลงใจ และกำหนดเป้าหมาย ฝอ.๒ จะไม่สามารถกำหนดภาพการปฏิบัติของข้าศึกได้เลยหากปราศจากการวิเคราะห์ภารกิจของฝ่ายเราโดยละเอียดตลอดห้วงเวลาการปฏิบัติ กำหนดขอบเขตพื้นที่ปฏิบัติการ พื้นที่สนใจ ตลอดจนลักษณะสภาพแวดล้อมของสนามรบที่ส่งผลกระทบต่อภารกิจ นอกจากนี้จะต้องกำหนดให้ได้ว่าสภาพแวดล้อมที่เกิดจากสนามรบนั้นเป็นโอกาสหรือข้อจำกัดต่อการใช้กำลังของทั้งสองฝ่ายอย่างไร รวมทั้งจะต้องพิจารณาในรายละเอียดว่า ข้าศึกมีขีดความสามารถอะไร และถ้าหากไม่มีข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมของสนามรบแล้วในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ข้าศึกน่าจะปฏิบัติอะไร

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

แบ่งกลุ่มอภิปราย ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ อธิบายความหมาย คำจำกัด และองค์ประกอบต่างๆ ของการจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว

คำถามที่ ๒ อธิบาย มิติต่างๆ ของการเตรียมสนามรบด้านการข่าว โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ

คำถามที่ ๓ อธิบาย ขั้นตอนกรรมวิธีเตรียมสนามรบด้านการข่าว

คำถามที่ ๔ อธิบาย ความแตกต่างและความสัมพันธ์ ระหว่างการเตรียมสนามรบด้านการข่าว กับการประมาณการข่าวกรอง

คำถามที่ ๕ อธิบาย ขั้นตอนการเตรียมสนามรบด้านการข่าวในการสนับสนุนการวางแผนทางทหาร โดยเฉพาะในการนำข้อมูลที่ได้จากกระบวนการเตรียมสนามรบด้านการข่าวไปใช้ในการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว กรมข่าวทหารบก พ.ศ.๒๕๔๓

๖.๒ Joint Tactics, Techniques, and Procedures for Joint Intelligence Preparation of the Battlefield US JP 2-01.3

๖.๓ Commander's Estimate of the Situation CES NWC 4111G

๖.๔ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ Naval Doctrine Publication, Naval Intelligence, NDP 2
- ๗.๒ Doctrine for Intelligence Support to Joint Operation US JP 2-0
- ๗.๓ Joint Intelligence Support to Military Operation US JP 2-01
- ๗.๔ Intelligence Support to Joint Operation UK JWP 2-00

ชุดวิชา การวางแผนทางทหาร
(๘๔ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

ชุดวิชาการวางแผนทางทหารนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญของหมวดวิชานี้เพราะ เป็นการรวมเอาความรู้ทั้งหมดที่ได้ศึกษามาใช้ในการวางแผนทางทหาร การวางแผนทางทหารนั้น เปรียบเสมือนการแก้ไขปัญหาทางทหาร ซึ่งมีอยู่ในหน่วยทุกระดับของกองทัพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บังคับหน่วยทุกระดับต้องมีส่วนผูกพันอยู่กับกิจ หรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยเหนือ ตลอดจนการดำเนินการให้บรรลุภารกิจ และวัตถุประสงค์ที่หน่วยเหนือต้องการ รวมทั้งยังมีความจำเป็นต้องบริหารทรัพยากรของหน่วยให้มีประสิทธิผลด้วย จึงมีความจำเป็นที่นายทหารนักเรียนต้องเรียนรู้กรรมวิธีทางตรรกวิทยาในการแก้ไขปัญหาทางทหารเพื่อให้สามารถตกลงใจได้อย่างสมเหตุสมผล

๒. ความมุ่งหมาย

วิชานี้มีความมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของนายทหารนักเรียนในการนำเอากรรมวิธีการวางแผนทางทหารไปใช้ในการแก้ปัญหาด้านยุทธการ เนื่องจากในหน่วยทหารทุกระดับ ผู้บังคับหน่วยต้องมีส่วนผูกพันกับกิจหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยเหนือ ตลอดจนการดำเนินการให้บรรลุภารกิจ และวัตถุประสงค์ที่หน่วยเหนือต้องการ ผู้บังคับหน่วยที่มีระดับสูงขึ้นก็ย่อมจะมีความรับผิดชอบสูงขึ้น และต้องเผชิญกับปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้นด้วย การเรียนรู้กรรมวิธีทางตรรกวิทยาในการแก้ไขปัญหาทางทหาร เพื่อให้สามารถตกลงใจได้อย่างสมเหตุสมผลจึงเป็นสิ่งจำเป็น และเมื่อได้ศึกษาในวิชานี้โดยตลอดแล้ว นายทหารนักเรียนต้องสามารถที่จะ

- ๒.๑ อภิปรายในรายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ในกรรมวิธีการวางแผนทางทหารได้อย่างถูกต้อง
- ๒.๒ จัดทำประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชาได้
- ๒.๓ จัดทำแผนหรือคำสั่งยุทธการรวมทั้งผนวกต่างๆ ประกอบแผนหรือคำสั่งได้
- ๒.๔ อภิปรายในเรื่องของเกณฑ์การพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการปฏิบัติตามแผนได้
- ๒.๕ นำเอากรรมวิธีการวางแผนทางทหารไปใช้ในการแก้ปัญหาทางทหาร ที่อาจมีขึ้นแก่หน่วยในระดับกองทัพเรือ ทหารเรือภาค และระดับกองเรือเฉพาะกิจได้

๓. คำแนะนำ

การศึกษาในชุดวิชานี้ ประกอบด้วย ๓ หัวข้อวิชา ได้แก่ วิชาหลักการวางแผนโดยทั่วไปและการวางแผนร่วม วิชาการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา และวิชาการพัฒนาแผน การจัดทำเอกสารสั่งการ และการกำกับดูแล โดยนายทหารนักเรียนจะดำเนินการศึกษาดังนี้

- ๓.๑ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
- ๓.๒ การฟังบรรยาย
- ๓.๓ การสัมมนาและประชุมอภิปรายเป็นคณะ
- ๓.๔ การแก้ปัญหาเป็นคณะและรายบุคคล
- ๓.๕ การบรรยายสรุป

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๘๔ ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็น ๓ หัวข้อวิชา คือ

- ๔.๑ หลักการวางแผนโดยทั่วไปและการวางแผนร่วม
 - ๔.๒ การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา
 - ๔.๓ การพัฒนาแผน การจัดทำเอกสารสั่งการและการกำกับดูแล
- โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา	หัวข้อวิชา
๓๑๐๒๐๓๐๒๐๑	หลักการวางแผนโดยทั่วไปและการวางแผนร่วม
๓๑๐๒๐๓๐๒๐๒	การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา
๓๑๐๒๐๓๐๒๐๓	การพัฒนาแผน การจัดทำเอกสารสั่งการ และการกำกับดูแล

๓๑๐๓๐๓๐๒๐๑

หัวข้อวิชา หลักการวางแผนโดยทั่วไปและการวางแผนร่วม (Principle of Military Planning and Joint Operation Planning)

๑. ความสำคัญ

การทำสงครามนั้นเป็นเรื่องสำคัญของความคงอยู่ของชาติ และเป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของผู้บังคับบัญชา ที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามภารกิจที่ได้รับด้วยดี ในการปฏิบัติการทางทหาร ผู้บังคับบัญชาจะมีความรับผิดชอบในการเคลื่อนย้าย การสนับสนุน การป้องกัน การประสาน และการควบคุมหน่วยกำลังในบังคับบัญชา ในการปฏิบัติภารกิจ โดยให้สิ้นเปลืองกำลังและแรงงานน้อยที่สุด ซึ่งการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้นั้น ขั้นตอนในการปฏิบัติเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญสูงสุดโดยเฉพาะขั้นตอนในการวางแผนทางทหาร นอกจากนี้ความสามารถในการอำนวยการยุทธ์นั้น ยังเป็นความสามารถของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ ซึ่งต้องอาศัยทั้งจากความสามารถในการหยั่งรู้ของผู้บังคับบัญชาเอง รวมไปถึงโครงสร้างการจัดและหน้าที่ให้กับฝ่ายอำนวยการในสาขาต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการอำนวยการยุทธ์ รวมทั้งวงรอบการปฏิบัติงานในฝ่ายอำนวยการ ในการอำนวยการยุทธ์ (Operation Cycle) อาทิ การจัดทำ Battle Rhythm การจัดแบ่งฝ่ายอำนวยการในลักษณะ Cell และ Centre เป็นต้น ทั้งนี้เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญที่ชาติตะวันตกได้พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการในการอำนวยการยุทธ์มาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหมายให้การอำนวยการยุทธ์ สามารถดำเนินไปได้โดยไม่หยุดชะงัก

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้เข้าใจถึง การแก้ปัญหาทางยุทธการ ขั้นตอนการแก้ปัญหา กรรมวิธีการแก้ปัญหาทางยุทธการ ตลอดจนขั้นตอนการวางแผนทางทหาร

๒.๒ เพื่อให้ทราบถึงหลักการวางแผน ระดับการควบคุมบังคับบัญชาสั่งการ การอำนวยการยุทธ์ งานและการบริหารจัดการในกองบัญชาการยุทธ์

๓. สารสังเขปการศึกษา

การวางแผนทางทหาร แบ่งออกเป็น ๒ แบบ คือ การวางแผนกำลังรบ/เตรียมกำลัง (Force Planning) และการวางแผนการยุทธ์ร่วม (Joint Operation Planning)

การวางแผนกำลังรบ (เตรียมกำลัง) คือ การเสริมสร้างและรักษาขีดความสามารถทางทหาร ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม และเหล่าทัพ

การวางแผนการยุทธ์ร่วม (ใช้กำลัง) คือ การวางแผนใช้กำลังรบซึ่งระบอบอยู่ในยุทธศาสตร์ทหารเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะต่างๆ ทางทหาร สำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น

การวางแผนการยุทธ์ร่วมในระดับยุทธการ (At the operational level) จะเป็นการเชื่อมโยงในการใช้กำลังรบต่างๆ ทางยุทธวิธี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์ ในการวางแผนในระดับยุทธการจะเป็นการนำเอายุทธศิลป์ (Operation Art) มาใช้ในการวางแผน การควบคุมการวางแผนกำลังของกำลังรบต่างๆ การ

เข้าสู่และการถอนตัวจากการรบ การจัดการในการรบ และการปฏิบัติการยุทธ์ที่สำคัญ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ ทางยุทธศาสตร์และยุทธการ

ขอบเขตการวางแผนการยุทธร่วม

การวางแผนการยุทธร่วม ครอบคลุมการวางแผนการปฏิบัติต่างๆ ได้แก่

การวางแผนระดมสรรพกำลัง (Mobilization Planning) เป็นการรวบรวมและการจัดการทรัพยากรของชาติ เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ของชาติในยามสงคราม และการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการดำเนินการต่อกำลังของกองทัพ โดยการรวบรวม การจัดการในเรื่อง การกำลังพล การส่งกำลัง และยุทธโศปกรณ์

การวางแผนการวางกำลัง (Deployment Planning) คือการวางแผนการเคลื่อนย้ายกำลังรบและทรัพยากร เพื่อความต่อเนื่องในการรบ จากตำบลเริ่มต้นไปยังพื้นที่ปฏิบัติการ เพื่อการปฏิบัติการร่วม

การวางแผนการใช้กำลัง (Employment Planning) คือการใช้กำลังรบต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางทหาร

การวางแผนการดำรงความต่อเนื่องในการรบ (Sustainment Planning) เป็นการวางแผนการใช้และดำรงไว้ซึ่งระดับของกำลังพล ยุทธโศปกรณ์ และความสิ้นเปลืองต่างๆ ที่ต้องการตามแผนการรบ ตามประมาณการในห้วงเวลา และที่ระดับความต้องการของความรุนแรง

การวางแผนการวางกำลังใหม่/การถอนตัวจากการรบ (Redeployment Planning) คือการวางแผนการสับเปลี่ยนหน่วยต่างๆ กำลังพล หรือสิ่งอุปกรณ์ จากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่หนึ่ง การวางแผนดังกล่าวยังรวมถึงการพิจารณาในเรื่องการระดมพลที่เป็นกองหนุนด้วย

การวางแผนสำหรับการยุทธร่วม จะดำเนินการต่อเนื่องกันไปในการปฏิบัติการทางทหาร การวางแผนการยุทธร่วม เป็นกระบวนการที่สนธินโยบายต่างๆ และระเบียบปฏิบัติในระหว่างการสงครามและการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช้สงคราม ซึ่งเป็นการสั่งการ การประสานงานในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

การวางแผนประณีตคือกระบวนการวางแผนเมื่อมีเวลาเพียงพอที่ผู้บัญชาการ ฝ่ายเสนาธิการ และคณะกรรมการการวางแผนและปฏิบัติการร่วมมีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างเต็มที่ การพัฒนาแผน การประสานแผนระหว่างผู้บัญชาการหน่วยที่ให้การสนับสนุน องค์กรต่างๆ วงรอบการวางแผนใช้เวลาประมาณ ๒ ปี ผลลัพธ์ของการวางแผนประณีตคือ แผนยุทธการ แผนแนวความคิดในการยุทธ์ และแผนพันธกิจต่างๆ

การวางแผนในสถานการณ์วิกฤติ จะดำเนินต่อสถานการณ์วิกฤติ ซึ่งภัยคุกคามมีผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ และอาจต้องใช้การปฏิบัติการทางทหาร ขณะที่การวางแผนประณีตดำเนินการโดยมีสมมติฐานในอนาคตที่คาดการณ์ไว้ แต่การวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติจะต้องปฏิบัติต่อสถานการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นจริง ผลผลิตที่ได้คือ แผนการทัพและคำสั่งยุทธการ ทั้งกระบวนการวางแผนประณีตและการวางแผนเผชิญสถานการณ์วิกฤติมีแนวทางเหมือนกันดังนี้

- การรับและวิเคราะห์ภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ
- ทบทวนสถานการณ์เข้าศึกและเริ่มรวบรวมข่าวกรองที่จำเป็น
- พัฒนาและเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติต่างๆ

- เลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด
- พัฒนาแนวความคิดในการปฏิบัติการณ์ และขอความเห็นชอบ
- เตรียมแผนและจัดทำแผน

แผนยุทธการ (Operation Plan, OPLAN) คือแผนใด ๆ ซึ่งเป็นการสนธิแผนการปฏิบัติต่างๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อปฏิบัติการทางทหารซึ่งจัดทำโดยผู้บัญชาการรบ แผนยุทธการของผู้บัญชาการรบ จะเป็นแผนหลักซึ่งผู้บัญชาการรองต่างๆ จะทำแผนยุทธการของตนรองรับ แผนยุทธการหนึ่งสามารถใช้เป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาเป็นคำสั่งยุทธการ (OPORD) แผนยุทธการจะระบุถึงกำลังรบต่างๆ และสิ่งอุปกรณ์ที่ปวงที่ใช้ในการปฏิบัติการตามแนวความคิดทางยุทธศาสตร์ของผู้บัญชาการรบ และตารางการเคลื่อนย้ายทรัพยากรทั้งหลายในยุทธบริเวณ

แผนแนวความคิดในการยุทธ (CONPLAN) คือแผนยุทธการซึ่งอยู่ในแบบฟอร์มโดยย่อ ต้องพิจารณาขยายความหรือเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอีกเมื่อจะให้เป็นแผนยุทธการหรือคำสั่งยุทธการ

แผนพันธกิจต่างๆ (Functional Plans) คือ แผนปฏิบัติการทางทหารต่างๆ ในเวลาปกติหรือสภาวะแวดล้อมที่จำเป็น ซึ่งผู้บัญชาการรบต้องการให้ปฏิบัติเช่น การบรรเทาสาธารณภัย การคุ้มครองประชาชน

แผนการทัพ (Campaign Plan) คือแผนซึ่งแสดงลำดับการปฏิบัติการทางทหารที่มีมากกว่าหนึ่งการปฏิบัติการ มีความมุ่งหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางยุทธศาสตร์และยุทธการภายในเวลา และพื้นที่ที่กำหนด การวางแผนการทัพอาจเริ่มขึ้นระหว่างการวางแผนประณิตเมื่อปรากฏภัยคุกคามขึ้นจริงหรือเป็นนโยบายแห่งชาติ โดยพิจารณาถึงทรัพยากรที่มีอยู่ ปกติการวางแผนการทัพจะไม่สมบูรณ์จนกระทั่งหน่วยบัญชาการแห่งชาติเลือกหนทางปฏิบัติ

คำสั่งยุทธการ (Operation Order) คือคำสั่งนโยบายอันหนึ่งของผู้บัญชาการไปยังผู้บัญชาการรองต่างๆ เพื่อความมุ่งหมายให้เกิดผลต่อการประสานการปฏิบัติต่างๆ ในการปฏิบัติการณ์

หัวข้อการศึกษาในหัวข้อวิชานี้ ประกอบด้วย

โครงสร้างการจัดกำลัง

โครงสร้างของกำลังรบร่วมจะถูกกำหนดโดยแน่ชัด ตามปกติจะประกอบด้วย หน่วยบรรจุมอบหรือหน่วยขึ้นสมทบตั้งแต่สองเหล่าทัพขึ้นไป หลักสำคัญของการจัดกำลังรบร่วมเพื่อบรรลุภารกิจ โดยมีพื้นฐานจากแนวความคิดในการปฏิบัติของผู้บัญชาการรบร่วม สิ่งที่สำคัญคือเอกภาพในความพยายามด้วยการวางแผนอย่างรวมการ และแยกการปฏิบัติ หน่วยบัญชาการรองที่ขึ้นการบังคับบัญชากับกองกำลังรบร่วมคือ

กองกำลังเฉพาะกิจร่วม (Joint Task Force: JTF) เป็นกำลังรบร่วมชนิดหนึ่ง ถูกจัดตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม หรือผู้บัญชาการของกองบัญชาการรบ มีอำนาจควบคุมทางยุทธการต่อหน่วยที่ได้รับการแบ่งมอบ ปกติแล้วกิจของกองกำลังเฉพาะกิจร่วมจะเป็นการปฏิบัติในระดับยุทธการ การจัดกองกำลังเฉพาะกิจร่วม จะจัดตามภารกิจ สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ ชีตความสามารถที่มีอยู่ และการสนับสนุน

ส่วนกำลังเหล่าทัพ (Service Component) เป็นกำลังของเหล่าทัพต่างๆ ที่สนับสนุน เพื่อให้กำลังรวบรวม มีความพร้อมรบ การสั่งการโดยผ่านส่วนกำลังเหล่าทัพจะมีความคล่องตัวในเรื่องของสายการบังคับบัญชาที่มีความชัดเจน ผู้บัญชาการส่วนกำลังเหล่าทัพจะต้องให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บัญชาการร่วมในการใช้กำลังเหล่าทัพของตนที่เหมาะสม

ส่วนกำลังตามพันธกิจ (Functional Component) เป็นกำลังที่ผู้บัญชาการรวบรวมตั้งขึ้นเมื่อต้องการหน่วยที่มีขีดความสามารถและพันธกิจชนิดเดียวกันจากหลายเหล่าทัพเข้ามาปฏิบัติงานที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันอย่างใกล้ชิด และต้องการเอกภาพในการบังคับบัญชา เช่น กองกำลังปฏิบัติการพิเศษร่วม (Joint Force Special Operation Component)

ความสัมพันธ์ทางการบังคับบัญชาในการยุทธร่วม

การควบคุมทางยุทธการ (Operational Control: OPCON) เป็นการมอบหน่วยใดหน่วยหนึ่งให้อยู่ในความควบคุมของอีกหน่วยหนึ่ง เพื่อให้มีอำนาจสั่งการในการปฏิบัติการกิจต่างๆ ได้ หน่วยควบคุมทางยุทธการไม่มีความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ในเรื่องของการส่งกำลังบำรุง ชุรการ วินัย การจัดและการฝึกต่อหน่วยที่มาขึ้นการควบคุมทางยุทธการ

การควบคุมทางยุทธวิธี (Tactical Control: TACON) เป็นอำนาจการบังคับบัญชาต่อกำลังที่ได้รับ การแบ่งมอบหรือขึ้นสมทบหรือต่อขีดความสามารถทางทหาร หรือกองกำลังที่ร่วมปฏิบัติงานเฉพาะกิจ ซึ่งอำนาจดังกล่าวจะมีจำกัดเฉพาะและการสั่งการระยะใกล้ (Local Direction) การควบคุมการดำเนินกลยุทธ์ การเคลื่อนย้าย การดำเนินการยุทธวิธีที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุภารกิจ การควบคุมทางยุทธวิธีไม่รวมถึงอำนาจในการจัดการทางยุทธการและการสนับสนุนทางการส่งกำลังบำรุง ซึ่งผู้บังคับบัญชาหน่วยต้นสังกัดยังคงรับผิดชอบ

การสนับสนุนซึ่งกันและกัน (Mutual Support) ผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือเป็นผู้กำหนดความสัมพันธ์ทางการสนับสนุนระหว่างหน่วยในบังคับบัญชาหน่วยรองสองหน่วย เมื่อหน่วยใดหน่วยหนึ่งถูกกำหนดให้ช่วยเหลือ ป้องกัน ทำให้สำเร็จภารกิจโดยสมบูรณ์ หรือดำรงความต่อเนื่องให้กับอีกหน่วยหนึ่ง

การขึ้นสมทบ (Attach) เป็นการมอบหน่วยหรือกำลังพลให้กับหน่วยหนึ่งเป็นการชั่วคราว หน่วยรับการขึ้นสมทบจะควบคุมบังคับบัญชาหน่วยที่มาขึ้นสมทบเช่นเดียวกับหน่วยในอัตราของตน โดยรับผิดชอบในด้าน การส่งกำลังบำรุง ชุรการ การฝึก การยุทธ เว้นการเลื่อน ลด ปลด ย้าย

การบรรจุมอบ (Assign) เป็นการมอบหน่วยหรือกำลังพลให้ไปอยู่ในความควบคุมของอีกหน่วยหนึ่ง ซึ่งจะเป็นการชั่วคราวหรือถาวรก็ได้ หน่วยรับมอบจะควบคุมและดำเนินการต่อหน่วยหรือกำลังพลที่บรรจุมอบให้ เป็นไปตามพันธกิจหลัก

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๙ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ อธิบายขั้นตอนของกรรมวิธีในการวางแผนทางทหารตามตำราที่มีขึ้น พร้อมอธิบายและนายทหารนักเรียนคิดว่าเป็นกรรมวิธีที่ถูกต้องหรือไม่ มีข้อเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

คำถามที่ ๒ อธิบายโครงสร้างการจัดและฝ่ายอำนวยการ Joint Task Force รวมทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบ ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของ CJTF, Component Commander, Subordinate Commander, Combatant Commander

คำถามที่ ๓ อธิบายลักษณะต่างๆ ของการควบคุมและบังคับบัญชาเช่น Combatant Command: COCOM, Operational Control : OPCON, Operational Command: OPCOM, Tactical Control : TACON

คำถามที่ ๔ การจัดแบ่งฝ่ายอำนวยการร่วมประกอบด้วยฝ่ายอำนวยการในสาขาใดบ้าง และในแต่ละสาขามีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร (J1-J9)

คำถามที่ ๕ Battle Rhythm เป็นกลไกในการอำนวยการยุทธ์ในกองบัญชาการยุทธ์ร่วมอย่างไร และมีแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการวางแผนทางทหารอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ หลักนิยมกองทัพไทย ด้านการยุทธ์ร่วม พ.ศ.๒๕๕๒ บก.ทหารสูงสุด
- ๖.๒ อทร.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๕๖
- ๖.๓ กรรมวิธีในการแก้ไขปัญหาทางยุทธการและการวางแผนทางทหาร ของ น.อ.พัลลภ ตมิกานนท์
- ๖.๔ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ การวางแผนทางเรือ ของ น.อ.ไฉน สุวรรณกิตติ
- ๗.๒ การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ของ น.อ.นาวิน ชนเนตร
- ๗.๓ เอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแนะนำ
- ๗.๔ Joint Task Force Planning Guidance and Procedures US JP5-00.2
- ๗.๕ Naval Doctrine Publication Naval Planning US NDP5
- ๗.๖ Naval Warfare Publication, Naval Operation Planning NWP 5-01 (REV.A)
- ๗.๗ Commander's Estimate of the Situation CES NWC 4111G
- ๗.๘ The Joint And Combined Staff Officer's Manual 1st Edition February 1959

๓๑๐๓๐๓๐๒

หัวข้อวิชา การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา (Commander's Estimate of the Situation: CES)

๑. ความสำคัญ

การประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชาเป็นมูลฐานของการวางแผนปฏิบัติการทางทหาร การประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชามีความหมายอย่างกว้างๆ คือ เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีระบบ เพื่อหาหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เป็นขั้นของกรรมวิธีวางแผนซึ่งผู้บังคับบัญชาตรวจสอบองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมดของสถานการณ์ที่เผชิญหน้าอยู่ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ประเมินการต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้บังคับบัญชาก็ย่อมจะได้ข้อตกลงใจ และแนวความคิดทางยุทธการอย่างกว้าง ๆ เพื่อนำสู่ขั้นของกรรมวิธีวางแผนขั้นต่อไป

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้เข้าใจถึงหลักการและขั้นตอนในการประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาในชุดวิชายุทธศิลป์ (Operational Art) มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา

๒.๒ เพื่อให้เข้าใจการออกแบบสนามรบในระดับยุทธการ (Operational Design) และนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา และวางแผนทางทหาร

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การประเมินสถานการณ์ มีความมุ่งหมายเพื่อจัดทำลำดับขั้นตอนการกระทำตามหลักตรรกวิทยา สำหรับการวิเคราะห์แก้ปัญหาทางทหารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตกลงใจที่ละเอียดรอบครอบ เป็นสิ่งที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือผู้บังคับบัญชาไม่ให้มองข้ามสิ่งสำคัญใดๆ ไป ในขั้นตอนแรกของการประเมินสถานการณ์จะเป็นการวิเคราะห์ภารกิจ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่สุดของการประเมินสถานการณ์ เป็นถ้อยแถลงที่ประกอบด้วยกิจและความมุ่งหมาย ซึ่งได้รับมอบจากผู้มีอำนาจระดับสูงหรืออนุমান โดยผู้บังคับบัญชาเอง ภารกิจนี้ควรได้รับการตรวจสอบทบทวนโดยสม่ำเสมอตลอดกรรมวิธีการประเมินสถานการณ์ ภายหลังเสร็จสิ้นการวิเคราะห์ภารกิจแล้ว ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการจะพิจารณาสมภาวะแวดล้อมในพื้นที่ปฏิบัติการ ข้อกำหนดและข้อจำกัดอื่นๆ เพื่อแสวงหาปัจจัยที่เกื้อกูลและขัดข้อง จุดแข็งและจุดอ่อนทั้งฝ่ายเราและข้าศึก รวมทั้งการวิเคราะห์จุดศูนย์ดุลย์ ทั้งนี้ภายหลังจากการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวแล้ว ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการจะจัดตั้งหลักเกณฑ์ในการกำหนดหนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่เป็นไปได้ และมีความเหมาะสม หลังจากนั้นถ้อยแถลงซ้ำของภารกิจจะกลายเป็นพื้นฐานของการประเมินสถานการณ์ต่อไป

ขั้นตอนต่อไปคือการวิเคราะห์ขีดความสามารถของข้าศึก ผู้บังคับบัญชาจะต้องพิสูจน์ทราบขีดความสามารถของข้าศึก และทำการประเมินโดยปรับความรู้สึกนึกคิดเสมือนเป็นผู้บังคับบัญชาของฝ่ายข้าศึกเสียเอง ขีดความสามารถของข้าศึกจะแสดงรวมอยู่ในรูปหนทางปฏิบัติที่ข้าศึกสามารถดำเนินการให้เป็นจริงได้ ซึ่งหากข้าศึกปฏิบัติเข้าจริง ๆ แล้ว จะมีผลกระทบต่อการบรรลุภารกิจของผู้บังคับบัญชา ขีดความสามารถข้าศึก

เหล่านี้จะมีลักษณะกว้างๆ เขียนในรูป DRAW-D: Defend, Reinforce, Attack, Withdraw, Delay ซึ่งกำลังฝ่ายตรงข้ามสามารถปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงได้

ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการพัฒนาหนทางปฏิบัติฝ่ายเรา โดยพิจารณาอย่างจริงจังเพื่อให้แน่ใจว่าเป็นหนทางปฏิบัติที่แสดงออกให้เห็นทางเลือกที่มีความหลากหลายอย่างแท้จริง มีใช้หนทางปฏิบัติแบบรวมๆ อย่างกว้างๆ ที่มองอะไรไม่เห็นเป็นรูปธรรม หนทางปฏิบัติเหล่านี้ถูกกำหนดขึ้นเพื่อพลาง เพื่อเป็นทางเลือกที่แตกต่างกันให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณา หลังจากนั้นผู้บังคับบัญชาจะจัดทำร่างแนวความคิดในการปฏิบัติเพื่อพลางสำหรับแต่ละหนทางปฏิบัติต่อไป เพื่อใช้ประกอบการทดสอบด้านความหลากหลาย ความสมบูรณ์และความเหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของกรรมวิธีการประเมินสถานการณ์คือ ขั้นตอนวิเคราะห์เชิงต่อต้านของหนทางปฏิบัติทั้งสองฝ่าย ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสแรกที่จะสามารถพิจารณาถึงผลของขีดความสามารถซ้ำซ้อนแต่ละข้อที่จะกระทบต่อโอกาสแห่งความสำเร็จของหนทางปฏิบัติของฝ่ายเราแต่ละข้อ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์นี้คือผลในบั้นปลายที่เป็นไปได้จากการต่อต้านกันของหนทางปฏิบัติแต่ละคู่ ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่ผู้บังคับบัญชานำไปใช้ในการพิจารณาด้านความสามารถกระทำได้ และการยอมรับได้ของแต่ละหนทางปฏิบัติต่อไป การวิเคราะห์ในขั้นนี้มี ๔ ชั้นหลัก คือการตัดสินใจเลือกโดยใช้วิธีวัดค่าประสิทธิผล (Measures of Effectiveness ; MOEs) การวิเคราะห์และทำนายผลที่จะได้รับในบั้นปลายของหนทางปฏิบัติทั้งสองฝ่ายเชิงต่อต้านกัน การตีความหมายผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และจัดลำดับหนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่คงไว้

ในลำดับต่อไปคณะเสนาธิการจะทำการเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติฝ่ายเราที่คงไว้ เพื่อเป็นข้อมูลสุดท้ายประกอบการตัดสินใจ ผู้บังคับบัญชาและคณะเสนาธิการจะพิจารณาข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบ พิสูจน์ทราบหาการกระทำที่จะให้ผ่านพ้นข้อเสียเปรียบ ดำเนินการทดสอบด้านความสามารถกระทำได้และการยอมรับได้เป็นครั้งสุดท้าย แล้วเปรียบเทียบข้อดีของหนทางปฏิบัติที่เหลืออยู่ จากนั้นจึงเลือกหนทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ซึ่งให้โอกาสสูงที่สุดในการบรรลุภารกิจ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย	๖	ชั่วโมง
อภิปรายเป็นคณะ	๖	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย	๒๔	ชั่วโมง
ค้นคว้า	๖	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ อะไรคือสถานการณ์โดยรวมที่ ผบ. กองกำลังต้องเผชิญ อะไรคือที่มาของความมุ่งหมายของภารกิจที่ ผบ.กองกำลังได้รับมอบหมาย ที่มาของกิจที่จะต้องบรรลุมาจากไหน อะไรคือข้อจำกัดจากผู้บังคับบัญชา (Restraints) และข้อจำกัดจากภายนอกมาจากผลของการสั่งการ (Constraints)

คำถามที่ ๒ ความมุ่งหมายในขั้นตอนการวิเคราะห์ภารกิจคืออะไร

คำถามที่ ๓ อะไรคือขีดความสามารถของข้าศึก จุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) ของข้าศึก และความล่อแหลมวิกฤติ (Critical Vulnerabilities) ของข้าศึก

คำถามที่ ๔ ลักษณะที่ดีในการกำหนดหนทางปฏิบัติของทั้งสองฝ่ายควรมีลักษณะ เช่นใด

คำถามที่ ๕ การพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการยอมรับได้ในแต่ละหนทางปฏิบัติ มีหลักเกณฑ์อย่างไร ขั้นตอนในการพิจารณาเป็นอย่างไร

คำถามที่ ๖ ปัจจัยอะไรบ้างที่จะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบหนทางปฏิบัติต่างๆ

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ อทร.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๖

๖.๒ กรรมวิธีในการแก้ไขปัญหาทางยุทธการและการวางแผนทางทหาร ของ น.อ.พัลลภ ตมิทานนท์

๖.๓ การวางแผนทางเรือของ น.อ.โชน สุวรรณภิตติ

๖.๔ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๑ (การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา) ของ น.อ.ภาณุ บุญยะวิโรจ

๖.๕ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ การประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ของ น.อ.นาวิน ธนเนตร

๗.๒ การวางแผนทางเรือ โดย พล.ร.ต.ปรีชา บุญส่ง

๗.๓ หลักนิยมในการรบทางเรือ โดย น.อ.ไพศาล นภสินธุ์วงศ์

๗.๔ กรรมวิธีในการวางแผนร่วม น.อ. เทอดศักดิ์ ลัจจะรักษ์ ๒๕๒๙

๗.๕ การวางแผนทางทหาร น.ท.รพล คำคล้าย พ.ศ.๒๕๓๒

๗.๖ การวางแผนทางเรือ ของ น.อ.ชুমทุม อัจวงศ์

๗.๗ กฎการปะทะเพื่อใช้ในการฝึก ของ รร.สธ.ทร.

๗.๘ Naval Doctrine Publication Naval Planning US NDP5

๗.๙ Joint Task Force Planning Guidance and Procedures US JP5-00.2

๗.๑๐ Naval Warfare Publication, Naval Operation Planning NWP 5-01 (REV.A)

๗.๑๑ Commander's Estimate of the Situation CES NWC 4111G

ෆ.෧෧ Joint Tactics, Techniques, and Procedures for Joint Intelligence Preparation of the
Battlefield US JP 2-01.3

ෆ.෧෨ Joint Operations Planning UK JWP5-00

ෆ.෧෩ The Joint And Combined Staff Officer's Manual 1st Edition February 1959

๓๑๐๓๐๓๐๒๐๓

หัวข้อวิชา การพัฒนาแผน (Development of Plan) การจัดทำเอกสารสั่งการและการกำกับดูแล (Directive and Supervision of Planned Action)

๑. ความสำคัญ

การดำเนินในขั้นนี้คือ การนำเอาข้อตกลงใจที่ได้จากการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา มาขยายผลในการปฏิบัติ โดยนำข้อตกลงใจมาพิจารณาทบทวนใหม่ร่วมกับขีดความสามารถเข้าถึงที่ขีดขวางอยู่ แล้วกำหนดว่าจะปฏิบัติอย่างไร (กิจ) ใครเป็นคนทำ (แบ่งมอบหน่วย) ทำเมื่อใด ทำที่ไหน เพื่อให้บรรลุผลตาม ข้อตกลงใจ ถ้าพิจารณาเร่งด่วนและไม่มีเวลาดำเนินการ หรือระดับการปฏิบัติของตนเองมีหนทางปฏิบัติจำกัด จนมองเห็นภาพการปฏิบัติโดยสมบูรณ์อยู่แล้วอาจไม่จำเป็นต้องพัฒนาแผนก็ได้

การพัฒนาแผนมีความสำคัญมากต่อหน่วยระดับสูง เช่น ทร. กร. เพราะหน่วยปฏิบัติของ ทร. และ กร. มักจะมีพื้นที่ปฏิบัติอยู่ห่างไกลต่อการควบคุม และการสื่อสารอาจไม่สามารถไว้วางใจได้ ดังนั้นจึงต้องระบุ ให้เกิดความชัดเจนต่อหน่วยปฏิบัติก่อนว่า ใครจะทำอะไร ใช้กำลังเท่าไร

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความสามารถที่จะดำเนินการพัฒนาแผนในทุกขั้นตอนได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งการกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติและการจัดกำลังเฉพาะกิจ

๒.๒ เพื่อให้นายทหารนักเรียนสามารถถ่ายทอดคำสั่งไปสู่หน่วยรองในรูปของแผน หรือคำสั่งต่างๆ พร้อมทั้งต้องสามารถกำกับดูแลการปฏิบัติของหน่วยกำลังให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การพัฒนาแผนเป็นการนำข้อตกลงใจ ที่ได้จากการประมาณสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชามา วิเคราะห์และกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลและองค์ประกอบของการปฏิบัติที่เพียงพอต่อการ นำไปสั่งการหน่วยรองได้แก่ โครงสร้างการจัดหน่วย การกำหนดกิจของหน่วยรอง การจัดสรรกำลังรบและ ทรัพยากร การแบ่งมอบอำนาจ การกำหนดความสัมพันธ์ในการบังคับบัญชา และการติดตามภาพสถานการณ์ การปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติการของหน่วยรองสามารถตอบสนองต่อความสำเร็จของภารกิจและทรัพยากร จำนวนน้อย การพัฒนาแผน ประกอบด้วย ๘ ขั้นตอนคือ การกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติ การ ตรวจสอบสมมติฐาน การพิจารณาองค์ประกอบของการปฏิบัติการ การกำหนดกิจและกำลังตามองค์ประกอบ ของการปฏิบัติการ การจัดทำคำสั่งเฉพาะกิจ การกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติและคำแนะนำ การกำหนด โครงสร้างการบังคับบัญชา และการรวบรวมข่าวสารสำหรับหน่วยรอง

การกำหนดแนวความคิดในการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการทบทวนข้อตกลงใจพร้อมกับองค์ประกอบที่ได้
ในขั้นตอนของการประเมินสถานการณ์ของผู้บังคับบัญชา ได้แก่ จุดมุ่งของหน่วย บัณฑิตเข้มแข็งและบัณฑิต
อ่อนแอของทั้งสองฝ่าย ข้อจำกัด/ข้อกำหนด กฎการปะทะ ทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดระเบียบองค์ประกอบที่จะนำมา
พิจารณาขยายข้อตกลงใจให้เป็นแนวความคิดในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นสาระการปฏิบัติมูลฐานที่จะนำไปใช้ในการ
วางแผนต่อไป

การตรวจสอบสมมติฐาน เป็นการทบทวนสมมติฐานที่ได้ในขั้นตอนของการประเมินสถานการณ์
ทั้งนี้เนื่องจากอาจมีสมมติฐานบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนเป็นข้อเท็จจริงตามหลักฐานที่ปรากฏ หรืออาจมี
สมมติฐานที่เกิดขึ้นใหม่ สมมติฐานเหล่านี้จะถูกรวบรวมนำไปใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณากำหนดแผนรอง
หรือการปรับแผนให้มีความอ่อนตัวเพียงพอต่อการรองรับสถานการณ์ที่อาจไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ใช้
นอกจากนี้ข้อสังเกตที่สำคัญเกี่ยวกับสมมติฐานคือ แผนที่ดีควรหลีกเลี่ยงการใช้สมมติฐาน สมมติฐานจะเป็น
ข้อเท็จจริงของหน่วยรอง และสมมติฐานจะไม่มีในเอกสารสั่งการประเภท “คำสั่ง”

พิจารณาองค์ประกอบของการปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนที่ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการพิจารณาการ
ปฏิบัติออกเป็นสาขาการปฏิบัติการ เพื่อความสะดวกต่อการจัดโครงสร้างกำลังและการแบ่งมอบกิจให้กับหน่วยรอง
ทั้งนี้ในการกำหนดสาขาการปฏิบัติการอาจใช้วิธีต่างๆ คือ การพิจารณาจุดมุ่งและลักษณะความต้องการของ
ภารกิจ การพิจารณาองค์ประกอบความต้องการของกำลัง การพิจารณาคุณลักษณะและขีดความสามารถของกำลัง
และพิจารณาจากพื้นที่ปฏิบัติการ

กำหนดกิจและกำลังตามองค์ประกอบของการปฏิบัติการ ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดกิจย่อยทั้งปวงที่
จะต้องกระทำตามแนวความคิดในการปฏิบัติ รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในแต่ละกิจ ซึ่งในทางปฏิบัติสามารถกระทำ
ได้ด้วยการพิจารณากำหนดกิจตามกรอบของสาขาปฏิบัติการแต่ละสาขาที่ได้รับในขั้นตอนก่อนหน้า พร้อมกับ
พิจารณาใช้ประโยชน์ข้อความที่แสดงถึงลักษณะของการปฏิบัติ เช่น การโจมตี การป้องกัน การสนับสนุน
นอกจากนี้ควรคำนึงถึงข้อบกพร่องที่มักเกิดขึ้นบ่อย ๒ ประการคือ การกำหนดการปฏิบัติของหน่วยที่มีอยู่ใน
บังคับบัญชาของหน่วยรอง และการกำหนดกิจที่มีลักษณะเป็นกิจประจำ หลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งสำหรับ
การกำหนดกิจย่อยคือ ควรที่จะพิจารณากิจต่างๆ ที่มีความครอบคลุมองค์ประกอบของแนวความคิดในการ
ปฏิบัติและสาขาปฏิบัติการ รวมทั้งจะต้องมีความชัดเจน และพอเพียงในด้านการใช้ทรัพยากร

การจัดกำลังเฉพาะกิจ เป็นการนำเอาการกำหนดกิจย่อยและการจัดทรัพยากรตามที่ได้ในขั้นตอนก่อนหน้า
มาพิจารณากำหนดรูปแบบการจัดโครงสร้างของหน่วย ซึ่งจะทำให้มีจำนวนหน่วยรองเพียงพอต่อการปฏิบัติ
ย่อยต่างๆ ทั้งนี้การจัดกำลังเฉพาะกิจมีหลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึงคือ หลักการจัดกำลัง ได้แก่ เอกภาพของ
กำลัง การขยายการควบคุม ความกลมกลืนของภารกิจ และการแบ่งมอบอำนาจ ประเภทของการบังคับบัญชา
ได้แก่ การบังคับบัญชาทางยุทธการ การควบคุมทางยุทธการ การควบคุมทางยุทธวิธี การควบคุมทางธุรการ
และการสนับสนุน

การกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติและคำแนะนำ เป็นขั้นตอนที่ผู้บังคับบัญชา และฝ่ายอำนวยการ
ตามสาขา พิจารณารวบรวมข้อมูลตามสาขาเพิ่มเติมให้กับหน่วยรองกล่าวคือ ฝ่ายกำลังพล รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ
หลักปฏิบัติด้านกำลังพลและธุรการ ฝ่ายยุทธการ เพิ่มเติมรายละเอียดแนวความคิดในการปฏิบัติ และฝ่าย

ส่งกำลังบำรุง รวบรวมแนวความคิดในการส่งกำลังบำรุง ทั้งนี้หากข้อมูลของแต่ละสาขามีจำนวนมากอาจจัดทำเป็นผนวกแนบท้ายเอกสารพัฒนาแผนได้

การกำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชา ภายหลังจากได้โครงสร้างการจัดกำลังเฉพาะกิจ การแบ่งมอบกิจ และรายละเอียดการปฏิบัติ การดำเนินการต่อไปเป็นการกำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาหน่วย เพื่อเป็นการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาหน่วยรอง รวมถึงการกำหนดช่องทางการติดต่อสื่อสารและการรายงานให้กับหน่วย เพื่อดำรงความต่อเนื่องของภาพสถานการณ์ อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้มีเนื้อหาที่สำคัญคือ กำหนดที่อยู่ของผู้บังคับบัญชาระหว่างการปฏิบัติการ กำหนดรายละเอียดความสัมพันธ์ของหน่วย กำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาสำรองเมื่อระบบการสื่อสารและการควบคุมถูกทำลาย กำหนดแผนการติดต่อสื่อสาร กำหนดการหมายรู้และพิสูจน์ฝ่าย กำหนดนโยบายการแปรคี่น มาตรการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

การรวบรวมข่าวสารสำหรับหน่วยรอง เป็นขั้นตอนการรวบรวมข่าวสารที่จำเป็นให้กับหน่วยรอง ปกติจะบรรจุอยู่หัวข้อที่ ๑ ของเอกสารสั่งการ อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเห็นว่าข้อมูลเป็นจำนวนมาก อาจพิจารณาจัดทำเป็นผนวกข่าวสารเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้เนื้อหาดังกล่าวประกอบด้วย สถานการณ์ทั่วไป สถานการณ์ข้าศึก สถานการณ์ฝ่ายเรา

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย	๓	ชั่วโมง
อภิปรายเป็นคณะ	๖	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย	๑๕	ชั่วโมง
ค้นคว้า	๙	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ ขั้นตอนในการพัฒนาแผนมีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง

คำถามที่ ๒ ในการกำหนดสาขาการปฏิบัติการนี้จะต้องพิจารณาหลักการมูลฐานของการจัดกำลังด้วย ผู้บังคับบัญชาระดับสูงถึงหลักการเหล่านี้ตลอดเวลาที่พิจารณาในขั้น ๓ ถึงขั้น ๖ ของการพัฒนาแผน หลักการเหล่านี้มีอะไรบ้าง

คำถามที่ ๓ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดมอบกำลังแก่หน่วยรอง มีข้อพิจารณาที่สำคัญอะไรบ้าง

คำถามที่ ๔ แผนยุทธการและคำสั่งยุทธการของ ทร. ประกอบไปด้วยส่วนสำคัญกี่ส่วน อะไรบ้าง และในแต่ละส่วนจะประกอบไปด้วยรายการอะไรบ้าง

คำถามที่ ๕ ลักษณะของเอกสารสั่งการที่ดีเป็นอย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ อทร.๘๓๐๗ การวางแผนทางทหาร พ.ศ.๒๕๔๖

๖.๒ การวางแผนทางเรือ ของ น.อ.ไฉน สุวรรณกิตติ

๖.๓ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ หลักนิยมในการรบทางเรือ โดย น.อ.ไพศาล นภสินธุ์วงศ์

๗.๒ คำสั่งการวางแผนเบื้องต้น ของ น.อ. ยุทธนา พิภพผลงาม

๗.๓ กรรมวิธีในการวางแผนร่วม น.อ. เทอดศักดิ์ สัจจะรักษ์ ๒๕๒๙

๗.๔ การวางแผนทางเรือ ของ น.อ. ชุมนุม อัจวงค์

๗.๕ Naval Doctrine Publication Naval Planning US NDP5

๗.๖ Joint Task Force Planning Guidance and Procedures US JP5-00.2

๗.๗ Naval Warfare Publication, Naval Operation Planning NWP 5-01 (REV.A)

๗.๘ Commander's Estimate of the Situation CES NWC 4111G

๗.๙ Joint Tactics, Techniques, and Procedures for Joint Intelligence Preparation of the

Battlefield US JP 2-01.3

๗.๑๐ Joint Operations Planning UK JWP5-00

๗.๑๑ Joint Operations Execution UK JWP3-00

๗.๑๒ The Joint And Combined Staff Officer's Manual 1st Edition February 1959

๗.๑๓ NWP 11 E 1988

ตอนที่ ๔
การบริหารงานทางทหาร
(Military Analysis and Management)

๓๑๐๓๐๔๐๐๐๐

(๕๗ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ผู้บริหารหน่วยงานจะต้องนำเอาหลักวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับภาวะผู้นำและทรัพยากรของหน่วยงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือผลงานที่มีคุณภาพ ตลอดจนการเรียนรู้และเข้าใจถึงหลักการและเทคนิคในการบริหารงาน อันได้แก่ การวางแผนจัดองค์การ การบริหารทรัพยากรสาขาต่างๆ การอำนวยการ การควบคุมและการประเมินผล จัดเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้บริหารเกิดทักษะในการเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ และให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างเต็มขีดความสามารถ จากเหตุผลดังกล่าว ชูวิชานี้จึงเน้นความสำคัญในการปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางด้านการบริหารให้แก่ทหารนักเรียน เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่บริหารองค์การทางทหารระดับยุทธการ ตลอดจนสามารถปรับปรุงหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพ

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้ทหารนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการหรือทฤษฎีต่างๆ ทางการบริหารและหลักการบริหารภาครัฐแนวใหม่ และเกิดแนวความคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับงานฝ่ายอำนวยการในระดับยุทธการได้

๒.๒ เพื่อให้สามารถคิดแก้ปัญหา และเขียนได้สาระ ตามรูปแบบที่กำหนด หรือรู้จักดัดแปลง ประยุกต์ใช้ หรือสร้างสรรค์การเขียนให้เหมาะสมกับเรื่องตามแต่ละกรณี รวมทั้งให้สามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ โดยศึกษาถึง เทคนิคต่างๆ ในการบริหารการจัดการภาครัฐแบบใหม่ได้

๓. คำแนะนำ

- ๓.๑ ศึกษาตำราและเอกสารประกอบการศึกษาก่อนการเรียนในห้องเรียน
- ๓.๒ ฟังการบรรยายและซักถาม
- ๓.๓ เตรียมการอภิปรายเป็นคณะ/แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ โดยการศึกษาขยายผลความรู้ด้วยตนเองจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง
- ๓.๔ อภิปรายเป็นคณะ/แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ

๔. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในต่อนิวชานี ใช้ระยะเวลาการศึกษาทั้งสิ้น ๕๗ ชั่วโมง ประกอบด้วย ชุติวิชา ดังนี้

๔.๑	ชุติวิชา หลักการการบริหารจัดการ	๓๓	ชั่วโมง
๔.๒	ชุติวิชา เทคนิคการบริหาร	๒๔	ชั่วโมง

ชุดวิชา หลักการบริหารจัดการ (๓๓ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

การศึกษาในชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงหลักการ กฎเกณฑ์ เทคนิค และ ทฤษฎีต่าง ๆ ทางการบริหาร ทั้งทฤษฎีสัมัยเดิม (Classical Theory) ซึ่งเป็นการทบทวนเพียงเล็กน้อยเนื่องจากจะมีการศึกษาทฤษฎีเหล่านี้จากหลักสูตรโรงเรียนชั้นต้น ทฤษฎีคลาสสิกใหม่ (Neo Classical Theory) และทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่ (Modern Theory) ซึ่งจะมีความสำคัญต่อการบริหารงานสมัยใหม่ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารองค์การทางทหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบริหารองค์การให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อม และกระแสความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกในยุคปัจจุบัน และในอนาคต

๒. ความมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้ นำความรู้ชุดวิชา หลักการบริหารจัดการไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์กับการบริหารหน่วย ในระดับยุทธการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ เพื่อให้มีภาวะผู้นำและสามารถนำหน่วยในระดับยุทธการได้

๓. ขอบเขตการศึกษา

ให้ทราบถึงการใช้จิตวิทยาและภาวะผู้นำ ทบทวนแบบสรุปถึงหลักการพื้นฐานของทฤษฎีการบริหารแบบ วิทยาศาสตร์ (Scientific Management) หลักการทางการบริหาร (Principles of Administration) ของ Henri Fayol ทฤษฎีระบบราชการ (Bureaucracy) ของ Max Weber ทฤษฎีแนวมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Approach) ของ George Elton Mayo และทฤษฎีการจูงใจและพฤติกรรมบุคคล (Motivation Theory & Human Behavior) ของ Maslow เน้นการให้การศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มทฤษฎีการบริหารสมัยใหม่ (Modern Theory) เข้ามา ประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลทางการบริหาร เนื่องจากการบริหารในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและองค์กร เป็นระบบเปิดที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกและมีความซับซ้อนในการบริหารงานมากขึ้นศึกษาการบริหารจัดการ ภาครัฐแนวใหม่ตามที่หน่วยงานบริหารประเทศกำกับแนวทางให้ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกันและเทคนิคการ บริหารเชิงกลยุทธ์ที่ต้องทราบวิธีการทำแผนยุทธศาสตร์ของ ทร.ได้ ใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น ๒๔ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๖ หัวข้อวิชา คือ

๓.๑	จิตวิทยาและภาวะผู้นำ	๑๒	ชั่วโมง
๓.๒	หลักการบริหาร	๓	ชั่วโมง
๓.๓	การบริหารจัดการภาครัฐแนว	๖	ชั่วโมง
๓.๔	เทคนิคการบริหารงานเชิงกลยุทธ์	๓	ชั่วโมง

๓.๕ แก้ปัญหาเป็นคณะชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ ๙ ชั่วโมง
โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชา ประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๓๑๐๓๐๔๐๑๐๑

จิตวิทยาและภาวะผู้นำ

๓๑๐๓๐๔๐๑๐๒

หลักการบริหาร

๓๑๐๓๐๔๐๑๐๓

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

๓๑๐๓๐๔๐๑๐๔

เทคนิคการบริหารงานเชิงกลยุทธ์

๓๑๐๓๐๔๐๑๐๕

แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ

หัวข้อวิชา จิตวิทยาและภาวะผู้นำ (Psychology and Leadership)

๑. ความสำคัญ

การเข้าใจถึงจิตใจของมนุษย์ พฤติกรรมมนุษย์ และศิลปะการจูงใจ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการบริหารงาน กล่าวคือผู้บริหารจะต้องรู้จักการใช้ประโยชน์จากองค์ประกอบเหล่านี้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานบรรลุต่อวัตถุประสงค์ ดังนั้นการเรียนชุดวิชาจิตวิทยาและภาวะผู้นำนี้ นอกจากจะเป็นการสร้างกลไกพื้นฐานการบริหารให้กับนายทหารนักเรียนผู้ซึ่งจะก้าวไปทำหน้าที่ผู้บริหารหน่วยงานแล้ว ยังจัดเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

๒. จุดมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของการใช้จิตวิทยาและภาวะผู้นำกับการนำหน่วย เนื่องจากการเป็นผู้นำในระดับที่สูงขึ้นต้องใช้การนำทางอ้อมโดยผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นมากขึ้น ดังนั้นผู้นำจึงต้องมีจิตวิทยาและภาวะผู้นำมากขึ้นในการมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา นอกจากนั้นแล้วจะมีการศึกษาลักษณะของผู้นำแบบต่าง ๆ คุณลักษณะของความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) จริยธรรมของผู้นำ ตลอดจนทักษะและความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ผู้นำควรมี เป็นเครื่องชี้วัดหรือประเมินค่าผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเป็นผู้นำ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ใช้ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการนำหน่วย เพื่อให้หน่วยสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ เพื่อให้ทราบถึงระดับความพร้อมหรือระดับวุฒิภาวะในทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์นี้ หมายถึง ความสามารถและความเต็มใจของบุคคลที่จะรับผิดชอบสำหรับนำพฤติกรรมของเขาเอง ตัวแปรวุฒิภาวะเหล่านี้ควรจะได้รับพิจารณาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเท่านั้น จึงกล่าวได้ว่า ในความรู้สึกทั่วไปนั้น มิได้หมายความว่าบุคคลหรือคณะบุคคลไม่ได้บรรลุนิติภาวะ ทุกคนมีแนวโน้มด้านวุฒิภาวะที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับงาน ภาระหน้าที่ หรือวัตถุประสงค์ที่ผู้นำพยายามกระทำให้สำเร็จ โดยอาศัยบุคคลเหล่านั้น การกำหนดระดับวุฒิภาวะอาจกำหนดได้ในลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือกำหนดระดับวุฒิภาวะของคณะบุคคลในฐานะกลุ่มก็ได้ เช่น กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กันในงานประเภทเดียวกัน

๓. สารสังเขปการศึกษา

๓.๑ ศึกษาเกี่ยวกับ

- ๓.๑.๑ ความหมายของจิตวิทยา
- ๓.๑.๒ ความต้องการของมนุษย์ในระดับต่างๆ
- ๓.๑.๓ ทฤษฎีความพึงพอใจต่างๆ

- ๓.๑.๔ ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับผู้นำ
- ๓.๑.๕ ประเภทและบทบาท ตลอดจนความสำคัญของผู้นำ
- ๓.๑.๖ ทักษะในการเพิ่มประสิทธิภาพของผู้นำ
- ๓.๑.๗ ผู้นำกับการเสริมสร้างแรงจูงใจและผู้นำกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- ๓.๑.๘ แนวทางการพัฒนาลักษณะผู้นำทางทหาร

๓.๒ ฝึกปฏิบัติในการเป็นผู้นำในระดับผู้บังคับการเรือชั้น ๑ ผู้บังคับกองพัน และหัวหน้าแผนก หรือรองผู้อำนวยการกองต่างๆ ในส่วนฝ่ายอำนวยการ โดยกำหนดบ่งการให้ เพื่อนำความรู้ที่ได้ศึกษามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๑๒ ชั่วโมง (จิตวิทยา ๓ ชั่วโมง ภาวะผู้นำ ๓ ชั่วโมง)
อภิปรายเป็นคณะ ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

คำถามที่ ๑ ลักษณะของผู้นำที่เหมาะสมต่อการควบคุมบังคับบัญชาหน่วยทหารควรมีคุณสมบัติอย่างไร

คำถามที่ ๒ องค์ประกอบของพฤติกรรมองค์กร ความต้องการของบุคคลตามหลักทฤษฎีต่างๆ มีอะไรบ้าง ปรับใช้กับการบริหารหน่วยงานทางทหารและกำลังพลได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ ภาวะผู้นำ (อทร.๗๑๐๑)
- ๖.๒ รังสรรค์ ประเสริฐศรี. ภาวะผู้นำ, กรุงเทพมหานคร บริษัทธนรัชการพิมพ์จำกัด. ๒๕๔๔.
- ๖.๓ วรวิทย์ รังสรรค์สวัสดิ์, นาวาเอก. ผู้นำทหารกับการเปลี่ยนแปลง.
- ๖.๔ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและการปฏิบัติ, บริษัท บุคคิง จำกัด, ๒๕๔๔.
- ๖.๕ คู่มือการเรียนวิชาผู้นำทหาร สำหรับโรงเรียนอาชีพต่างๆ ในกองทัพเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ปี ๒๕๒๒.

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา หลักการบริหาร (Principle of Management)

๑. ความสำคัญ

สังคมของมนุษย์ เป็นสังคมที่มีการรวมตัวเป็นกลุ่ม หมู่เหล่า เป็นชุมชนขนาดต่าง ๆ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล เมือง และประเทศ จึงต้องมีการจัดระบบระเบียบของสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อความอยู่รอดสงบสุข และบังเกิดความก้าวหน้าในชุมชนเหล่านั้น จึงเป็นสาเหตุให้เกิด "สถาบันสังคม" และ "การบริหาร" ขึ้นมา สถาบันสังคมที่จัดตั้งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว วัด โรงเรียน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงต้องอำนวยความสะดวกหรือบริการเพื่อประโยชน์สุขของสมาชิก และความเจริญของสังคม โดยดำเนินภารกิจตามที่สังคมมอบหมาย ด้วยการจัดตั้ง "องค์การบริหาร" ที่เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมนั้นๆ ดังนั้น สังคมกับองค์การบริหาร จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจแยกจากกันได้ ดังเช่น ศาสตราจารย์วิลเลียม ชิฟฟิน (William S. Siffin) ได้กล่าวไว้ว่า "หากปราศจากองค์การบริหารแล้วสังคมก็จะมี หากปราศจากสังคมแล้วมนุษย์ก็ไม่อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้" (วิจิตร ศรีสอาน และคณะ, ๒๕๒๓ : ๔)

ความหมายของการบริหาร คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหาร มีอยู่สองคำคือ "การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน เราจึงเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่า "ผู้บริหาร" ในขณะที่บริษัท ห้างร้าน ใช้เรียกตำแหน่งเป็น "ผู้จัดการ" เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ และจัดเป็นส่วนงานของทางราชการ จึงใช้เรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่า "ผู้บริหารการศึกษา" หากปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าในสถานศึกษา เรียกว่า "ผู้บริหารสถานศึกษา" ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหมายของ "การบริหาร" ในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑. Peter F. Drucker : การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น
๒. Harold koontz : การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน
๓. Herbert A. simon : การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน
๔. วิจิตร ศรีสอาน และคณะ ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้
 - ๔.๑ การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
 - ๔.๒ ร่วมมือกันทำกิจกรรม
 - ๔.๓ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
 - ๔.๔ โดยการใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

สำหรับการบริหารในฐานะที่เป็นวิชาการสาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการ และทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า เชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้ ผู้ปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน จึงสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผู้บริหารจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหาร เพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อม จึงพูดได้ว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ที่สามารถประยุกต์เอาศาสตร์การบริหารไปใช้ได้อย่างมีศิลปะนั่นเอง

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อทราบถึงหลักการบริหารงานทั่วไป โดยยึดเป้าหมายของหลักการจัดระเบียบงาน

๓. สาระสังเขปการศึกษา

ศึกษาให้ทราบถึง

- ๓.๑ ศึกษาถึงความหมายของการบริหารจัดการ
- ๓.๒ ศึกษาประวัติความเป็นมาของการบริหาร
- ๓.๓ ศึกษาทฤษฎีด้านการบริหารที่สำคัญๆ
- ๓.๔ ศึกษาหลักการบริหารงานทั่วไป
- ๓.๕ ศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีต่อการบริหารงานในปัจจุบัน
- ๓.๖ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในอนาคต

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ ความหมายของการบริหาร องค์ประกอบของการบริหารคืออะไร หลักการบริหารสมัยใหม่มีอะไรบ้าง เครื่องมือที่ใช้ในการบริหาร การบริหารแบบใดที่เหมาะสมกับการบริหารงานในกองทัพ
- ๕.๒ เทคโนโลยีมีส่วนช่วยในการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาองค์การได้อย่างไรบ้าง
- ๕.๓ การรีอับระบบ (RE-ENGINEERING) คืออะไร สามารถนำมาใช้ในการรีอับระบบราชการ โดยเฉพาะในหน่วยงานของกระทรวงกลาโหม ได้หรือไม่ อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ ชูวงศ์ ฉายะบุตร, ตี๋อเทออร์. “ระบบการบริหารราชการ” คำโครงการบรรยาย, ๒๕๓๕.
- ๖.๒ เดชา อยู่พรต, นาวาเอก. “หลักการบริหารองค์การ” เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๓๕.
- ๖.๓ นิพัทธา อมรัตน์เมธา. “ระบบการบริหารราชการ” เอกสารประกอบการบรรยาย, ๒๕๓๕.
- ๖.๔ วรภัทร์ ภูเจริญ, ตี๋อเทออร์. เจาะลึกองค์การการเรียนรู้ และการบริหารความรู้, สำนักพิมพ์ ซีเอ็ด ยูเคชั่น, มีนาคม ๒๕๔๙.
- ๖.๕ เสถียร เหลืองอร่าม. หลักการองค์การและวิธีปฏิบัติงาน, กรุงเทพฯแพร์พิตยาอินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๑๗, หน้า ๓๖๖.
- ๖.๖ กลุ่มนักวิชาการบริหารธุรกิจ, คู่มือกลยุทธ์บริหารองค์การสู่ความสำเร็จ คู่มือสู่ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการ, สำนักพิมพ์ ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- ๖.๗ รศ.ดร.ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ “เครื่องมือการจัดการ” สำนักพิมพ์รัตนไตร กรุงเทพฯ มีนาคม ๒๕๕๑
- ๖.๘ การบริหารงานบุคคลภาครัฐ ของ ม.สุโขทัยธรรมาธิราช
- ๖.๙ การบริหารงานบุคคล ของ ม.สุโขทัยธรรมาธิราช
- ๖.๑๐ จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล ของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management)

๑. ความสำคัญ

รัฐบาลได้มุ่งพัฒนาระบบราชการเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐปรับปรุงการทำงาน ยกกระตือรือร้นการบริหารจัดการ และมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีข้างต้น โดยนำแนวคิดและเครื่องมือการบริหารจัดการสมัยใหม่เข้ามาในภาครัฐ ภายใต้การประยุกต์ใช้จากหลักการบริหารของภาคธุรกิจ เช่น การบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การลดขั้นตอนการทำงาน การประเมินความพึงพอใจ คำรับรองการปฏิบัติราชการ ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยั่งยืน สามารถยกระดับมาตรฐานการทำงาน รองรับการพัฒนาประเทศไทย เป็นกรอบการประเมินตนเอง และสามารถติดตามการจัดการของภาครัฐได้อย่างต่อเนื่อง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้นำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบราชการ เริ่มดำเนินการตามระบบคำรับรองการปฏิบัติราชการในปี พ.ศ.๒๕๔๙ โดยประยุกต์ใช้จากระบบคุณภาพการบริหารภาครัฐและเอกชนของต่างประเทศ เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผ่านระบบการประเมินให้รางวัลคุณภาพ

แนวคิดหลักของการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นไปเพื่อให้องค์กรภาครัฐมีความเข้าใจ เรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติราชการตามหลักการ แนวคิด และวิธีการที่ดี สำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานดั้งเดิมเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร องค์กรและการจัดการ หลักรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น แต่ได้ผ่านการพัฒนาทางวิชาการให้สอดคล้องกับยุคสมัย และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดย PMQA มีจุดมุ่งเน้นที่สำคัญ คือ การนำองค์กรอย่างมีวิสัยทัศน์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปรับปรุงระบบบริหารจัดการให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัว พัฒนาการบริหารคนและการพัฒนาคน มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศ และทำงานโดยมุ่งผลลัพธ์เป็นสำคัญ (ประโยชน์สุขของประชาชน)

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึงหลักการบริหารภาครัฐแนวใหม่และหลักธรรมาภิบาล การปฏิรูประบบราชการไทย ตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ รวมทั้งสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปใช้ปฏิบัติราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. สารสังเขปการศึกษา

เป็นการศึกษาให้ทราบถึง

๓.๑ การจัดการภาครัฐแบบดั้งเดิม

๓.๒ เหตุปัจจัยการเปลี่ยนแปลง และการเกิดขึ้นของการจัดการภาครัฐแนวใหม่

๓.๓ หลักธรรมาภิบาล

๓.๔ การปฏิรูประบบราชการไทย และข้อจำกัดของการปฏิรูประบบราชการไทยตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

๕.๑ การจัดการภาครัฐแบบดั้งเดิมและการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ แตกต่างกันอย่างไรร

๕.๒ คุณลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีอะไรบ้าง

๕.๓ หลักธรรมาภิบาลคืออะไร มีคุณลักษณะที่สำคัญอย่างไร

๕.๔ การปฏิรูประบบราชการไทยตามแนวทางการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มีลักษณะอย่างไร

๕.๕ ข้อจำกัดของการปฏิรูประบบราชการไทยมีอะไรบ้าง

๕.๖ การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ : Public Sector Management Quality Award : PMQA คืออะไร สำคัญหลักมีอะไรบ้าง ปรับใช้กับองค์กรทางทหารได้อย่างไรและประเด็นใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทางทหารที่ต้องปฏิบัติ

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

๖.๑ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๖.๒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.๒๕๔๒

๖.๓ หลักการบริหารรัฐกิจกับระบบราชการไทย ของ สันสิทธิ์ ชวลิตธำรง

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

๗.๑ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ ของ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

๗.๒ การบริหารงานภาครัฐแบบเครือข่าย : มิติใหม่ของภาครัฐ Stephen Goldsmith

๗.๓ แนวคิดรัฐประศาสนศาสตร์และทฤษฎีระบบราชการ ของ วิเชียร วิทยอุดม

หัวข้อวิชา เทคนิคการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

๑. ความสำคัญ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ฯลฯ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศ บนพื้นฐานของเศรษฐกิจยุคดิจิทัล (Digital Economy) อันมีความเร็ว (Speed) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งนั้น องค์กรไม่ว่าจะเป็นในระดับมหัศจรรย์ เช่น ประเทศหรือองค์กรในระดับจุลภาค อันได้แก่ หน่วยภาครัฐ และธุรกิจภาคเอกชน จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับกับการแข่งขันในระดับโลก (Global Competition) ที่ทวีความเข้มข้นขึ้นตลอดเวลา โลกในยุคสังคมสารสนเทศนั้น องค์กรต่างๆ จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) อันเป็นผลจากการเปิดเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) การขยายตัวของประเทศเกิดใหม่ (Emerging Economies) และการรวมกลุ่มในภูมิภาคต่าง ๆ (Regionalism) องค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันก็คือ แนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) แนวทางดังกล่าวนี้ นับวันจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นต่อการบริหารขององค์กร และต่อธุรกิจของไทย ซึ่งยังอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รุนแรง วิกฤตเศรษฐกิจไทยที่เกิดขึ้นเป็นเพียงภาพฉายของปรากฏการณ์ของช่องว่างที่เรียกว่า “ช่องว่างเชิงกลยุทธ์” (Strategic Gap) ระหว่างการบริหารของธุรกิจไทยกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และนับวันช่องว่างเชิงกลยุทธ์ดังกล่าวนี้จะขยายห่างกันขึ้นทุกที องค์กรภาครัฐและธุรกิจของไทยจึงมีความจำเป็นในการปรับโครงสร้างการบริหารขนาดใหญ่ (Major Restructuring) ในอนาคตเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว และขยายขีดความสามารถเพื่อเผชิญกับการแข่งขันในระดับโลก (Global Competition) ในบริบทนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ จะกลายเป็นเครื่องมือในการบริหารการจัดการขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนไทยไม่ว่าจะมีขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็กก็ตาม

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้ทราบถึงวิธีการกำหนดความมุ่งหมาย และการปฏิบัติให้บรรลุความมุ่งหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยสามารถกำหนดทิศทางของงานที่ปฏิบัติ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งทำความเข้าใจในเรื่องของการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ในการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์กรได้ รวมทั้งเทคนิคการแปลงกลยุทธ์ไปสู่ภาคการปฏิบัติ การควบคุมและการปรับกลยุทธ์ใหม่ได้อย่างเป็นระบบ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

เป็นการศึกษาให้ทราบถึง

- ๓.๑ ความหมายของการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)
- ๓.๒ ความสำคัญและขั้นตอนในการจัดทำแผนกลยุทธ์
- ๓.๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีผลต่อหน่วยงาน
- ๓.๔ การกำหนดภารกิจ นโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนรวมทั้งการประเมินผลงานที่ปฏิบัติ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์ การวางแผนกลยุทธ์ และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
- ๕.๒ ขั้นตอนการควบคุม และการประเมินทบทวนกลยุทธ์
- ๕.๓ วิธีการกำหนดแผนกลยุทธ์ระดับส่วนรวม และกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน
- ๕.๔ กลยุทธ์ของกลุ่มประเภทงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์รวมของหน่วยงาน
- ๕.๕ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร
- ๕.๖ สารสำคัญที่ต้องเปรียบเทียบการบริหารเชิงกลยุทธ์ไปเป็นการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ทร. หรือหน่วย นขต.ทร.

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ ตูลา มหาพสุธานนท์ ๒๕๔๕. หลักการจัดการ หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- ๖.๒ อุทัย เลาหวิเชียร ๒๕๔๔. เอกสารการสอน ร.อ. ๖๐๐ หลักการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ
- ๖.๓ การวางแผนกลยุทธ์ : แนวคิดและแนวทางเชิงประยุกต์ ของ ปกรณ์ ปรียาก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ๗.๑ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ฉบับปรับปรุงใหม่ ของ สมยศ นาวิการ
- ๗.๒ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ของ สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์
- ๗.๓ การบริหารเชิงกลยุทธ์ ของ อุดุลย์ จาตุรงค์กุล
- ๗.๔ แนวความคิด : การบริหารเชิงกลยุทธ์ ของ สมยศ นาวิการ
- ๗.๕ การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวความคิดและกรณีศึกษา ของ สมยศ นาวิการ
- ๗.๖ การบริหารเชิงกลยุทธ์ : แนวคิดและทฤษฎี ของ สุพานี สฤกษ์วานิช
- ๗.๗ การวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์การเชิงกลยุทธ์ ของ กীরติ ยศยิ่งยง

หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุมวิชาหลักการบริหารจัดการ

๑. ความสำคัญ

การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรม ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การบริหารเป็นกรรมวิธีสำคัญที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังคม ฉะนั้นความสำคัญของการบริหารขึ้นอยู่กับปัจจัย สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวหรือสำนักงาน ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาดในชีวิตยุคปัจจุบัน ทุกคนต้องทำงาน การบริหารจึงเป็นของคู่กับองค์การและงาน การบริหารทรัพยากรมนุษย์เริ่มมีขึ้นเมื่อใด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่จากการศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งยุคต่างๆ ของการบริหารได้ ๓ ยุค คือ ยุคเก่า ยุคกลาง และยุคใหม่

หลักการบริหารงาน หรือขบวนการในการบริหารงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องนำองค์การไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ปราน สุวรรณมงคล กล่าวว่า การบริหารมีบทบาทสำคัญในการประสานทรัพยากรที่องค์การมีอยู่คือ คน เงิน วัสดุ เครื่องมือ ระเบียบวิธีการเทคโนโลยี เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การทำได้ การบริหารได้พัฒนาควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของสังคมมนุษย์ ยิ่งเจริญมากขึ้นเท่าใด องค์การต่างๆ จะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัว มีขนาดใหญ่ขึ้นและทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ย่อมก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งสับสน จึงจำเป็นที่องค์การต่างๆ จะต้องมีหัวหน้าหรือผู้บริหารที่มีความสามารถทำหน้าที่จัดระบบงาน แบ่งงาน สั่งการ และควบคุมบุคลากรที่อยู่ในองค์การนั้นๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารเป็นการกระทำให้งานขององค์การบรรลุเป้าหมายโดยอาศัยผู้อื่นทำนั่นเอง

ในการควบคุมคุณภาพประกอบด้วย ระบบข้อมูล การค้นปัญหา การหาสาเหตุ การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจทางเลือกที่เหมาะสมกระบวนการของการผลิตและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคในการควบคุมคุณภาพ โดยใช้วิชาสถิติ ดัดแปลง ให้กะทัดรัด สะดวกต่อการใช้งานแก่กลุ่มสร้างคุณภาพงานและได้ผลดีในทางปฏิบัติ

การบริหารงานของกลุ่มสร้างเสริมคุณภาพงานนั้น จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การสร้างแรงจูงใจ เป็นสำคัญ เพราะระบบการทำงานแบบนี้ไม่เป็นระบบที่ใช้มาตรการบังคับ ไม่ใช้กฎเกณฑ์ ไม่ใช้การลงโทษ แต่เป็นระบบที่ให้โอกาสสมาชิกในกลุ่มทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ และเป็นไปตามนโยบายระดับบน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเข้าใจในการบริหารแบบนี้เป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้บริหารไม่เข้าใจหลักการนี้ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อฝึกฝนให้นายทหารนักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้ในชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มาใช้วิเคราะห์สถานการณ์ แก้ไขปัญหา และตัดสินใจในการจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการถกแถลงและการวิจารณ์ผลปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน

๓. สาระสังเขปการศึกษา

สัมมนาปัญหาเกี่ยวกับชุดวิชาหลักการบริหารจัดการ ตามหัวข้อที่โรงเรียนหรือผู้สอนกำหนดให้ แล้วถกแถลงและวิจารณ์ผล

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

อภิปรายเป็นคณะ	๓	ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย	๓	ชั่วโมง
ค้นคว้า	๓	ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

เป็นไปตามแนวทางอาจารย์ผู้สอนกำหนดในบ่งการ

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

เอกสารตามที่ศึกษามาในชุดวิชานี้

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

ชุดวิชา เทคนิคการบริหาร
(Military technique and Management)

๓๑๐๓๐๔๐๒๐๐

(๒๔ ชั่วโมง)

๑. ความสำคัญ

เพื่อให้นายทหารนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์อันจะนำไปใช้ในการบริหารทรัพยากร และใช้ประกอบการวางแผนทางทหาร ซึ่งเกี่ยวกับการแก้ปัญหาในการปฏิบัติการทางเรือสาขาต่าง ๆ และการฝึกยุทธวิธี

๒. ความมุ่งหมาย

เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึงการรวบรวมข้อมูลข่าวสารเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ อันจะนำไปใช้ในการบริหารงานและข้อตกลงใจทางทหารในระดับยุทธการได้ อีกทั้งศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์การปฏิบัติการและการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจตลอดจนการวางแผนข่าวยาน เพื่อให้เป็นไปตามการวิเคราะห์นั้น

๓. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในชุดวิชานี้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษา ๒๔ ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น ๕ วิชา คือ

๓.๑	สารสนเทศเพื่อการจัดการ	๓	ชั่วโมง
๓.๒	การบริหารโครงการและงบประมาณ	๓	ชั่วโมง
๓.๓	การวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ	๖	ชั่วโมง
๓.๔	การควบคุมข่าวยาน	๖	ชั่วโมง
๓.๕	แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาเทคนิคการบริหาร	๖	ชั่วโมง

โดยมีรายละเอียดหัวข้อวิชาประกอบด้วย

หมายเลขหัวข้อวิชา

หัวข้อวิชา

๓๑๐๓๐๔๐๒๐๑	สารสนเทศเพื่อการจัดการ
๓๑๐๓๐๔๐๒๐๒	การบริหารโครงการและงบประมาณ
๓๑๐๓๐๔๐๒๐๓	การวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ
๓๑๐๓๐๔๐๒๐๔	การควบคุมข่าวยาน
๓๑๐๓๐๔๐๒๐๕	แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาเทคนิคการบริหาร

หัวข้อวิชา สารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System)

๑. ความสำคัญ

ระบบสารสนเทศ (Information System) คือ ขบวนการประมวลผลข่าวสารที่มีอยู่ ให้อยู่ในรูปของข่าวสารที่เป็นประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นข้อสรุปที่ใช้สนับสนุนการตัดสินใจของบุคคลระดับบริหาร ขบวนการที่ทำให้เกิดข่าวสารสารสนเทศนี้ เรียกว่า การประมวลผลสารสนเทศ (Information Processing) และเรียกวิธีการประมวลผลสารสนเทศด้วยเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT)

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคม และอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผน จัดการและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อเป็นการศึกษาทฤษฎี หลักการ กระบวนการของระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

เพื่อเป็นการปฐมนิเทศ หลักการเบื้องต้นของการระบบสารสนเทศและประโยชน์ของการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจมาใช้ในการบริหารงานอันจะนำไปเป็นประโยชน์ในการศึกษา การวางแผน และกระบวนการตัดสินใจทางทหารต่อไป

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

๕.๑ ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ คืออะไร และผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในการสนับสนุนการทำงานได้อย่างไร

๕.๒ ระบบสารสนเทศมีทฤษฎี หลักการและกระบวนการอย่างไรในการนำมาสนับสนุนการตัดสินใจ ลักษณะหน่วยงานสำคัญๆ ใด ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ระบบสารสนเทศขององค์กรในการบริหารงาน

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก หรือเอกสารตำราเรียนจากห้องสมุด ยศ.ทร.

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การบริหารโครงการและงบประมาณ (Project and Budgetary Management)

๑. ความสำคัญ

โครงการ หมายถึง การดำเนินงานที่มีลักษณะพิเศษนอกเหนือจากการดำเนินงานปกติ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างหนึ่ง และที่สำคัญคือโครงการมีแผนการดำเนินการเป็นขั้นตอน มีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน มีการกำหนดการใช้ทรัพยากรตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม และมีการคาดหมายผลงานที่จะได้รับจากการดำเนินงานนั้น

การบริหารโครงการ คือ การจัดการ การคุม การดำเนินงานในโครงการหนึ่งๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ทันเวลา และใช้ทรัพยากรที่ได้รับการจัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การบริหารโครงการโดยทั่วไปนั้น เป็นงานที่ค่อนข้างละเอียดและยุ่งยาก ประสิทธิภาพของโครงการโดยส่วนรวม มักจะขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะตัวของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามได้มีผู้คิดค้นหลักการที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องช่วยผู้บริหารให้บริหารโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารอย่างกว้างขวาง ในปัจจุบันเทคนิคดังกล่าวมีชื่อเฉพาะว่า PERT และ CPM ซึ่งต่างก็เป็นเทคนิคของการนำเอาทฤษฎีของ Graphs และ Network มาใช้ช่วยในการบริหารโครงการโดย PERT จะเน้นเฉพาะการบริหารเวลาแล้วเสร็จของโครงการ ในขณะที่ CPM ใช้บริหารทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย

๒. จุดมุ่งหมาย

๒.๑ เพื่อเป็นการศึกษาทบทวนเรื่องโครงการและงบประมาณ โดยมุ่งหมายให้ทราบถึงประโยชน์ของการบริหารโครงการและงบประมาณ ว่าเป็นเครื่องมือในการนำแผนและการวางแผนงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ไปสู่กิจกรรมซึ่งจะทำให้แผนงานออกสู่เป็นรูปธรรม และเป็นเครื่องมือในการชี้วัดผลสำเร็จของผลงานที่ได้ทำไปแล้ว

๒.๒ เพื่อศึกษาแผนการบริหารงบประมาณประจำปีของกองทัพ และวิธีการใช้จ่ายงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบงบประมาณ

๓. สาระสังเขปการศึกษา

๓.๑ ขั้นตอนของการดำเนินงานของโครงการ การวิเคราะห์โครงการเบื้องต้น

๓.๒ ศึกษา ขั้นตอนการทำกิจกรรมของโครงการ แผนและโครงการบริหารงานศึกษา การบริหารโครงการของกองทัพเรือ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ การบริหารโครงการคืออะไร มีความสำคัญอย่างไร
- ๕.๒ ควรนำระบบการบริหารโครงการแบบใดเข้ามาใช้ในการบริหารงานของกองทัพในปัจจุบัน

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ อาทร์ เคลือบมาต, นาวาเอก. เอกสารประกอบการบรรยาย
- ๖.๒ เอกสารประกอบการบรรยายที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ (Operation Analysis and Decision Making)

๑. ความสำคัญ

สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง สำหรับนายทหารในฐานะที่เป็นผู้นำก็คือ ความสามารถในการตัดสินใจหรือการตัดสินใจที่ชาญฉลาด ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดในการที่จะได้มาซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติการ (Operation) ในเรื่องการตัดสินใจ (Decision Making) นั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าประสบการณ์ (Experience) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันหนึ่ง และบางครั้งประสบการณ์นี้อาจจะเป็นแนวทางในการตัดสินใจที่สัมฤทธิ์ผลที่สุดก็ได้ อย่างไรก็ตามในบางครั้งประสบการณ์เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่่ง่ายนัก กล่าวคือบางเรื่องบางกรณีไม่เคยปรากฏหรือไม่เคยมีให้เห็นมาก่อน หรือพอมันบังก็อยู่ภายใต้สถานการณ์หรือสภาวะแวดล้อมที่แตกต่างกันซึ่งไม่สามารถจะนำมาใช้ได้

นอกจากนี้ในการที่จะมีประสบการณ์เพียงอย่างเดียวเพื่อการตัดสินใจนั้น ถือว่าประสบการณ์เป็นเครื่องช่วยการสอนที่ช้าและมีราคาแพง และประสบการณ์นี้อาจจะทำลายตัวนายทหารนักเรียนเสียก่อนที่นายทหารนักเรียนจะได้รับประสบการณ์นั้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าจะใช้ประสบการณ์เพียงอย่างเดียวในการตัดสินใจไม่ได้ แต่จะต้องนำทั้งความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับในอดีตมาประยุกต์ใช้กับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้จะได้ผลดีที่สุด การดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีเหตุผลที่ดี ต้องมีความคิดที่สะอาดบริสุทธิ์รอบคอบและมีหลักตรรกศาสตร์ ต้องมีวิธีการซึ่งสามารถนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้องและจะต้องป้องกันการมองข้ามจุดสำคัญ ซึ่งต้องการความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถกำหนดข้อสมมติ (Assumption) ได้อย่างมีเหตุผล และเพื่อแยกแยะข้อมูลย่อยๆ ออกจากข้อมูลที่สำคัญของปัญหาได้ การที่จะได้คำตอบที่ถูกต้องที่สุดสำหรับปัญหาหนึ่งๆ นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน ตัวอย่างเช่น ใน ทร. จะมีกรรมวิธีในการวางแผน ซึ่งรวมถึงการประมาณสถานการณ์ สิ่งนี้จะช่วยให้ผู้บังคับบัญชา สามารถตัดสินใจเลือกหนทางปฏิบัติที่จะบรรลุภารกิจของเขาได้ จะเห็นว่ากรรมวิธีในการวางแผนนี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิธีที่เพียงพอและได้ผลสำหรับปัญหาระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีการทดสอบและทดลองกันเป็นแรมปี

วัตถุประสงค์ของการแก้ปัญหา จะถูกนำไปศึกษาวิเคราะห์ ส่วนหนทางปฏิบัติที่ได้รับการพัฒนาและนำไปเปรียบเทียบกับขีดความสามารถของข้าศึก ในที่สุดการตัดสินใจจึงเกิดขึ้นว่าเลือกหนทางปฏิบัติใดจึงจะดีที่สุดที่สุดในหลายๆ กรณี การใช้วิจารณญาณ (Judgment) รวมกับประสบการณ์ของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ ก็เป็นการเพียงพอในการที่จะคาดคะเนหรือทำนายผลลัพธ์ของแต่ละหนทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสามารถเปรียบเทียบกันได้ แต่ในสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก มีความสลับซับซ้อนจนต้องใช้เทคนิคและการคำนวณที่เกินกว่าขีดความสามารถของนายทหารที่จะกระทำได้ จุดนี้เองคือจุดกำเนิดของการวิเคราะห์การปฏิบัติการ (Operations Analysis: OA) กล่าวคือเป็นการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถใช้เทคนิคในการวัดประสิทธิผลของหนทางปฏิบัติต่างๆ เพื่อว่าผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจจะสามารถหาทางเลือกที่ชาญฉลาดระหว่าง

ทางเลือกต่างๆ ได้ OA จึงเป็นกรรมวิธีหรือขบวนการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาข้อตกลงใจ (Decision Making) สำหรับการแก้ปัญหา (Problem – Solving) ของการปฏิบัติใดๆ เป็นเฉพาะ

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อศึกษา

๒.๑ ให้ทราบถึงหลักการและการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในสภาวะต่าง ๆ เมื่อต้องตัดสินใจแก้ปัญหา

๒.๒ “การวิเคราะห์ระบบ” (System Analysis-S.A) เพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหอันยุ่งยาก เลือกรูปแบบปฏิบัติภายใต้สถานการณ์อันไม่แน่นอน ประกอบด้วย การพิจารณาประสิทธิผล (Effectiveness Utility Considerations) และการพิจารณาค่าใช้จ่าย (Cost Disutility Considerations)

๒.๓ การบรรลุวัตถุประสงค์หรือประสิทธิผลที่สอดคล้องกับทรัพยากรในรูปของค่าใช้จ่ายที่เป็นเครื่องมือมาสู่การเปรียบเทียบสำหรับใช้ในการตัดสินใจทางทหารต่อไป

๓. สาระสังเขปการศึกษา

การตัดสินใจแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน (Decision under Certainty) การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (Decision under Risk) การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision under Uncertainty) และ การตัดสินใจภายใต้สภาวะที่มีคู่แข่ง (Decision under Competitive Condition)

๓.๑ การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน (Decision under Certainty) การตัดสินใจประเภทนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ตัดสินใจมีสภาวะการณ์ทางธรรมชาติที่แน่นอน หมายความว่า ค่าความน่าจะเป็นจะเท่ากับ ๑ ซึ่งเป็นไปได้ยากในสภาวะการณ์ปัจจุบัน

๓.๒ การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (Decision under Risk) การตัดสินใจประเภทนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้มากกว่าการตัดสินใจประเภทแรก ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นของแต่ละสภาวะการณ์ทางธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การเก็บพัสดุคงคลังของชิ้นส่วนอะไหล่ของเครื่องจักร ซึ่งสามารถหาค่าความน่าจะเป็นได้จากข้อมูลที่ผ่านๆ มา

๓.๓ การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision under Uncertainty) การตัดสินใจประเภทนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้มาก และในการทำงานเกือบทุกอย่างย่อมมีค่าความน่าจะเป็นเกิดขึ้น แต่เราอาจไม่ทราบค่าความน่าจะเป็นนั้นเพราะไม่มีข้อมูลเท่า สำหรับการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนนี้แบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวกับเงินกำไร และการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอนที่เกี่ยวกับเงินลงทุน

๓.๔ การตัดสินใจภายใต้สภาวะที่มีคู่แข่ง (Decision under Competitive Condition) รู้จักกันดีในชื่อ ทฤษฎีเกมส์ ซึ่งเป็นผลงานของ Von Neumann and Morgenstern โดยใช้ทฤษฎีทางคณิตศาสตร์และแนวความคิดเชิงตรรก เพื่อให้ได้หนทางปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับเอาชนะคู่แข่ง ซึ่งใช้อย่างแพร่หลายในหมู่นักธุรกิจและนักการทหาร

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

การวิเคราะห์ตกลองใจ มีหลักการหรือทฤษฎีอย่างไรบ้าง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางทหารได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

- ๖.๑ จรรย์ โกมุตแดง, นาวาตรี. การวิเคราะห์การตัดสินใจ, ๒๕๒๙.
- ๖.๒ วีรชัย ตั้งเจริญ, นาวาเอก. การวิเคราะห์ตกลองใจ, ๒๕๒๘.
- ๖.๓ มาตรา อำไพพัสดร์, นาวาเอก. การวิเคราะห์การตัดสินใจ, ๒๕๒๘.
- ๖.๔ สุทัศน์ ขยิม, นาวาเอก. การวิเคราะห์และการตกลองใจ
- ๖.๕ เอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา การควบคุมข่ายงาน (Program Evaluation and Review Technique)

๑. ความสำคัญ

โครงข่ายงาน (Network) หมายถึง รูปแบบหรือแผนภาพซึ่งเขียนขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงโครงการหนึ่งๆ ซึ่งประกอบไปด้วยโครงการต่างๆ และแต่ละเหตุการณ์จะประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ซึ่งรูปหรือแผนภาพนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์และกิจกรรมเหล่านั้น

เทคนิคการประเมินผลและทบทวนโครงการ (Program Evaluation and Review Technique : PERT) และระเบียบวิธีวิกฤต (Critical Path Method : CPM) เป็นเทคนิคเชิงปริมาณด้านการวิเคราะห์ข่ายงาน (Network analysis) ที่ใช้กันแพร่หลายในการวางแผนและควบคุมงานที่มีลักษณะเป็นงานโครงการ (งานที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด และสามารถกระจายเป็นงานย่อยที่มีความสัมพันธ์กันได้) ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถดำเนินโครงการให้สำเร็จตามเวลาและในงบประมาณที่กำหนด

ความเป็นมาของ PERT และ CPM

PERT พัฒนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ โดยกองทัพเรือสหรัฐอเมริกา ร่วมกับ บูซ แอลเลน และ แฮมิลตัน (Booz Allen and Hamilton) และ ล็อกฮีด แอร์คราฟต์ (Lockheed Aircraft) เพื่อใช้ในการบริหารโครงการขีปนาวุธโพลาริส (Polaris) ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ ประกอบด้วยผู้รับเหมาช่วง (Subcontractor) มากกว่า ๙,๐๐๐ ราย ลักษณะของโครงการเป็นการวิจัยและพัฒนา และมีการผลิตส่วนประกอบใหม่ๆ ซึ่งไม่เคยมีผู้ใดผลิตมาก่อน ดังนั้นการประมาณระยะเวลาในการดำเนินการต่างๆ ในโครงการจึงไม่สามารถกำหนดลงไปได้แน่นอนตายตัว จำเป็นต้องนำเอาแนวความคิดของความน่าจะเป็น (probability concept) เข้ามาประกอบด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าจุดเด่นของ PERT คือ การสามารถนำไปใช้กับโครงการที่มีเวลาดำเนินงานไม่แน่นอน

CPM พัฒนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ โดเคลลี (J.E. Kelly) แห่งเรมิงตัน แรนต์ (Remington Rand) ร่วมกับวอล์กเกอร์ (M.R. Walker) แห่งบริษัทดอปองต์ (Dopont) เพื่อใช้ในโครงการก่อสร้างและซ่อมบำรุงเครื่องจักรในโรงงานเคมี โดยเน้นในด้านการวางแผนและควบคุมเวลา ตลอดจนค่าใช้จ่ายโครงการ CPM มักจะนำไปใช้กับโครงการที่ผู้บริหารเคยมีประสบการณ์มาก่อนและสามารถประมาณเวลารวมทั้งค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของโครงการได้แน่นอน

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้

๒.๑ ทราบถึงแนวคิดและเครื่องมือที่เป็นปัจจัยในการวางแผนและควบคุม NETWORK PERT/CPM โดยพิจารณาถึงข่าวสารและข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับวินิจฉัย สิ่งการตามขั้นตอน โดยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการวางแผน การควบคุม ตลอดจนการจำกัดการใช้

๒.๒ นายทหารนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในวิชาวางแผนทางทหาร และการปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะการออกแบบสนามรบระดับยุทธการ (Operational Design)

๓. สาระสังเขปการศึกษา

- ๓.๑ คุณลักษณะทั่วไปขององค์การ เป้าหมายหลักของ PERT และ CPM
- ๓.๒ ขั้นตอนในการสร้าง PERT และ CPM แทนโครงการ
- ๓.๓ บทบาทของ PERT และ CPM ในการควบคุมการบริหารโครงการ
- ๓.๔ แนะนำการใช้เครื่องมือที่ช่วยในการควบคุมข่ายงาน
- ๓.๕ แนะนำหลักการเบื้องต้นของการวิจัยปฏิบัติการ
- ๓.๖ แนะนำสถิติเบื้องต้นเพื่อการตัดสินใจ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

บรรยาย ๖ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

- ๕.๑ PERT/CPM คืออะไร สามารถช่วยในการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
- ๕.๒ PERT/CPM นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติการทางทหาร โดยเฉพาะการออกแบบสนามรบระดับยุทธการ (Operational Design) ได้อย่างไร

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

เอกสารที่อาจารย์ผู้สอนแจก

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -

หัวข้อวิชา แก้ปัญหาเป็นคณะ ชุดวิชาเทคนิคการบริหาร

๑. ความสำคัญ

การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การบริหารเป็นกรรมวิธีสำคัญ ที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในสังกัด ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารขึ้นกับปัจจัย สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวหรือสำนักงาน ย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาดในชีวิตยุคปัจจุบัน ทุกคนต้องทำงาน การบริหารจึงเป็นของคู่กับองค์กรและงาน

๒. จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้สามารถนำทฤษฎีที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับชุดวิชาเทคนิคการบริหาร มาประยุกต์ใช้ในการฝึกแก้ปัญหา

๓. สาระสังเขปการศึกษา

ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับชุดวิชาเทคนิคการบริหาร มาฝึกแก้ปัญหาภายใต้การควบคุมของผู้บรรยาย และทำการแก้ปัญหาเป็นคณะ

๔. วิธีดำเนินการศึกษา

อภิปรายเป็นคณะ ๓ ชั่วโมง
แบ่งกลุ่มอภิปราย ๓ ชั่วโมง

๕. ประเด็นคำถามสำคัญ

ตามที่ทางอาจารย์ผู้สอนกำหนด

๖. เอกสารประกอบการศึกษา/ตำรา (Required Reading)

เอกสารตามที่ศึกษาในวิชาต่างๆของชุดวิชานี้

๗. เอกสารอ่านประกอบเพิ่มเติม (Supplementary Reading)

- ไม่มี -